

SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

**MUHASEBE DERSLERİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME SORUNU:
SIVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ MUHASEBE ÖĞRETİM
ELEMANLARI ÜZERİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Hasan ÇAŞUT

Sivas
Eylül 2019

SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İşletme Anabilim Dalı

**MUHASEBE DERSLERİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME SORUNU:
SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ MUHASEBE ÖĞRETİM
ELEMENLARI ÜZERİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Hasan ÇAŞUT

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Mehmet DEMİR

Sivas
Eylül2019

KABUL VE ONAY

Üniversite : Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ana Bilim Dalı : İşletme
Bilim Dalı : İşletme
Tezin Başlığı : Muhasebe Derslerinde Öğretme ve Öğrenme Sorunu: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Muhasebe Öğretim Elemanları Üzerinde Nitel Bir Araştırma
Savunma Tarihi : 11.07.2019
Danışmanı : Prof. Dr. Mehmet DEMİR

Unvanı – Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı : Prof. Dr. Mehmet DEMİR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa GÜL

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Yakup ÜLKER

Oy Birliği

Oy Çokluğu

Hasan ÇAŞUT tarafından hazırlanan “Muhasebe Derslerinde Öğretme ve Öğrenme Sorunu: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Muhasebe Öğretim Elemanları Üzerinde Nitel Bir Araştırma” başlıklı tez, kabul edilmiştir. / /

Prof. Dr. Ahmet ŞENGÖNÜL
Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde hazırladığım bu Yüksek Lisans tezinin bizzat tarafımdan ve kendi sözcüklerimle yazılmış orijinal bir çalışma olduğunu ve bu tezde;

- 1- Çeşitli yazarların çalışmalarından faydalandığımda bu çalışmaların ilgili bölümlerini doğru ve net biçimde göstererek yazarlara açık biçimde atıfta bulunduğumu;
- 2- Yazdığım metinlerin tamamı ya da sadece bir kısmı, daha önce herhangi bir yerde yayımlanmışsa bunu da açıkça ifade ederek gösterdiğimi;
- 3- Başkalarına ait alıntılanan tüm verileri (tablo, grafik, şekil vb. de dahil olmak üzere) atıflarla belirttiğimi;
- 4- Başka yazarların kendi kelimeleriyle alıntıladığım metinlerini, tırnak içerisinde veya farklı dizerek verdiğim yine başka yazarlara ait olup fakat kendi sözcüklerimle ifade ettiğim hususları da istisnasız olarak kaynak göstererek belirttiğimi,

beyan ve bu etik ilkeleri ihlal etmiş olmam halinde bütün sonuçlarına katlanacağımı kabul ederim.

11.09./2019

Hasan ÇAŞUT

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
TABLolar DİZİNİ	v
ÖZET	vii
ABSTRACT	ix
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
ANA HATLARI İLE ÖĞRETİM VE ÖĞRENME	3
1.1. Giriş	3
1.2. Eğitime İlişkin Temel Kavramlar	3
1.2.1. Eğitim.....	3
1.2.1.1. Eğitim Sistemini Oluşturan Unsurlar (Girdiler).....	4
1.2.1.2. Eğitim Süreci (İşlemler).....	4
1.2.1.3. Eğitim Sürecinden Elde Edilenler (Çıktılar)	5
1.2.1.4. Geri Bildirim (Dönüt)	5
1.2.2. Öğrenme.....	6
1.2.2.1. Öğrenme Kuramları	7
1.2.2.1.1. Bağlaşımcılık Kuramı.....	7
1.2.2.1.2. Bilişsel Alan Kuramı	8
1.2.2.1.3. Güdüleme, Kişilik, Toplumsal, Psikolojik Ağırlıklı Kuram	9
1.2.2.1.4. Bilgiyi İşleme Süreci Kuramı	11
1.2.2.1.5. Tam Öğrenme Kuramı.....	12
1.2.2.1.6. Beyin Temelli Öğrenme Kuramı	13
1.2.2.1.7. İşbirlikçi (Kooperatif) Öğrenme.....	14
1.2.2.1.8. Aktif Öğrenme.....	16
1.2.2.1.9. Proje Temelli Öğrenme	17
1.2.2.1.10. Eleştirel Düşünme	19
1.2.2.1.11. Altı Şapkalı Düşünme Tekniği	20
1.2.3. Öğretim	21
1.2.3.1. Öğretme Kuram ve Yaklaşımları	22
1.2.3.1.1. Sunuş Yoluyla Öğretme	22

1.2.3.1.2. Buluş Yoluyla Öğretme	23
1.2.3.1.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme	25
1.2.3.1.4. Programlı Öğretim.....	27
1.2.3.1.5. Modüler Öğretim	29
1.2.3.1.6. Mikro Öğretim.....	30
1.2.3.1.7. Benzetimle Öğretim Tekniği	31
1.2.3.1.8. Yapısal Öğretim.....	32
İKİNCİ BÖLÜM	35
MUHASEBE ÖĞRETİMİNİ VE ÖĞRENİMİNİ GÜÇLEŞTİREN	
FAKTÖRLER.....	35
2.1. Giriş	35
2.2. Kavramsal Çerçeve.....	36
2.2.1. Muhasebe Eğitimi	36
2.2.2. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Gelişimi	37
2.2.3. Muhasebe Eğitimindeki Yenilikler	39
2.2.4. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler	40
2.2.4.1. Ekonomik Gelişmeler.....	42
2.2.4.2. Teknolojik Gelişmeler.....	43
2.2.4.3. Yönetim Faktörü	45
2.2.4.4. Öğretim Elemanı Faktörü.....	46
2.2.4.5. Öğrenci Faktörü.....	47
2.2.4.5.1. Kuşakların Muhasebe Eğitimine Bakışı	47
2.2.4.5.2. Muhasebe Eğitiminde Ters yüz Edilmiş Sınıf Modeli	52
2.2.5. Muhasebe Eğitiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri.....	53
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	55
MUHASEBE DERSLERİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME SORUNU: SİVAS	
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ MUHASEBE ÖĞRETİM ELEMANLARI	
ÜZERİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA.....	55
3.1. Giriş	55
3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	56
3.3. Literatür Araştırması.....	56
3.4. Araştırmanın Yöntemi	59

3.5. Verilerin Toplanması.....	60
3.6. Evren ve Örneklem.....	61
3.7. Veri Toplama Aşamasında Yaşananlar	63
3.8. Mülakatla Elde Edilen Bulgular	64
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	133
KAYNAKLAR	139
ÖZGEÇMİŞ.....	147

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Eğitim Kalitesini Etkileyen Faktörler	42
Tablo 2: Araştırma Evrenindeki Öğretim Elemanlarına Ait Genel Bilgiler	61
Tablo 3: Araştırma Örnekleminde Yer Alan Öğretim Elemanlarına Ait Bilgiler.....	62
Tablo 4: Öğretim Elemanları ile Görüşme Süreleri	62
Tablo 5: Öğretim Elemanlarının Görüşme Esnasındaki Tavırları	64
Tablo 6: Öğretim Elemanlarının Muhasebe Derslerini Verdikleri Süre (Yıl)	65
Tablo 7: Öğretim Elemanlarının Verdikleri Muhasebe Dersleri.....	66
Tablo 8: Öğretim Elemanlarınca Öğrencilerin Zorlandığı Derslerin Türü	69
Tablo 9: Öğretim Elemanlarının En Fazla Kullandıkları Öğretim Teknikleri	113

ÖZET

Bu tez çalışmasında, muhasebe derslerindeki öğretme ve öğrenme sorunlarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçlara ulaşabilmek için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi muhasebe dersi veren öğretim elemanları üzerinde nitel bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada, 11 öğretim elemanına 22 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış soru seti yöneltilmiştir. Bu sorularda genel olarak muhasebe derslerinin öğrenimini ve öğretimini güçleştiren faktörlerin ve bu sorunların çözümüne ilişkin düşüncelerin tespitine çalışılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan hareketle en önemli öğrenme sorunlarının; öğrencinin derse olan ilgisizliği, dersin bu dönemden önce hiç görülmemiş olması, üst sınıfların ders hakkındaki olumsuz telkinleri ile oluşan başarısız olma yönündeki ön yargı ve öğrencilerde oluşan hedef farklılığı olduğu tespit edilmiş; en önemli öğretme sorunlarının; öğrencilerin düzenli olarak derslerine çalışmamaları, öğretim elemanları tarafından öğretim teknolojilerinin aktif kullanılmaması ve öğrencilerin genelinin kariyer planlaması konusunda bilgilerinin olmaması tespit edilmiştir.

Bu sorunlar ile ilgili ön plana çıkan çözüm önerileri içinde; öğrencilerin derse olan ilgi düzeylerinin artırılması, öğrencilere bu mesleğe olan ihtiyacın vurgulanması, bu mesleğin kariyer basamaklarının anlatılması, derslerde örneklerle ve sorulara daha çok yer verilmesi, teorik bilginin yanında uygulamanın da olması ve öğretim elemanları tarafından daha çok kullanılan öğretim tekniği olan sunuş yoluyla öğretim tekniğinden buluş yoluyla ve/veya tartışma yoluyla öğretim tekniklerine gidilmesi gibi öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe, öğretme, öğrenme

ABSTRACT

In this thesis, it is aimed to determine the factors that affect teaching and learning problems in accounting courses. In order to achieve these objectives, a qualitative research has been conducted on the accounting academicians of Sivas Cumhuriyet University. In the study, 11 academicians were asked a semi-structured question set consisting of 22 questions. These questions generally accounting course that complicates the learning and teaching of factors and tried to identify the ideas for the solution of these problems.

Based on the findings obtained from the result of research, the most important learning problems were the students' lack of interest in the course, the absence of the course before this period, the negative suggestions of the upper classes about the course, and the prejudice about the failure and the difference in the objectives of the students; the most important teaching problems; it is determined that students do not work regularly, instructors do not use instructional technologies actively and students do not have information about career planning.

Among the prominent solutions for these problems are; increasing the interest level of students to the course, emphasizing the need for this profession to the students, explaining the career steps of this profession, giving more space to the examples and questions in the lessons, having more information in addition to the theoretical knowledge and the application by the academicians and teaching technique which is used more often by the academicians, through the invention and / or discussion techniques.

Key Words: Accounting, Teaching, Learning

GİRİŞ

Eğitim; ğretme ve öğrenme süreçlerinin bir sonucudur. Öğretme, planlı bir Şekilde belli bir amaca yönelik olarak gerçekleştirilir. ğrenme ise, ğretim elemanı ile ğrenci arasındaki etkileşim sonucunda oluşur. Bundan dolayı eğitimin gerçekleŐebilmesi için ğretim sürecinin başarılı olmasının yanı sıra öğrenmenin de gerçekleşmiş olması gerekmektedir. Muhasebe eğitimiyle amaçlanan, öğrenciye mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve tutumların kazandırılmasıdır.

Başarılı bir eğitimin temelini oluşturan unsurların başında gelen ğretim elamanlarının herhangi bir konuda öğrencilere bilgi aktarabilmesi; ğretim elemanı ve ğrenci arasında iletişim yollarının kurulmasına dayalıdır. İyi bir öğrenme, kaliteli bir iletişim sonucunda gerçekleşmektedir. Bu durumda iletişim bilgiyi üretme, ilgili kişilere aktarma ve zihninde anlamlandırma süreci olarak ifade edilebilir.

Dünyadaki gelişmelerin ülkemizdeki yansımalarında yapılan ticari faaliyetlerin Şekli ve usulleri değişmiş ve buna bağlı olarak finansal olaylar farklı bir boyut kazanmıştır. Muhasebe eğitimi de diğer eğitim alanları ve faaliyetleri gibi bu değişimden payına düşeni almış ve bilim insanları bu konularda çeşitli çalışmalara imza atmışlardır. Bu değişikliklere ayak uydurmak ve devamlı kendini güncel tutmak isteyen meslek mensuplarının bu tutumları ön plana alan bir muhasebe eğitimi almaktan başka Şansları kalmamıştır. Muhasebe programlarından herhangi birinde öğrenim gören öğrencilerin, yeteneklerini ön plana çıkaran ve değişime ayak uyduran bir yaklaşımla eğitim faaliyetlerini gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir durum haline gelmiştir.

Bu alıŐma üç bölümden meydana gelmektedir;

Birinci bölümde; eğitim ile ilişkin kavramlar olan öğrenme ve ğretim hakkında genel bilgiler verilmiş, eğitim sürecinin aŐamalarından kısaca bahsedilmiŐ ve öğretme ve öğrenme kuram, yaklaşım, strateji ve yöntemleri hakkındaki bilgilere ayrıntılı bir Şekilde yer verilmiştir.

İkinci bölümde; kavramsal çerçevede muhasebe eğitimi, muhasebe eğitiminin ülkemizdeki gelişimi ve bu alanda yaşanan yenilikler, bu alanda kullanılan ğretim

teknikleri ve muhasebe ęretimini doğrudan ve dolaylı olarak etkileyen faktörler açıklanmaya çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde ise; muhasebe derslerindeki ęretme ve ęrenme sorunlarını dolayısıyla muhasebe eğitiminin kalitesini ve öğrencilerin bilgi alma düzeyini yakından etkileyen faktörleri tespit etmek amacıyla Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde görev yapan ęretim elemanlarının görüşleri alınarak nitel araştırmaya yer verilmiştir. Öğretim elemanlarının muhasebe derslerine yönelik ęretme ve ęrenme sorunlarına ve bu sorunların çözümüne ilişkin görüşleri röportaj yapmak suretiyle elde edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgulara göre değerlendirme yapılarak önerilerde bulunulmaya çalışılmıştır.

Çalışma Sonuç ve Değerlendirme ile tamamlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANA HATLARI İLE ÖĞRETİM VE ÖĞRENME

1.1. Giriş

Toplumların gelişmişlik düzeylerinin en önemli ölçülerinden birisi kuşkusuz toplumun eğitim seviyesi ve hükümetlerin eğitime ayırdıkları bütçedir. Bilgi çağı diye nitelendirilen ve bilginin bireylerin elindeki en büyük güç haline geldiği günümüz dünyasında bilginin üretilmesi ve nesilden nesile aktarılması eğitim yoluyla gerçekleşmektedir. Devletler her kulvarda diğer devletler ile farklarını ortaya koymak için eğitime daha çok bütçe ayırmakta ve bu konuya ayrı bir özen göstermektedir. Bilgi, hızlı bir şekilde çeşitli vasıtalarla tüm topluma nüfuz ettikçe üretkenlik de aynı oranda artmaktadır. İnsanların bilgi birikimi ve sahip oldukları tecrübenin en büyük kaynağı olarak eğitim kurumu, nitelikli işgücü sayesinde iktisadi kalkınmanın anahtarı işlevini görmektedir. Diğer taraftan toplumsal gelişmeye, sosyal refaha ve hayata kattığı değerleri hayat kalitesini arttırmak yoluyla yükselterek sosyal kalkınmayı da olumlu etkilemektedir¹.

1.2. Eğitime İlişkin Temel Kavramlar

Eğitim ile ilgili literatürde birçok kavram yer almaktadır. Bunlardan bazıları hakkında bilgiler aşağıda yer almaktadır.

1.2.1. Eğitim

Eğitimin çok farklı ve çeşitli tanımlamaları vardır. En açık haliyle eğitim kültürlenme süreci olarak düşünülebilir. Bu tanıma farklı bakış açısı kazandıracak olursak kültürel değerleri bireye kazandırma süreci olarak tanımlayabiliriz. Ayrıca her felsefeye göre de eğitimin tanımı farklılık göstermektedir. Nereden bakılırsa bakılsın eğitimin kültür ile olan ilişkisi yadsınamaz bir gerçektir. Kültür bir toplumun hayata bakış açısıdır. İnsanın ve doğanın etkileşimleri dışında kalan öğelerin canlı bir bütünüdür. Halay çekme, türkü söyleme, şakalar yapma, meskenler, köylerimiz, şehirlerimiz, devlet işleri, yemek yapma, resim yapma, insanlar arası ilişki, çevreyi

¹ Kadir Keskinlik, "Eğitim Bilimine Giriş", Ankara 2010, s.3

koruma, problem çözüme, doğayı tanıma, topluma hizmet etme vb. kültürün temel unsurlarını oluşturur.²

1.2.1.1. Eğitim Sistemini Oluşturan Unsurlar (Girdiler)

Her sistem bir veya daha fazla amacı gerçekleştirmek maksadıyla kurulur ve harekete geçirilir. Eğitim sisteminin de amaçları, öğrencide oluşturulması veya geliştirilmesi istenen davranışlardır. Girdiler de bir sistemin hedeflerini gerçekleştirme ve sürdürülebilir bir hale getirilebilmesi için, farklı bir kaynaktan temin edilen ve gerekli olan değişkenlerin tümüdür. Eğitim sisteminin girdileri ise öğrenci sayısı, yaşı, cinsiyeti, hazırbulunuşluk düzeyi, yatırım, yeni personel, yeni araç-gereç, yiyecek, içecek, giyim, kuşam, enerji ve yeni bilgidir oluşabilir³.

1.2.1.2. Eğitim Süreci (İşlemler)

Eğitim süreci, sistemi oluşturan unsurların (girdilerin) mevcut amaçların gerçekleşmesi noktasında, uygun ve etkili kimyasal, fiziksel, zihinsel süreçlerin gerçekleştiği bir süreçtir. Bir eğitim sisteminde, öğrencileri amaçlanan birikimleri edindirmek için her türlü faaliyet, eğitim sürecinde uygun zaman ve mekânda yerine getirilir. Eğitim sürecindeki faaliyetler şu etkenlerden teşekkül edebilir⁴ :

1. Konuların sıralaması ve özellikleri,
2. Pekiştireç, geribildirim, anında hatanın düzeltilmesi ve ipucu,
3. Öğrencinin derse katılım sağlama düzeyi,
4. Derste kullanılacak materyaller,
5. Öğrenme-öğretme sürecindeki strateji, yöntem ve teknikler,
6. Zihinsel süreçler,
7. Öğretici,
8. Ders anlatılacak ortamın fiziksel şartları,
9. Vakit kısıtı,
10. Mesleğe ve öğrencilere duyulan sevgi,
11. Biçimlendirme ve yetiştirmeye dönük değerlendirme

² Veysel Sönmez, “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, Ankara 2011, s.6

³ Sönmez, age., s.4

⁴ Sönmez, age., s.4

1.2.1.3. Eğitim Sürecinden Elde Edilenler (Çıktılar)

Eğitim sisteminin öğelerinden biri de süreçten elde edilenler yani çıktılarıdır. Çıktılar, ölçme ve değerlendirme işlemleri gerçekleştikten sonra ortaya çıkar. Sistemin amaçlarını hangi ölçüde yerine getirdiğini ortaya çıkarmak maksadıyla yapılan her türlü faaliyet bu kapsama dahil edilebilir. Çıktıları ortaya koyarken niceliksel ve niteliksel iç ve dış verimlilik, fayda-maliyet analizi gibi değerlendirmeler de kullanılabilir. Bu tür değerlendirmelerin sonunda aşağıdaki çıktılar ölçülebilir⁵:

1. Öğrencinin demografik özellikleri,
2. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, psiko-motor ve sezgisel erişisi,
3. Beklenmeyen; fakat istenilen davranışlar,
4. Beklenmeyen ve istenilmeyen davranışlar,
5. Öğrenme faaliyeti kapsamında gerçekleştirilen üretimin sonucu olan ürünlerden kazanılan gelir,
6. Çeşitli tecrübeler.

1.2.1.4. Geri Bildirim (Dönüt)

Açık sistemlerde sistemin denetleyicisi görevini üstlenen ve sistemde büyük bir öneme sahip olan öge dönüttür. Bu öge, sisteme her işlemin sonunda bilgiyi tedarik etmek, yani sonuçların bilgisini gerekli yer ve zamanda sisteme ulaştırmak olarak tanımlanabilir. Dönüt sistemi, bu açıdan açık sistemin kayda değer bir unsurudur. Sistemin içinde gerçekleşen her türlü değişimi, çalışan, ya da görevini yerine getirmeyen bileşenleri sisteme bildirerek gerekli aksiyonların gerçekleşmesine, sistemdeki bozulan dengenin tekrar yerine gelmesini ve sistemin tekraren kararlı bir şekilde çalışmasını garanti altına aldığından dolayı dönüt, sistem ve alt sistemler için girdi olur. Diğer yandan, sistem içindeki gerginlikler, çatışmalar, tutarsızlıklar, çalışan ya da çalışmayan özellikler vb. dönüt için girdi olarak görülebilir⁶.

⁵ Sönmez, age., s.5

⁶ Sönmez, age., s.5

1.2.2. Öğrenme

İnsanı toplumsallaştıran ve diğer varlıklardan farklı kılan niteliklerinden en önemlilerinden birisi öğrenme kabiliyetidir. İnsan doğduğunda şuurlu bir şekilde herhangi bir davranış sergileyememektedir. İnsan yaratılışında var olan üstün özelliklerinden dolayı kendini bir birey olarak gördüğü topluluk ile etkileşime geçerek hayatını sürdürebilmesi için lazım olan davranışları kendine katmaktadır. Bu esnada ise öğrenme süreci başlamış ve devam etmektedir. Öğrenme süreci, insan için genel olarak bir bilgi temini ve birikiminden oluşur. Elbette her insanın en önemli sorununun etrafını anlamlandırmak olduğu bilinmektedir. İnsan çevresini tanıdıktan sonra organize etme ve ihtiyaçlarını giderme becerisini gösterebilmektedir⁷.

Öğrenme ile ilgili de günümüze kadar değişik tanımlar yapılmıştır. Aşağıda bu tanımlardan birkaçına yer verilmiştir.

Ertürk öğrenmeyi, hayat ürünü ve nispeten kalıcı, izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadır⁸. Senemoğlu ise öğrenmeyi, kişinin çevresi ile etkileşimleri sayesinde ortaya çıkan nispeten kalıcı, izli davranış değişikliği olarak tanımlamaktadır⁹.

Öğrenme için çevre ile etkileşime vurgu yapılmaktadır. Bu yönüyle öğrenmenin başlaması için kişinin çevresi ile etkileşimi şarttır. Bireyin herhangi bir konuyu veya nesneyi öğrenmesi, o ortam içinde öğrenmesi gereken bilgi veya beceri ile ilgili gerçekleştireceği etkileşime bağlıdır. Kişinin öğrenme sürecindeki etkileşimi ve kişide bıraktığı iz özelliği, öğrenmenin içsel bir süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrenmede etkileşim sırasında bünyeye gelen uyarıcıların beyne iletilmesi, algılanması gibi olaylar düşünüldüğünde nörofizyolojik süreçlerin de etkili olduğu görülmektedir¹⁰.

Psikologlar öğrenmenin gerçekleşip gerçekleşmediğini genel olarak 3 kritere bağlı ele almıştır¹¹;

⁷ Keskinılıç, age., s.12

⁸ Selahattin Ertürk, "Eğitimde Program Geliştirme", Ankara 1994; Keskinılıç, age, s.12

⁹ Nuray Senemoğlu, "Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Ankara 1997; Keskinılıç, age, s.12

¹⁰ Keskinılıç, age., s.12

¹¹ Savaş Büyükkaragöz, Cuma Çivi, "Genel Öğretim Metotları", Konya 1994; Keskinılıç, age, s.12

1. Davranışlarda gözle görünür olumlu bir fark olması gerekir
2. Bu değişimin kalıcı olması gerekir
3. Değişimin yaşantı ürünü olması gerekir

Bu kriterleri göz önüne alarak öğrenme ürünü olan ya da olmayan davranışları belirlemek mümkün olabilmektedir.

1.2.2.1. Öğrenme Kuramları

Öğrenme kuramları en genel tabiri ile, öğrenmeyi kolaylaştıran davranış ve düşüncelerdir. Bu yönüyle etkili bir öğrenme sürecinde öğrenenin kullanması gereken stratejiler değişik biçimlerde sınıflar haline getirilebilir. Bu kapsamda önemli olan edinilecek davranışlara en uygun stratejiyi belirleyebilmektir. Öğrenme stratejisi; ilgi ve kabiliyetin kazanımını kolay hale getirebilmek için, özel bir öğrenme halinde kişi tarafından kullanılan zihinsel taktiklerin bir bütünüdür¹².

Yukarıdaki özet bilgileri verdikten sonra, halihazırda kullanılan veya faydalanılan öğrenme kuramlarından kısaca bahsetmek yerinde olacaktır. Eğitim sürecinde kullanılacak başlıca öğrenme kuramları aşağıdaki gibi açıklanabilir.

1.2.2.1.1. Bağlaşımçılık Kuramı

Pavlov, E. C. Tolman, Thorndike, Guthrie, Skinner ve Hull gibi düşünür ve bilim adamlarının çalışmalarıyla ortaya çıkan bu kuram; öğrenmeyi, uyarıcı ile davranım arasında oluşan bir bağ olarak ele almaktadır. Oluşan bu bağ, yeni bir davranıştır. Bu kurama göre öğrenme ilkelerini aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür¹³:

- 1) Öğrencinin yaparak öğrenmesi esastır. Öğrenci, öğretme ortamına etkin bir biçimde katılmalıdır.
- 2) Öğrenme sürecinde becerinin elde edilmesinde ve öğrenilenlerin hafızalarda kalmasında pekiştirme önemli bir yer tutar. Birey yeni öğrendiği bilgi ve becerileri tekrar ederek öğrenir. Tekrar, uyarıcı ile davranış arasında oluşan bu bağı kuvvetlendirir

¹² Sevil Büyükalın Filiz, "Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları", Ankara 2013, s.102

¹³ Sönmez, age., s.88

- 3) Genel manada doğru olan davranış pekiştirilmelidir. “Olumlu pekiştireç vermek, doğru cevabın alınmasında büyük etkiye sahiptir.” anlayışı ağır basar.
- 4) Öğrenmede güdüleme oldukça fazla öneme sahip olduğundan dolayı, güdüleme şartları kararlı biçimde düzenlenmelidir. Söz konusu düzenlemeler yapılırken öğrenci dikkate alınmalıdır.
- 5) Genelleme ve ayırt etmeyle ilgili elde edilen davranımlar, farklı ve çok çeşitli durumlarda öğrenilmeli ve kullanılmalıdır. Bu tarzda bir öğrenme sonucu elde edilen davranışın geçerliliği ve güvenilirlik derecesi artar. Birey öğrendiğini buna benzer durumlarda kullanabilir

1.2.2.1.2. Bilişsel Alan Kuramı

Max VVertheimer, W. Köhler, K. Koffka ve Ausubel oluşturulan bu kuramda öğrenmeyi, kişinin etrafında olup bitenleri anlamlandırıldığı, dolaylı olarak gözlenebilen bir iç süreç, diğer bir deyişle, bireyin davranış gösterme kabiliyetindeki değişme olarak ifade etmektedirler. Bilişsel alan bilim adamlarının bakış açısına göre öğrenme, bireyin içinde başlar, zihin ve nörolojik sistem kapasitesinin yeterliliğinin değişmesi ile nihayete ermektedir. Bu kurama göre, davranışsal felsefeyi savunanların davranışta değişme olarak tanımladığı olay, bireyin içinde başlayan öğrenmenin bir yansımasıdır. Bu kuramın temsilcileri, öğrencilerin edilgen alıcılar olmadıklarını, bilgiyi etkin yollarla benimseyerek öğrendikleri görüşünü savunurlar. Bilişsel alan kuramının öğretim ilkeleri aşağıdaki gibi belirtilmektedir¹⁴:

- 1) Yeni öğrenmeler önceki öğrenmelerin veri tabanı üzerine kurulur.
- 2) Öğrenme bir anlamlandırma sürecidir. Anlayarak ve kavrayarak öğrenme, ezber mantığından daha iz bırakıcıdır ve farklı iş ve konulara kolaylıkla aktarım yapılır.
- 3) Öğretim sürecinde öğrenciye edindiği bilgi ve birikimi kullanma imkânı tanınmalıdır.

¹⁴Ertan SEVER, “*Öğrenme Stilleri: İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması*”, Yüksek Lisans Tezi, Andan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın, 2008, s.8 <https://toad.halileksi.net/>, Erişim Tarihi:30.04.2019

- 4) Öğrenme, öğretmenin bu süreçte gerçekleştirdiklerinden çok öğrencinin kendi gayreti ve faaliyetleriyle oluşur.
- 5) Öğretmen bir bilir kişi olmaktan çok rehber pozisyonunda kalması gerekir.
- 6) Öğrenme, öğretmen ve öğrencinin karşılıklı etkileşimi ile gerçekleşir.
- 7) Öğrenilen bilginin şeması öğrencilerin algılamasını kolaylaştırmak üzerine kurulması gerekir.
- 8) Öğrenci, öğrenme süreçleri arasındaki bağlantıyı kendisi tespit ederse öğrenme daha kalıcı hale gelir.
- 9) Öğrenmede dışa bağlı şartlar öğrenilecek davranışın özelliğine ve öğrenenin iç koşullarına göre hazır hale getirilmelidir.
- 10) Öğrenciye öğrenme sonunda geri bildirim(dönüt) yapılmalı, yani öğrencinin ne derece öğrendiğini bilmesi gerekir. Öğrenciye hataları, eksikleri, tam olarak öğrendikleri bildirilmelidir; çünkü böyle bir yaklaşım sonucu öğrencinin öğrenilene karşı pozitif tutum göstermesine ve öğrendiklerini tam olarak öğrenmesine yardım eder.
- 11) Öğrencinin bir öğrenmede amacının ve öğrenim sonunda kazanacağı davranışlardan haberdar olması, onun güdülenmesinde ve başarı elde etmesinde önemli rol oynar.

1.2.2.1.3. Güdüleme, Kişilik, Toplumsal, Psikolojik Ağırlıklı Kuram

N. E. Miller, J. Dollard, Piaget ve Vygotsky'nin geliştirdiği anlayış kapsamında öğrenme, bireyin kabiliyetlerine, onun biyolojik ve kültürel gelişimine, bir parçası olduğu toplumdaki kültüre, güdülenmişliğine, konuya karşı eğilimine, öğrenmenin gerçekleştirileceği ortamın koşullarına göre farklılık gösterir. Gelişimsel yaklaşımçılar olarak adlandırılacak bu kuramcılara göre, öğrencinin belirli özellikleri vardır. Bu özellikler, bütün-parça-bütün, bilinenden bilinmeyene, sonra yönlendirme ve öğrenciyi merkeze almalarıdır. Bu kuramdaki öğretim teknikleri şöyle özetlenebilir¹⁵;

¹⁵ Sönmez, age., s.90

1. **Açıklama**, yani nesnenin, olgu, olay, kavram ya da durumun ne ve nasıl olduğunu, nasıl çalıştığını sunma işidir. Burada bütün-parça-bütün ile bilinenden bilinmeyene ilkeleri kullanılabilir.
2. **Güdüleme**; elde edilecek davranışların hayatımızda hangi faydaları sağlayacağını, ne gibi problemleri çözebileceğinin saptanması lüzum gösterir; çünkü öğrenci, işe yarayan davranışları daha kolay öğrenebilir.
3. **Uygulamada**, öğrenciye verilen açıklama ve tanımları yeni durumlara uyarlama olanağı verilmelidir; çünkü öğrenci, bilgi ve becerilerini geliştirebilir.
4. **Değerlendirme**; öğrencinin hedefe ulaşmış olup olmadığını, ulaşırsa ne derece ulaştığını saptamak ve bir yargıya varmak için yapılır.

Yukarıdaki görüşleri savunan öğrenme ilkeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir¹⁶:

- 1) Amaçlanan davranışlar öğrencinin kabiliyeti nispetinde olmalıdır. Öğretme o anki pozisyonları yavaş ve hızlı öğrenenlere göre düzenlenmelidir. Öğrencinin yeteneği, öğrenmede başlıca etmenlerden biridir.
- 2) Öğrencinin fiziksel ve kültürel çevresi ayrıntılı bir şekilde analiz edilmelidir. Özellikle onun doğum sonrası gelişimi bu süreç için oldukça önem arz etmektedir. Söz konusu kriterler öğretim sürecinde dikkate alınmalıdır.
- 3) Öğrenme, öğrencinin içinde yaşadığı kültürel gerçeğe göredir. Bu kültürel içerik onun hangi konuları ya da davranışları, ne ölçüde öğreneceğini de doğrudan etkiler. Öğrenme içinde hayatımızı geçirdiğimiz kültürden ayrı düşünülemez.
- 4) Öğretme ortamında yapılacak cesaretlendirme ve destekleme öğrencinin öğrenmesini hızlandırır ve kolay hale getirir; çünkü öğrencinin stres ve korku düzeyi, öğrenmeyi etkiler. Yüksek kaygılı öğrencilere olumlu ya da olumsuz herhangi bir geri bildirim yapılmamalıdır. Düşük kaygılılara ise,

¹⁶ Sönmez, age., s.91

gelişim süreçleri ile ilgili bilgiler sunulmalıdır. Bu davranış, diğer öğrencilere karşı düşük kaygılı öğrencilerin başarısını arttırmaktadır.

- 5) Öğrenci ilgisinin olduğu alanda daha başarılı olur; çünkü onun sahip olduğu değer yargıları öğrenmeyi etkiler. Böylece, uzun vadede gerçekleştirmek üzere uğraştığı hedefi gerçekleştirmek üzere kısa vadede ve kararlı faaliyetler yapabilir.
- 6) Öğretme ortamının yapısı ve içeriği (yarışma, iş birliği, kişisel ya da grupla çalışma, bilimsel çalışmaya sağladığı katma değer vb.) öğrenmeyi etkileyen değişkendir. Söz konusu ortamda öne sürülen değişkenler önemlidir. Bu değişkenlerin, öğrenmeyi kolaylaştırıp zorlaştırma gibi etkileri vardır.

1.2.2.1.4. Bilgiyi İşleme Süreci Kuramı

Ailen Nevell, Herbert A. Simon, Gagne ve Briggs ortaya atılan davranışçı ve bilişsel kuramların bir birleşiminden oluşan bu kuram, insan zihninin çalışma prensibini bilgisayarla aynı biçimde çalıştığını savunan ve insanoğlunda bilginin işlenmesini sağlayan yapı ve süreçlerle ilgili bir kuramdır. Kuramın savunucuları öğrenmeyi etkileyen em önemli mekanizmaları, duyuşsal kayıt, kısa ve uzun süreli bellekler olarak görmektedir. Söz konusu öğrenme sürecinin başlıca aşamaları ise tanıma, algı ve dikkat, bilgiyi kodlama ve depolama, hatırlama ve örgütlemedir¹⁷.

Söz konusu kuramın işleyişine göre kişi öğrenme çevresindeki uyarıcıları ilgili duyu organlarıyla algılayarak “duyuşsal kayıt” olarak isimlendirilmiş belleğe kaydını gerçekleştirir. Çevredeki uyarıcılardan birkaçı seçici algı süreciyle kısa süreli belleğe geçer. Kısa süreli belleğe geçişi henüz gerçekleşmiş olan bilgiler önceki bilgiler ile karşılaştırılarak örgütlenir ve uzun süreli belleğe aktarılır. Bilgilerin depolanıp muhafaza edildiği uzun süreli bellekte bilgiler genelde bağıntılar ve önermeler şeklinde daha sonra gerektiğinde hatırlanarak davranışa dönüşmek üzere korunurlar. Bilginin uzun süreli belleğe aktarılmasındaki aşamalar, tekrar ve anlamlandırma-kodlamadır. Anlamlandırma kısa süreli bellekteki bilginin, uzun

¹⁷ Dilek Çağırğan Gülten, Hatice Ergin ve Recep Avcı, “*Bilgiyi İşleme Kuramı ve Anlamlandırmanın Matematik Öğretimi Üzerindeki Etkisi*”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 2009, Sayı:12, s.3, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:01.05.2019

sürekli bellekteki önceki bilgilerle bağ kurularak, uzun süreli belleğe depolama yöntemidir. Kodlama gelen yeni bilgiyi önceki bilgilerle tamamlama, anlamlandırma ve örgütlemeyi içerir¹⁸.

1.2.2.1.5. Tam Öğrenme Kuramı

Benjamin Samuel Bloom adlı bir eğitim psikoloğu tarafından ortaya konulan bu modelde, öğretim ekibindeki tüm öğrencilere ilaveten süre verildiğinde ve öğrenme imkanları tanındığında öğrenmeyi en üst seviyede gerçekleştirecekleri ileri sürülmektedir. Bu modelin öğretim sürecine tatbikiyle sürecin başında yavaş öğrenme gözlenen öğrencilerin sonrasında daha hızlı öğrenmeye başlamışlardır. Bloom yaptığı çalışmalar sayesinde bireylerin ders ortamında kaydettiği başarılarında rol oynayan etkenler değiştirilebilir ve kontrol edilebilir olduğunu tespit etmiştir. Bu modelde başarıyı ortaya çıkaran 3 esas etken vardır. Bunlar¹⁹;

- Bireyin öğrenme sürecinde lazım olan bilgi ve becerilerini içeren bilişsel giriş davranışları,
- Öğrencinin öğrenme ortamındaki bütün değişkenlere (öğretmen, okul, öğrencinin kendisi, arkadaşları, öğrenilecek konu, öğrenme süreci gibi) ilişkin düşüncelerini ve duyduğu ilgiyi içeren duyuşsal giriş nitelikleri,
- Öğrenim sürecinin öğrencinin kişiliği ve ihtiyaçlarına uygunluğu ile ilgili olan öğretimin kalitesidir.

Tam öğrenme modelinin uygulanmasında aşağıdaki adımlar izlenir²⁰.

1. Öğrenme biriminin kazanımlar doğrultusunda belirlenmesi
2. Ünitenin önkoşul öğrenmelerinin belirlenmesi
3. Önkoşul öğrenme seviyesinin tespit edilmesi için bilişsel giriş davranışları incelemesinin yapılması
4. İnceleme sonucuna göre varsa eksik ön koşul öğrenmelerin tamamlanması

¹⁸ Çağırğan Gülten, vd., agm., s.4

¹⁹ N. Genç Çelik ve S. Şengül, “Tam Öğrenme Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Matematik Öğrencilerinin Akademik Başarıları ile Kalıcılık Düzeylerine Etkisi”, Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII (1), 2005, s.109, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:02.05.2019

²⁰ Behsat Savaş, “Öğrenme ve Öğretim Stratejileri”, (Ed. Mehmet Arslan), “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, Ankara 2010, s.143

5. Ön koşul öğrenmelerin tamamlanmasından sonra öğretim sürecinin gerçekleştirilmesi
6. Öğretim aşamalarının sona ermesinin ardından ünite de yer alan tüm kazanımları kontrol eden izleme testinin uygulanması
7. İzleme testinin sonuçlarına göre varsa eksik öğrenmelere sahip öğrencilere yönelik ek öğretim sürecinin uygulanması (ölçüt en az her kazanım için %70 alınmalıdır).
8. Ek öğrenme alanlarla ek öğrenme almayanların tekrar paralel izleme testine alınması
9. Tüm öğrenciler tam öğrenme ölçütüne ulaştıklarında ikinci üniteye geçilmesi.

1.2.2.1.6. Beyin Temelli Öğrenme Kuramı

Beyin temelli öğrenme, insan beyninin yapısına ve çalışma prensiplerine dayalı bir öğrenme kuramıdır. Bu kuramdaki en önemli kavram, normal beyin süreci ile tutarlı öğrenme imkânları sağlamaktır. Sinir sistemi, beyin, beynin biyolojik yapıları, algı, zihin ve öğrenme süreçleri gibi beyin hakkındaki bilgiler nörobilim tarafından açıklanmaktadır. Nörobilim, beyin ve sinir sistemi ile bilişsel davranışlarla ilişki kurmaya yönelik çalışmalar yapar. Beyin temelli öğrenme, anlamlı öğrenme için beynin çalışma prensiplerinin kabullenilmesini ve öğretimin zihindeki bu prensiplerle teşekkül etmesini içerir. Örüntüler, bağlantılar ve duygular istikametinde beyin anlamı oluşturur. Beyin temelli öğrenmede öğrenciler sadece üzerine uğraştıkları husus ile ilişkin bağlantıları görmezler, bununla birlikte mevcut bilgiler ile henüz öğrenilmiş bilgiler arasında ilişki başlatarak anlamlı öğrenmeyi yerine getirirler²¹.

Beyin temelli öğrenme yaklaşımı, bilginin ezber haline getirilmesi değil, anlamlı bir hale getirilip kavranması ve özümsemesidir. Bu husus kişinin beynin fonksiyonlarını bizzat sorgulayıcı tutumu, kendi tercihi ve inisiyatifi ile oluşan

²¹ Serhat Süral, “Beyin Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersinin Erişimine Etkisi”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014, Sayı: 4, s.34, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:02.05.2019

öğrenme kuramıdır. Beyin temelli öğrenmenin gerçekleştirilmesi için amaç olarak belirlenmesi ve birbiri ile ilintili üç aşamadan söz edilebilir²²:

1.2.2.1.6.1. Rahatlatılmış Uyanıklık

Rahatlatılmış uyanıklık; güvenlik, rahatlık ve dahili güdülemeyi kapsar ve stres ortamından uzaklaşma, zihinsel yorgunluğun yaşanmaması, duygusal farkındalık, öz güven duygusu, bilişsel farkındalık gibi evrelerden oluşur. Kişi rahatladığı anda, beyin tamamen öğrenmeye arzulu bir hâlde olur; lakin söz konusu motivasyon gerçekleşmezse öğrenme faaliyeti yerine gelmez. Bu manada bu süreç çok büyük bir öneme haizdir.

1.2.2.1.6.2. Derinlemesine Daldırma

Derinlemesine daldırma; anlamlı içerik odaklanması, iş birliği, zengin öğrenme ortamı, tematik öğretim, tecrübeler, beraberlik, bir hedef için birlik içinde program gibi süreçlerden oluşmaktadır. Bu evre, kişilerin diğer bütün etkenlerden sıyrılıp, tek başına kaldıkları içeriğe yoğunlaşma süreçlerinden oluşmaktadır.

1.2.2.1.6.3. Aktif Süreçleme

Aktif süreçleme; sorgulama, eleştirel bakış, içerik düzenlenmesi, anlamlandırma, cesurluk, bağlam ve bağlantıyı kapsamaktadır.

1.2.2.1.7. İşbirlikçi (Kooperatif) Öğrenme

J. Dewey, Vygotsky ve Slavin tarafından geliştirilen bu öğrenme modelinde, akademik yaklaşım ve demokratik tutum ağır basmaktadır. Bu modelde öğrencilerin küçük gruplara ayrılıp çalışarak ve karşılıklı öğrenmelerine olanak sağlayarak gerçekleşmektedir. Beraber çalışmanın sonucunda sinerji oluşur. Sinerji ise ortaya çıkan bu ortak enerjidir. İşbirliğine dayalı öğrenme stratejisini savunanlar, bu yaklaşımın öğrenmeyi kolay hale getirdiğini ve kişilerde kendine güveni, toplumsal kabiliyeti, ortak bir hedefin gerçekleşmesi hususunda kararlı olmayı, öğrencilerin pasif bir öğrenmeden aktif bir öğrenmeye eriştiğini tespit etmişlerdir²³. Ayrıca bu

²² Süral, agm., s.35

²³ Susan P. Ravenscroft, Frank A. Buckless ve Trevor Hassall, "Cooperative Learning –A Literature Guide", Accounting Education, volume:8 (2), s. 167, 1999, www.tandfonline.com

modelin öğrencide bilimsel ve demokratik anlayışların ortaya çıkmasına, kişinin sosyalleşmesine yardımcı olduğu ileri sürülmüştür²⁴. İş birlikçi öğrenme yaklaşımını ileri sürenler, iş birliğinin insanın hayatından bir parça olduğunu, çeşitli insani duyguları geliştirdiğini ve toplumsal çatışmalarda gözle görülür bir azalma etkisi yapacağını düşünürler. Bu öğrenme yaklaşımında öğretmen, ilk olarak öğrencileri küçük gruplar haline getirmeli; bu gruplandırmada her aşamada öğrencileri aktif hale getirmek gerekir. Konuya ilgili olan öğrenciler bir araya getirilerek homojen gruplar oluşturulmalıdır²⁵.

Bu öğrenme yaklaşımında sırasıyla uyulması gereken ilkeler aşağıdaki gibidir²⁶:

- 1) *Konu belirleme*: Konular, oluşturulan grupların ilgi alanları ve istenilen kazanımlara göre öğretmen tarafından belirlenmelidir.
- 2) *İşbirlikçi planlama*: İletişim halinde bulunan öğretmen ve gruplar halindeki öğrenciler belirlemiş oldukları konunun tüm detaylarını, istenilenleri, grup üyelerinin yapacağı işleri ve sorumluluklarını, istişare ederek planlanmalıdırlar.
- 3) *Faaliyete geçme*: Öncelikle oluşturulan planın tüm detaylarıyla üzerinde çalışılmalı; söz konusu problem ile ilgili çeşitli kaynaklardan verileri elde ederek araştırma, inceleme ve konuya hâkim kişilerle mülakat yapmalıdır. Öğretmen gözlem halinde olmalı ve öğrencilerin ihtiyaç duydukları anda onlara yardımcı olmalıdır.
- 4) *Analiz ve sentez*: Öğrenciler tarafından toplanan veriler, gerekli çözümlenmeler yapılarak elde edilen sonuca göre, konuyla alakalı olanlar seçilmeli ve ders ortamında aktarmak için derlenmelidir. Süreç boyunca gruptaki tüm öğrenciler aktif bir şekilde rol almalıdır.
- 5) *Bilgiyi aktarma*: Analiz ve sentez aşamasında elde edilen bilgileri öğretmen kontrolünde bir plan çerçevesinde, tüm ayrıntılarıyla diğer öğrencilere

²⁴ Savaş, age., s.134; Sönmez, age., s.133

²⁵ Gloria J. Mcvay, Pamela R Murphy ve Sung Wook Yoon,, “Good Practices in Accounting Education: Classroom Configuration and Tecnological Tools for Enhancing the Learning Environment”, Accounting Education, volume:17(1), s. 47, 2007, www.tandfonline.com

²⁶ Sönmez, age., s.133

aktarılmalıdır. Bu aktarma işlemi birey ya da grup halinde gerçekleştirilebilir.

- 6) *Değerlendirme*: Öğretmen tarafından, süreçte rol alan öğrencilerin ölçme ve değerlendirme işlemi yapılmalıdır.

1.2.2.1.8. Aktif Öğrenme

Aktif öğrenmede, öğrencinin öğrenme sürecinde belirli bir sorumluluğunun oluşması hedeflenir. Öğrenciye öğrenme sürecindeki farklı düzenlemelerden, uygulanmalardan, değerlendirilip geliştirilmesi gibi imkanların sağlandığı bu model, öğrencilerin gerçekleştirdiği tüm çalışmalarını içeren bir süreçtir. Öğrenme faaliyeti çerçevesinde etkili bir öğrenmeyi yürütmek için faydalanılabilecek birçok aktif öğrenme modeli vardır. Bu yaklaşım öğrenciyi, edilgen ve izleyen pozisyonundan kurtarıp öğrenme faaliyetinin ortasına atar. Yalnız; bu öğrenme yaklaşımı, öğrencinin, temelde aktif olmasını değil, zihinsel kabiliyetlerine odaklanmasını, akıl yürütmesini, edindiği kazanımlar üzerine düşünmesini, bu evrede düşünerek karar vermesini mümkün kılar. Böylelikle öğrenci, derin düşünme yeteneğini ve karar verme kabiliyetini devreye sokar ve farklı öğrencilerle iş birliği halinde çalışır. Bu süreçte öğrenci, basit işler ve problemler yerine gerçekleştirilmesi zor ve karmaşık işleri yapmak ve problemleri çözmek ile yükümlüdür. Öğretmen ise; öğrenme boyunca öğrenmeyi kolay hale getiren bir rehber ve öğrencileriyle birlikte yeni bilgiler edinen birisi haline gelir²⁷.

Bu öğrenme modelinde, öğrencinin aldığı sorumluluk, öğretmenin aldığı görevden daha büyük bir öneme sahiptir. Bu süreçte öğrencilerin araştırmalarını gerçekleştirmeleri için gerekli olan materyal ve kaynakları bizzat kullanmaları, sahip oldukları bilgi ve birikimlerini sınıflandırmaları ve takdim etmeleri, ezberden kaçınarak yeniliklere açık bir halde çalışmalarında kişisel ve ekip olarak çalışma sorumluluğunu almaları, ekip olarak yapılan çalışmalarda ekip içi karşılıklı yarar sağlayacak şekilde hareket etmeleri, devamlı iletişim halinde bilginin ortaya çıkması yolunda ortak iş yapmaları öğrenciden beklenir. Bahsedilen süreçteki öğrencilerden

²⁷ Serhat Süral, “Öğretmen Adaylarının Aktif Öğrenmeye Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi 7 (2016), s.33, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:13.05.2019

beklenenler, onların problemlere bakış açılarını geliştirerek onlara sorumluluklar üstlenmeleri gerekliliğinin hatırlatır. Öğretmen ve öğrencilerin birlikte yaptıkları işler sayesinde öğrencilerin üstlendiği bu sorumluluklar yerine getirilir. Bu süreçte öğrencilerin aktif olarak katılması, derste anlatılanları not etmesi, belirli konularda farklı kaynakları okumaları, önüne çıkan problemin üstesinden gelmenin yollarını bulmak adına düşünmesi, öğretmenine problemin çözümü hususunda sorular sorması, akıl yürütmesi, farklı problemlerle benzeşim kurarak örnekler vermesi, çözüme odaklı kaynaklara erişmesi, deney yapması gibi faaliyetler yürütmesi gerekir²⁸.

1.2.2.1.9. Proje Temelli Öğrenme

Proje temelli öğrenme, bir sorununun çözümü için tasarımı geliştirmek, hayal kurmak, düşünmek, kurgulamak üzerine kurulmuş bir öğrenme yaklaşımı olarak öne sürülmektedir. Yukarıdaki belirtilen nitelikleri taşıyan bir öğrenme yaklaşımı, elde edilecek kazanımları değil öğrenmenin aşamalarını şekillendirmek için kullanılır. Bu sebeple tasarımlar ya da kurgular, değişmesine muhtemel gözle bakılan fikirlerin düzenli bir halidir. Yaklaşımın özünü oluşturan kelimelerden biri olan “temel” ise projenin, amaca yönelik olmadığını, aksine bir temel oluşturduğunu vurgulamakta ve sürece dayalı bir öğrenmeyi ortaya koymaktadır. Proje temelli öğrenme anlayışına göre öğrenme sürecindeki uygulama aşamaları şunlardır²⁹:

1. Anlatılan dersteki istenilen hedeflerin saptanması,
2. Gerçekleşecek olayın ya da çözülmesi gereken problemin tespit edilmesi,
3. Sonuç raporunun niteliklerinin ve sunma şeklinin ortaya konulması,
4. Ölçme ve değerlendirme kıstaslarının ve yeterlilik düzeylerinin saptanması,
5. Grupların belirlenmesi,
6. Alt başlıkların oluşturulması, veri kaynaklarını bulma evresinin aşamalarının belirlenmesi,
7. İş programının yapılması,

²⁸ Sönmez, age., s.154

²⁹ Mukaddes Erdem, “Proje tabanlı öğrenme”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 22 (2002), s.173, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:15.05.2019

8. Denetim istasyonlarının tespit edilmesi,
9. Verilerin bir araya getirilmesi,
10. Verileri düzenli bir hale getirilip raporlanması,
11. Projenin tamamlanıp ilgililere sunulması.

Bu öğrenme yaklaşımında öğrenciler öğrenme-öğretme sürecine aktif olarak katılım sağlarlar. Bu anlayışın, tasarı tabanlı ve sürece dayalı çerçevesinden dolayı öğrenme, öğrencilerin zihinsel yapısının devamlı meşgul edilmesi ve yeniden örgütlenmesiyle anlam kazanır. Sürekli değişen hayat şartlarının bir zorunluluk haline getirdiği ve proje temelli öğrenmenin oluşturulmasına imkân sağladığı bu öğrenme süreci, öğrencilerin kendi öğrenmelerini kurgulayıp planladıkları, yönlendirdikleri ve böylece konulara farklı açılardan bakma yetenekleri geliştirebildikleri, karşı karşıya geldikleri problemleri ekip ruhuyla içinde çözmeye uğraştıkları, problemlerin üstesinden gelmedeki başarıları hususunda karar verdikleri bir ortama dönüşmektedir. Proje temelli öğrenme³⁰ ;

- Öğrenmeyi insanın doğasına uygun bir ortamda ve bilimsel yöntemlere uygun bir anlayışla gerçekleştirir.
- Zamanın sınırlandırıldığı bir ortamda, gerekli olan gayretin gösterilerek bir projenin hazırlanması, icra edilmesi ve sonuca bağlanmasına ilişkin yeteneklerin gelişimine katkı sunar.
- Proje tarafından belirlenmiş ve üzerinde durulan konuların anlaşılmasına ve bu konularda ihtisas alanı oluşmasına yardım eder.
- Öğretim ortamında kullanılan materyal ve teknolojilerin etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik yeteneklerin gelişimine katkıda bulunur.
- Küçük bir yardıma ihtiyaç duyularak hem kişisel hem de ekip şeklinde bir şeyler ortaya koyabilme yetisinin elde edilmesine imkân verir.
- Öğrenciyi, bir plan dahilinde özgürce tasarılar ortaya koyan, olaylara farklı bir bakış açısı getirebilen ve problemlerin çözümünde üretken bir yapıya sahip olan bir kişi haline getirir.

³⁰ Sönmez, age., s.154; Erdem, agm., s.173

- Öğrencide özgüven ve bireysel itibar hissiyatını oluşturur.
- Öğrencinin yaptığı işlerin sayısını arttırır.
- İnceleme ve derin düşünme yeteneklerini ilerletir.
- Başarıya ulaşmak için takım halinde hareket etme kabiliyetlerini geliştirir.
- Kendini ve grup üyelerini kontrol etme becerilerini geliştirir.
- Öğrenciyi öğrenme ortamının vazgeçilmez bir unsuru olma niteliğini kazandırır.

1.2.2.1.10. Eleştirel Düşünme

Eleştirel düşünme, mükemmel ve eksiksiz ürün ya da fikri ortaya çıkarmak için neler yapılması gerektiğine ve yapılan hangi işe kanaat getirileceğine karar vermeyi merkezine almış, bir disiplin içinde ve mantık kurallarına uygun bir düşünme olarak tanımlanmıştır. Eleştirel düşünmenin felsefe ve psikoloji gibi iki ana bilimin çalışma alanına giren, bilgiye en etkin şekilde ulaşma, edinim, değerlendirme ve kullanma yeteneklerine ve eğilimlerine dayandığından dolayı tutarlılık, bir araya getirme, gerçekleştirebilme, tatmin etme ve iletişim kurabilme gibi temel ilkelerinin olduğu bilinmektedir.³¹

Kişinin belirli yeteneklerinin olması, bu yetenekleri uygun şartlarda ve ortamlarda ortaya koymak zorunda olmasını gerektirmez. Araştırmalar sonucu yeterli eğilimleri olmadığı için öğrencilerin halihazırdaki akıl yürütme yeteneklerini ortaya koymakta zorluk çektiklerini göstermektedir. Kişiye bulunduğu ortamdaki bireylerden ayrı bir yere koyan düşünce yapısı, sahip olduğu bilgiye dayalı becerisi ya da yeteneklerinden çok araştırmaya, her şeyi açık bir şekilde bulmaya, bu bilgiyi bulmak adına riskleri göze almaya ve eleştirel düşünmeye olan eğilimidir. Eleştirel düşünme eğilimleri³²;

- 1) Ortaya atılan düşüncenin ya da problemin tam olarak tespitini yapmak,
- 2) Var olan sebepleri belirlemek,
- 3) Bilgi aktarımını doğru yapmak,

³¹ S. Sadi Seferoğlu, Cenk Akbıyık, “*Eleştirel Düşünme ve Öğretimi*”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 30 (2006), s.194, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:15.05.2019

³² Seferoğlu ve Akbıyık, agm., s.195

- 4) İtibar görmüş eserlerden yararlanmak ve yararlanılan eserlerin kaynaklarının belirtmek,
- 5) Söz konusu süreci tüm ayrıntılarıyla ele almak,
- 6) Konunun özüne sadık kalmaya uğraşmak,
- 7) Esas problemin çerçevesinden çıkmamak,
- 8) Farklı alternatifler aramak ve oluşturmak,
- 9) Konuyla ilgisi olsun ya da olmasın farklı görüş ve düşüncelere açık olmak
- 10) Ortaya çıkan delil ve sebeplerin konuyu açıklamaya yeteceği durumlarda karar vermeye dönük harekete geçmek,
- 11) Problemin sınırları etrafında net bir sonuç ortaya çıkarmak,
- 12) Gelişi güzel gelişen bir süreci düzenli bir hale getirerek çalışmak,
- 13) Çevredeki bireylerin olaylara bakış açılarına, bilgi, birikim ve kültür seviyelerine karşı hoşgörülü olmak,

şeklinde sıralanabilir.

1.2.2.1.11. Altı Şapkalı Düşünme Tekniği

Üst düzey düşünme yeteneklerinin elde edilmesi için kullanılan, öğrenci merkezli olan, Edward De Bono tarafından geliştirilen bu teknik, eleştirel düşünme ile başa çıkmak için en popüler teknikler arasında yer almaktadır. Bu teknik, çeşitli düşüncelerden mümkün mertebe yararlanarak bir konu ya da problemi birbirinden ayrı bölümlere ayırmayı kapsar. Bu noktada probleme iyice yoğunlaşan kişi, bölümleri organize edip, her bölümü parçalar halinde ve birbirinden ayrı olarak çalışıp sonuçları çözüm bulunana kadar bir araya getirir. Bu teknik uygulanırken öğrenme ortamında öğrenciler altı şapkaya(takıma) ayrılır³³:

- 1. Beyaz Şapka:** Söz konusu takımın görevi problem ile ilgili inceleme yapmak ve somut bilimsel veriler üzerinden istatistiki çalışmalar yapmaktır. Bu takıma bilim adamı takımı da denilmektedir. Veriler tarafsız ilkeler çerçevesinde elde edilmelidir.

³³ Kübra Bodur, “*Writing By Putting On Edward De Bono’s Six Thinking Hats: Critical Thinking In Writing*”, Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (2018), s.138, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:15.05.2019

2. **Kırmızı Şapka:** Konuya veya probleme bakış açıları daha çok duygusal olanların oluşturduğu takımdır. Kırmızı renk kalbin simgesidir. Görevleri gelişen olayların toplum ve bireyin duygusal hayatını nasıl etkilediğini ortaya koyan bir faaliyeti gerçekleştirmektir. Söz konusu takımın üyeleri duygu insanıdır.
3. **Siyah Şapka:** Olaylara bakış açıları diğer takımlara göre kötümser bir şekilde olanların takımıdır. Siyah renk, kötümserliği temsil eder. Takım üyeleri, gelişen olayların insan ve tabiatı meydana getirdiği zararlara karşı dikkatli olan, tepkileri ve sorunları göz önünde bulunduran bir faaliyet yapmalıdır. İnsanın ruhsal, sosyal, hayati yapısını, doğal yaşamı olumsuz yönde nasıl etkilediğini araştırmakla yükümlüdür.
4. **Sarı Şapka:** Konuya veya probleme bakış açıları daha çok iyimser ve idealist davrananların oluşturduğu takımdır. Sarı renk iyimserliği temsil eder. Takım üyeleri, gelişen olayların bireyin, toplumun ve tabiatın menfaatini gözeterek ve bu farklı grupların idealleri ölçüsündeki işlere dönüştüğünü ifade etmek üzere çalışmalar yapmalıdır.
5. **Yeşil Şapka:** Konuya veya probleme bakış açıları diğer takımlardan tamamen farklı olan ve yeni düşünceler ortaya koyan ve tasarlayan takımdır. Yeşil renk, yenilikleri temsil eder. Takım üyeleri, probleme karşı olağan dışı gözlem ve incelemeye dayanan ileri ve orijinal çözüm önerileri sunabilmelidir.
6. **Mavi Şapka:** Takım üyelerinin görevleri konunun veya problemin tüm ayrıntılarına inerek prosedürü göz önünde bulundurmak, olayların gelişimlerinin kontrolünü sağlamak ve konuya ait olan bilgileri tasnif etmektir.

1.2.3. Öğretim

Öğretme, öğrenme evresinin bir öğretmeni ya da koordinatör tarafından yönetilmesidir. Öğretme ne yaptığını bilerek, maksatlı bir şekilde yerine getirilen bir faaliyettir. Öğretme etkinlikleri kişide davranış değişikliği hedefiyle birey veya topluluk şeklinde yapılabileceği gibi başka öğretim araç-gereçlerinde bulunan görsel

ve yazılı simgelerle de yerine getirilebilir. Öğretim, eğitim sürecinin bir plana göre, denetimli ve teşkilatlı bir şekilde gerçekleşen öğretim etkinlikleridir³⁴.

1.2.3.1. Öğretim Kuram ve Yaklaşımları

Bu bölümde, çeşitli düşünür, eğitimci ve bilim adamlarının ortaya koyduğu öğrenme ortamında yararlanılan öğrenme-öğretim kuram ve yaklaşımları ele alınmıştır. Öğrenme-öğretim yaklaşımları esas ilkelerine göre açıklanmıştır.

1.2.3.1.1. Sunuş Yoluyla Öğretim

Eğitimci-psikolog David Ausubel tarafından oluşturulan bu öğretim yaklaşımının odak noktası öğretmen ve konudur. Ausubel, öğrencinin hangi bilginin ne derece ehemmiyetli, hangisinin var olan sıkıntıyı çözüme ulaştırmada yol gösterici olacağını bilemediğinden, bilgiyi bularak değil de aktarılan bilgiyi alarak edinebileceğini ortaya koymuştur. Herhangi bir konu alanı ile ilgili ifade, kural, düşünce ve ön öğrenmelerin yetersiz kaldığı ve konunun öğretmen tarafından teşekkül edilerek takdim edilmesini, öğrencilerin de bu bilgiyi makul bir şekilde öğrenmesi gerektiğini savunan bu strateji, bilginin ilk öğrenilmeye başlandığı hususlarda geçerliliğini gösteren etkili bir stratejidir. Bu stratejiyi üstün kılan özellikler, nüfusu fazla ortamlarda, öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinin kısıtlı, ders bölümlerinin birbirini izleyen ve bağlı olduğu ve öğretim için zamanın dar olduğu hallerde etkilidir. Sınırlılıkları ise, öğretmenlerin bu stratejiyi düz anlatım gibi düşünmeleri ve dersi tamamen kendi kontrolünde devam ettirmeleridir³⁵.

Bu strateji aşağıdaki aşamalara göre gerçekleştirilebilir³⁶:

- 1) Öğrencilerin dikkatinin bu yöne çekilmesi ve öğrenmedeki hedefleri hakkında bilgilendirilmeleri gerekir. Davranışlar ezberden söyleme, yazma, tanıma ve hatırlama gibi özellikleri taşımalıdır. Tümdengelim yöntemiyle bir akıl yürütülmelidir.
- 2) Öğretmen önce bilgi düzeyindeki öğretilcek şeyleri sınıfa sunmalı ve her bir kavram ile ilgili hayattan örnekler vermelidir.

³⁴ H. Şenay Şen, "Öğrenme Öğretim Stratejileri", (Ed.Sevil Büyükalan Filiz), Öğrenme Öğretim Kuram ve Yaklaşımları, Ankara, 2013, s.101

³⁵ Savaş, age., s.129

³⁶ Sönmez, age., s.101

- 3) Öğretici, öğrencilerin öğrenip öğrenmediklerini denetlemeye önem vermelidir.
- 4) Öğrencilere anlattığı ve örnek verdiği kavramları sormalı; cevaplayamayan ya da eksik cevaplayan öğrenciye doğru cevabı söyletene kadar öğrencilere ipucu vermelidir. Öğretmen, doğru cevap veren her öğrenciye pekiştireç vermelidir.
- 5) Konuda işlenen ifadelerin açıklamalarını her bir öğrenciye tekrar ettirildikten sonra, öğrencilerden ifadelerin her birine örnek istenmelidir ve örnekler üzerinde sınıf olarak tartışılmalıdır. Doğru cevap veren öğrencilere pekiştireç verilmelidir.
- 6) Öğretmen sürekli bir şekilde bilgi aktarımı yapmamalıdır; çünkü uzun süren konuşmalarda tek yönlü bir bilgi aktarımı olacağından dolayı, öğrencinin dikkati çok çabuk dağılmakta ve istenilen öğrenmeyi ya da anlamlandırmayı yapamamaktadır. Bir süre ders anlatımı yapıldıktan sonra öğrencinin derse katılımı önem arz etmektedir. Bu kurala uyulmaz ise, öğrencilere aktardığı kavramların öğrenciler tarafından öğrenilip öğrenilmediği kontrol edilemez.
- 7) Öğretim faaliyetlerinin gerçekleştiği mekânda öğrenciler devamlı kontrol altında tutulmalı ve öğrencilerle iletişim sağlanmalı ve devam ettirilmelidir.
- 8) Öğrencilerin kendi kendine bağımsız alıştırma yapmaları sağlanmalıdır. Öğretmen öğrencilerin dersti anlama seviyelerine göre öğrencileri gruplar haline getirebilir. Öğrenmenin kalıcı olabilmesi için dersin sonunda kısa bir özet yapılarak ana konu vurgulanmalıdır.
- 9) Öğrencilerin dersteki performanslarını değerlendirip buna göre geribildirim (dönüt) sağlanmalıdır.

1.2.3.1.2. Buluş Yoluyla Öğretme

Buluş yoluyla öğretme yaklaşımı, Jerome Bruner tarafından ortaya konulmuştur. “Bilmek bir ürün değil, bir süreçtir” diyen Bruner; öğretmenin, hâlihazırdaki bilgiyi öğrenciye vermektense bunu bizzat öğrenebileceği şartları

yerine getirerek, bilgiyi keşfetmesinde rehberlik yapması gerektiğini ileri sürmüştür³⁷.

Bu stratejiyi üstün kılan özellikler;

- Öğrenme konusu yaşanmış örnekler ile öğrenci tarafından kendi kendine keşfedilir.
- Bilgi üretme safhasındaki evreler öğrencilerce tatbik edileceğinden dolayı öğrenci yaşam boyu öğrenme kabiliyetlerini elde etmiş olur.
- Öğrencilerin kendi kendilerine öğrenme sürecine yönelmelerine ortam oluşturur.
- Öğretmen, konuda otorite ve teftiş eden birinden öğrenmeyi kolay hale getiren ve yol gösteren birine dönüşür.

Sınırlılıkları ise;

- Yaşları yeterince küçük olan öğrenciler araştırmaları nasıl gerçekleştireceklerini veya grup halinde nasıl bir etkinlik içinde olacaklarını bilmediklerinden dolayı yol gösteren birine muhtaç olacaklardır.
- Öğrencilerin bir kısmı erken, diğer bir kısmı biraz daha geç bir şekilde farklı zamanlarda bir keşifte bulunurlar ise bu da zaman sorunu doğurabilir.
- Öğrenciye dönük örnekler yanlış tercih edilirse konunun anlaşılmasında sıkıntılar olabilir.
- Tüm öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyinde farklılık olduğunda yeni bilgilerin oluşumunda aynı oranda problemler ortaya çıkabilir³⁸.

Bu strateji ile ilgili aşağıdaki bilgiler sunulmuştur³⁹:

³⁷Yasemin Kara ve S. Aslı Özgün-Koca, “Buluş Yoluyla Öğrenme ve Anlamli Öğrenme Yaklaşımlarının Matematik Derslerinde Uygulanması İki Terimin Toplamının Karesi Konusu Üzerine İki Ders Planı”, İlköğretim-Online Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2004, s. 2, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:10.05.2019

³⁸ Savaş, age., s.127

³⁹ Sönmez, age., s.107

- 1) Tümevarım bir akıl yürütme yoğun olarak kullanılmaktadır. Öğrencilerin çeşitli tecrübeler edinerek bilgiye kendi kendine erişmeleri esasına dayanmaktadır.
- 2) Öğretmen konuya yönelik kavramlar üzerinde duracaksa, bu hususlarla alakalı örnekleri öğrencilere sunmalıdır.
- 3) Öğrencilerin örnek üzerinde gerekli tanımlamaları yaptıktan sonra amaçlanan durumlarla ilgili gerekçeli cevap isteyen soruları öğrencilere yöneltilmeli; her soruyu sorduktan sonra alınan cevaplara göre sınıfta tartışma ortamı oluşturulmalıdır. "Bu konuda farklı düşünen birisi var mı?" sorusu sınıfa yöneltilmeli ve karşıt görüşlere gerekçeli olarak söz hakkı tanınmalıdır.
- 4) Öğretmen, belirli ipuçları haricinde, kesinlikle hiçbir betimleme, tanım ve aktarımda bulunmamalıdır; sadece rehberlik yapmalıdır. Öğrencinin doğru cevabı bulma gerekliliğinden dolayı, öğretmen bu süreçte bir yönetmen gibi hareket etmelidir.
- 5) Öğretmen genelde tümevarım, aklın tekrar probleme dönmesi, analogi, diyalektik gibi akıl yürütme tekniklerinin öğrenciler tarafından kullanılmasına teşvik edecek uygulamaları öğrenme-öğretme sürecinde devreye sokmalıdır.
- 6) Gerekli tüm kavramları gerekçeleriyle öğrencilere keşif imkânı verildikten sonra, öğrenciden buy kavramlarla ilgili hayattan farklı örnekler bulması istenmelidir. Söz konusu örneklerin doğruluğunun tespiti sınıfta yapılmalı; ayrıca verilen bu örnek karşısında öğrencilere "farklı bir örnek verecek birisi var mı?" sorusu yöneltilmelidir.
- 7) Öğretmenin, tartışmanın farklı bir boyuta ya da konuya geçmesini engellemesi gerekir.

1.2.3.1.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme

Temelde problemleri çözmeye yönelik bu stratejide öğrenciler sorunun ne olduğunu saptar, çözüm için denenceler (geçici çözümler) üretir. Sonrasında söz konusu denenceleri kullanabilmek için geçerli bilgileri toplayıp gerekli

değerlendirmeleri yaparak istenilene ulaşır. Böylelikle kişinin ileride karşısına çıkacak hayatındaki sorunların da çaresini bulacağına vurgu yapılmıştır. Öğretimin kısa vadeli bir planlama aşamasından fazla orta vadeli olarak planlanması uygun olacaktır. Bu stratejinin üstün yönleri; akademik bir metodoloji ile gerçekleştirildiği için öğrencilerin araştırma, hipotezlerin asıllarına erişme ile kooperatif biçimde çalışma kabiliyetlerinde gelişme görülür. Öğrenciler hayatlarında karşı karşıya kalacakları problemlere bilimselliğe göre çözüm üretebilir ve yaparak-yaşayarak öğrenme süreci gerçekleşir. Tümdengelim, tümevarım veya her ikisinin karması olan hipotetik dedüktif akıl yürütme süreci gelişir. Sınırlılıkları ise; ders ortamındaki öğrencilerin nüfusunun fazlalığında öğretmenin bütün öğrencilere ve gruplara ayıracağı vakit sınırlı olacağından söz konusu rehberlik vazifesi tam olarak yerine gelmemiş olacaktır⁴⁰.

Bu strateji uygulanırken aşağıdaki hususlar bilinmelidir⁴¹:

- 1) Bu stratejiyi uygulamadaki hedef uygulama düzeyinin yüksek olmasıdır. Duyuşsal alanda motivasyon ve kişiliği; psiko-motor alanda tüm basamakları içine almalıdır. Davranışlar ise bahsedilen hususları uygulama, sorunlara çözüm bulma, karar verme ve yaparak sunma gibi nitelikleri taşımalıdır.
- 2) Toplumun ilgilendiren sorunları çözmek ya da bu olgularla ilgili karar verme aşamasında ise, bu sorunlarla ilgili örnekleri öğrencilerle ders işlenirken paylaşılmalı ve okunmasına ortam hazırlanmalıdır. Belirli bir süre sonrasında öğrencilere sorunun çözümü hakkında tahminlerde bulundurarak, problem çözmede ya da karar vermede takip edilmesi gereken yollardan bahsedilmelidir. Çözüm yollarının kalıcılığı için öğrencilerin görebileceği bir yerde sunulmalıdır.
- 3) Eğer problem çözme süreci ya da bilimsel yöntem kullanılacaksa öğretmen, girdiler, çıktılar ve sorunu çözme metodlarından bahsederek öğrencilere konuyla ilgili sorular sormalı ve cevapları da gerekçeleriyle birlikte istemelidir. Öğrenciler tarafından verilen cevaplar ile ilgili derste münazara

⁴⁰ Savaş, age., s.133

⁴¹ Sönmez, age., s.111

ortamı oluşturulmalı; doğru verilen cevaplar için pekiştireç verilmelidir. Eğer öğrenciler tarafından doğru cevaba ulaşılamıyorsa, ipucu verilmeli; yine de doğru cevap yok ise, öğretmen bunun gibi bir sorunun ne şekilde sonuca ulaştırılacağını işlem aşamalarına uyararak anlatmalıdır. Sonrasında öğrencileri sorulan soruya yönlendirip onların cevaplandırmalarını istemelidir.

- 4) Bu stratejide rehber rolü üstlenen öğretmen, aynı zamanda öğrencilere yardımcı olmalı; eğer sorun hala devam ediyorsa, farklı bir şablonda model göstermelidir. Öğrenci aktif olmalı; işi bizzat yapmalıdır. Öğretmen, soruna çözüm bulamayan öğrencilerin pasif kalmaması için çaba sarf etmesi ve öğrencilerin konuya tekrar dahil olmasını sağlamalıdır.
- 5) Bu yöntem ile öğrenme faaliyetini gerçekleştirmek için, öğrencinin bilgi birikimi ve anlama düzeyindeki gelişimleri şarttır. Eğer öğrenciler bu şartları yerine getirmemiş ise bu strateji kullanılamaz. Sadece gerekli kazanımlar elde edilirse söz konusu stratejiden faydalanılabilir.

Ders ortamında öğretmen ve öğrenci farklı bir sorun ile karşı karşıya geldiklerinde aşağıdaki işlemleri sırasıyla uygulamalıdır⁴².

- Problemi ana hatlarıyla tespit etme
- Karşılaştığı sorun ile ilgili kaynaklardan veri toplama ve inceleme
- Sorunun ortadan kalkması için denenceler (ön çözüm) geliştirme
- Denencelerin kontrol edilmesi ve sonrasında uygulamaya konulması
- Doğruluğu ispatlanmış denencelerin kullanılması, doğruluğu ispat edilmemiş olanların ise kullanım dışı bırakılması ya da kullanılmak için revize edilmesi.

1.2.3.1.4. Programlı Öğretim

Programlı öğretim, Skinner tarafından öğrenme makinelerine ve pekiştirme ilkesine dayandırılmakta olup, bir öğrencinin edimsel hedeflere erişmesine yardımcı olmak için deneye dayalı olarak geliştirilen öğrenme yöntemlerinin sistemli bir şekilde yürütülmesiyle tasarlanmış bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Programlı

⁴² Sönmez, age., s.112

öğretim, öğrenci merkezli olup, bilimsel ve deneye dayalı bir öğretim tekniğidir. Bu öğretim tekniğinin temel özelliği, öğrencinin karşısında ona bilgi aktaran bir öğretmen olmaksızın öğrenme sürecinin hayati ve büyük öneme sahip olan işlevlerini gerçekleştirmesidir. Öğrenci, bu teknikte öğretim sisteminin temel öğelerinden biridir. Öğrenci, kullanılan bu açık sistemin hem girdisi hem de sistem tarafından şekillenecek işlenmemiş malzemedir. Program, öğrencilerin öğrenmesi gereken araç-gerecin süreç içinde, psikolojik ve anlamlı bir seri halinde, bilinenden bilinmeyene, gerçeklerden kavramlara ve somuttan soyuta giden bir yönde özenli ve aşamalar halinde tasarlanan bir plandır. Materyaller ise, programı öğrencilere sunan kitap, kartela, video, bilgisayar, yazılım ve öğretme makinesi gibi araçlardır. Programlı öğretim materyallerinin amacı, programı sunma yeteneğiyle donatılmış, öğrenci tarafından gelen sorulara cevap vermesi ve öğrencinin verdiği cevaplara göre değerlendirme yaparak öğrencinin öğrenim sürecini kendisinin yönlendirmesidir⁴³.

Bu öğretim yönteminin gerçek manada faydalı bir biçimde uygulanması adına ana ilkelerin tam anlamıyla tatbik edilmesi şarttır:

- 1. Küçük adımlar ilkesi:** Konu, öğrencilerce kolayca öğrenilecek şekilde tüm detaylarıyla bilgi ve yetenek bölümlerine göre düzenlenmelidir. Öğrenci bu birimleri aşamalı bir süreç içinde öğrenerek devam etmelidir.
- 2. Öğrenmeye etkin katılım ilkesi:** Öğrenme sürecini öğrencinin kendisi yürütmelidir. Yürütmeyi gerçekleştirmesi için birimlerde öğrenmeyi kolaylaştıracak sorulara ihtiyaç vardır. Soru hem öğretilen bilginin gerçek manada öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmeli, hem de öğrencinin öğretim aracı görevini üstlenmelidir.
- 3. Doğru cevap ilkesi:** Yöneltilen sorular, öğrencinin rahatlıkla cevaplayabileceği seviyede ve aktarılanlar çerçevesinde oluşmalıdır. Öğrenci her soruya doğru cevap vermek durumundadır. Bu durumda verilen her doğru cevap öğrencinin öğrenme sürecindeki motivasyonunu yüksek seviyelere çıkarabilir.

⁴³ Ülkü Sevim Şen, Nezihe Şentürk, "İlköğretim Müzik Öğretiminde Kullanılmak Üzere (Programlı Öğretim Yöntemine Göre) Geliştirilen Öğretim Yazılımı Modeli", Milli Eğitim Dergisi, sayı:202, 2014, s.176, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:15.05.2019

4. **Sonuç hakkında anında bilgi verme ve düzeltme ilkesi:** Öğrenciye yöneltilen suallere, öğrenciler tarafından verilen cevapların gerçeği yansıtmıyorsa hemen onlara duyurulmalıdır; verilen cevap hatalı ise anında düzeltme imkânı tanınmalıdır. Hatalı cevaplar için gerekli düzeltmeler yapılmadan, ilerleyen konuları anlatmak uygun değildir.
5. **Aşamalı ilerleme ilkesi:** Öğrencilere aktarılan bilgiler, basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ve önceki konuyu öğrenmeden diğerini öğrenme ihtimalinin olmayacağı aşamalı bir şekilde oluşturulmalıdır. Öğrenci söz konusu sürecin düzenini kavramalı ve aşamalı olarak ilerlemelidir.
6. **Bireysel hız ilkesi:** Öğrenci, yetenek ve eğilimlerine göre, öğrenmedeki hızını belirleyebilmelidir. Bu öğretim tekniğiyle öğrencinin başarısız olması tekniğin özüne aykırıdır.

1.2.3.1.5. Modüler Öğretim

Modüler öğretim, öğrencinin bizzat öğrenmeyi gerçekleştirecek şekilde, öğrenciyi merkeze alan bir öğrenmeye yönelik, pragmatik düşüncenin öğretim sürecine etkisi olan ilerlemecilik fikrinin prensiplerine dayalı faaliyetlerin gerçekleştiği, bir bütün içinde ve eksiksiz bir şekilde oluşturulan bağımsız öğrenme ünitelerinden meydana gelen bir öğretim yöntemidir. Bu öğretim yöntemi, öğrenciyi merkeze alarak öğrencinin kabiliyet, istek ve eğilimleri çerçevesinde öğretim sürecini yönetir. Öğretmene o konuda öncülük ve edimsel rehberlik görevini vererek, herkesin görüşlerine saygılı bir öğrenme ortamının ortaya çıkmasını sağlar. Söz konusu ortamda öğrenci yetenek ve eğilimlerine göre kendi belirlediği öğrenme hızınca yol alarak en etkin şekilde öğrenme gerçekleştirebilmektedir. Öğrenci öğretim süreci boyunca değerlendirilmekte, değerlendirme işlemi devamlı ve asıl koşullara göre oluşmuş konular ya da sorunların üstesinden gelmeyle gerçekleşmektedir⁴⁴.

Modüler öğretim yaygın olarak mesleki ve teknik eğitimde kullanılmaktadır. Öğretim sürecindeki konular belli modüllere ayrılır. “Modül”ün tanımını yapacak olursak; TDK güncel Türkçe sözlüğünde “bir yapının çeşitli bölümleri arasında

⁴⁴ Hasan Hüseyin Özkan, “Öğrenme Öğretme Modelleri Açısından Modüler Öğretim” Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 6 (2010), s.118, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:16.05.2019

orantıyı sağlamak için kullanılan ölçü birimi” ve “bir uzay taşıtının yapısı içinde yer alan ve kendi başına hareket edebilen bağımsız bölüm” tanımlamaktadır⁴⁵. Her modülün işleyişi bir bütün halindedir; bunun yanında farklı modüllerle arasında yoğun bir bağ ve ilişkisi olmalıdır. Herhangi bir modül öğrenme süreci sona erdikten sonra, o modülle bağlantısı var olan öteki modüle sıra gelir. Bu tür öğretimde aşağıdaki özelliklere dikkat edilmelidir⁴⁶:

- 1) Öğretim ortamı her yöne doğru olan hareket olanaklarını sağlamalıdır.
- 2) Öğretim ortamının tasarımı bireye yönelik gerçekleştirilmelidir.
- 3) Öğretim ortamı kişinin ve ekibin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmalıdır.
- 4) Ağırlıklı olarak o işi gerçekleştirerek ve tecrübe ederek öğrenmeye yöneltilmelidir.
- 5) Öğrencinin başarı derecesi tespit edilmelidir.
- 6) Uygulama seviyesindeki hedefler ile hareket edilmelidir.
- 7) Öğretim sürecindeki planlamanın içine istenilen davranışlar, materyaller, ifadeler, şekiller, öğretim faaliyetleri ve ölçme araçları dahil edilmelidir.

1.2.3.1.6. Mikro Öğretim

Dwight W. Allen tarafından ortaya konulan bu öğretim teknikte, sürecin başında tespiti yapılmış ve öğrenilmesi gereken son derece hayati öğretim davranışları ve yeteneklerinin kontrollü bir şekilde adaylara kazandırılması temel hedefdir. Hizmet öncesi, hizmet içi ve sonrası eğitimde etkili öğretmenlik becerilerini artırmak için kullanılır. Aşağıdaki özellikler dikkate alınabilir⁴⁷:

- 1) İstenilen ve öğrenilmesi beklenenler daha iyi algılanması ve kazanılması için kolaylaştırılmalıdır.

⁴⁵ <http://www.tdk.gov.tr/>

⁴⁶ Sönmez, age., s.139

⁴⁷ Sönmez, age., s.141; Ali Göçer, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Gerçekleştirdikleri Mikro-Öğretim Uygulamalarının Kendi Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 30 (2016), s.24, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:16.05.2019

- 2) Öğrenme ortamındaki öğrenci sayısı ve ders süresini en aza indirmeye, öğretim sürecinde yoğunlaştırmaya giderek sanal bir ortam hazırlanmalıdır.
- 3) Bu yöntemin ana hatları, öğrenci ya da müstakbel öğretmenlere aktarılmalıdır.
- 4) Öğrenim gören kişilerin bu ana hatlara göre ders planını hazırlamaları gerekir.
- 5) Öğrenim gören kişiler tarafından hazırlanan bu suni plan çerçevesinde önceden belirlenmiş küçük sayıdaki ekiplere göre adaylar konunun anlatımını gerçekleştirir.
- 6) Konunun anlatımı sırasında can alıcı noktalar kesinlikle not edilmelidir.

1.2.3.1.7. Benzetimle Öğretim Tekniği

Benzetim tekniği, bilimsel ve öğrenim süreçlerinde tatbik edilmesi zor ve maliyetli olan deney ve uygulamaların sanal bir ortam oluşturularak gerçekleştirilmesine dayalı bir tekniktir. Oluşturulan sanal gerçeklik sayesinde birçok bilim dalının ilgi alanına girmiştir. Benzetim tekniği, tıp eğitimi, yöneylem araştırmaları, kimya öğretimi, iş dünyası, uluslararası ilişkiler, mühendislik, hukuk gibi birçok farklı alanda ve formlarda kullanıma sunulmaktadır. Benzetim ile öğretimin amacı; öğrencilere gerçek ortama en yakın şartlarda oluşan durumları göstermek, öğrencilerin etkin bir şekilde sanal ortamda gerekli tecrübeleri kazanarak yaşamasını, değerlendirmesini sağlamaktır⁴⁸.

İş dünyasının içinde bir şirketin zarar etmesi ve sonunda şirketin iflas etme ihtimali yöneticileri zor şartlarda mücadele etmek zorunda bırakır ve şirketin iflasının gerçekleşmemesi için kriz yönetimini bilip iyi bir şekilde uygulamaları şarttır. Bu teknik, bu yetenekleri elde etmeleri için hayati tecrübeler kazandırabilir. Bu sayede yöneticiler henüz öğrenci iken karşılaşılabilecekleri ekonomik krizlere karşı donanımlı bir hale gelmiş olacaklardır. Diğer alanlarda da pilot adaylarının eğitimi için kullanılan uçuş benzetimleri(simülasyon), uzay adamlarının eğitiminde

⁴⁸ Gürkan Tabak, Ali Göçer, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Benzetim Tekniği”, Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi 5 (2014), s.78, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:16.05.2019

kullanılan uzay benzetimleri ve otomobil yarışlarına hazırlanan kişiler için hazırlanan yarış benzetimleri en yaygın olanlarıdır.

1.2.3.1.8. Yapısalcı Öğretim

Yapısalcı kuram, Dewey'nin çalışmalarında ortaya koyduğu felsefesine ve eğitim yaklaşımına; Piaget ve Vygotsky'nin insanın biyolojik, kültürel, sosyal gelişimine dayanan prensiplerine; Bruner ve Ausubel'in öğrenme sürecindeki düşüncelerini bir harmanı olarak kabul edilir. Bu yaklaşımı savunanlar, bilginin insandan hariç ve bağımsız bir şekilde oluştuğunu ileri süren objektivizme karşı çıkarlar. Her birey yaratılış gereği birbirinden fiziksel, psikolojik ve sosyal bakımdan farklıdır ve ona göre de hayatlarını sürdürme biçimleri de değişiklik göstermektedir. Buna bağlı olarak öğrenme sürecinde, asıl kaynağa erişimde ve hedeflenen davranışların kazanımında da bireyler farklı yol, yöntem ve tekniklere başvururlar ve bunları kullanarak farklı bilgiler temin ederler. Bu süreç insanın hayatı boyunca devam edecek ve farklı arayışlar içinde sürekli olarak öğrenme faaliyetleri gerçekleşecektir⁴⁹.

Piaget, Vygotsky, Bruner, Ausubel ve Dewey, gibi pragmatik felsefeye dayanan bilim insanları tarafından ortaya konulmuş ve geliştirilmiş, hayatın insana devamlı yenilikler getirdiğini, her koşulda bilginin kişi tarafından çeşitli araçlarla pasif bir şekilde elde edilmediğini, aksine bireylerce bilgiyi belirli biçimlerde yapılandırılmasına, oluşturulmasına, tahlil edilmesine ve katma değer sağlamasına imkân verdiğini savunan bir öğrenme kuramıdır. Aynı zamanda yapılandırmacılık olarak da anılmaktadır. Yapısalcı yaklaşımın savunduğu ilkelerde, bilgiyi yapılandırma ihtiyacı, kişinin kendi oluşturduğu ortam ve çevresiyle olan ilişkileri esnasında başından geçen olayları anlamlandırma çabasıyla dolayısıyla yaşanmışlıkla meydana gelir. Öğrenciler tarafından çeşitli araçlarla öğrendikleri ve sakladıkları bilgileri istiflemekten ziyade bilgiyi tecrübeleriyle özümser ve ilerideki yeni öğrenmeleri için kullanmak üzere hazır hale getirilir. Bu süreçte öğretmene düşen sorumluluklar, geçmişteki öğrendikleri bilgiler ve tecrübelerine ve sorunların üstesinden gelmeye yönelik öğrenmeye çalışan öğrencilerin uğraşlarına karşın etkin öğrenme ortamını meydana getirip sürekli öğrenmede teşvik edici olmaktır. Bu

⁴⁹ Sönmez, age., s.147

teşvik; öğrencinin bilgiyi bulma arzusuna, konuyla ilgili yeni kararlar vermesine, bilimsel derinlik içinde akıl yürütmesine, kazandığı yeni bilgileri ileride karşısına çıkacak olaylarda tatbik etmesine imkân vermelidir⁵⁰.

Yapılandırmacı öğrenmeyi yararlı kılan esas özelliklerini sayacak olursak; doğru ve yapılan çalışma üzerinde etkisi olacak verileri inceleme, ortaya çıkan sonuçların tahlili ve sonuçlar hakkında mantıklı ve akılcı yorumlar yapabilme, elde edilen verilerden çıkan sonuçları işe yarar hale gelmesi adına işleme ve akıl yürütme tekniğini üst düzeylere taşıma, önceki durumlardan kazanılan tecrübeler ile karşımıza çıkacak meselelerdeki tepkilerimizde bir bütünlük sağlanmasıdır. Bu öğrenmenin amaçları ise; bilimsel ve derin düşünme yeteneğini elde etmek, bir sorunun üstesinde gelebilme maharetini kazandırmak, neden-sonuç ilişkisi kurmayı öğretmek, kendilerini yenilemeyi öğretmek, toplumsal bilinç kazandırmak, iletişim becerisini kazandırmak, akıl, bilgi, teknoloji üretebilmeyi sağlamak, yönetici ve girişimci insan olmayı öğretmek, sosyal becerileri geliştirmektir⁵¹.

Bu amaçların gerçekleştirilmesinde öğretmenlere önemli görevler yüklenmiştir. Programın başarılı olması; ders araçları-gereçleri, ölçme-değerlendirme, sınıf içi ve dışı etkinlikler, yöntem ve teknikler gibi faktörlere bağlıdır.

⁵⁰ Akif Arslan, “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 13 (2010), s.145, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:17.05.2019

⁵¹ Arslan, agm., s.146

İKİNCİ BÖLÜM

MUHASEBE ÖĞRETİMİNİ VE ÖĞRENİMİNİ GÜÇLEŞTİREN FAKTÖRLER

2.1. Giriş

Muhasebe eğitimi, muhasebe mesleğinin profesyonel bir şekilde uygulanabilmesi çerçevesinde büyük önem arz etmektedir. Muhasebe eğitiminin genel çerçevede durumu ve niteliği, muhasebe mesleğinin etkinliğini sağlamada rol oynayan en önemli etkidir. Muhasebe mesleğinin günümüz dünyasındaki kazanacağı konumu düşünürsek verilen eğitimin kalitesi son derece önemlidir. Çağımızda ülkelerin küreselleşmesine ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak işletmelerin gerçekleştirmek istedikleri politikalar ve uygulamalar daha da içinden çıkılmaz bir duruma dönüşmüştür. Söz konusu piyasa içinde işletmelerin rekabet etme kabiliyetlerini muhafaza etmeleri ve ileriye dönük geçerli kararlar alabilmeleri adına ihtiyaç haline gelen bilgilerde çoğalma gözlenmektedir. Bu durum hem muhasebe mesleğinin icra ettiği bu görevin önemini hem de düzenleyecekleri raporlarla işletme içi ve işletme dışı kişi ve kuruluşlara; dürüst, zamanında ve güvenilir bilgiyi temin etmekle mükellef olan muhasebe meslek mensuplarının vazife ve mesuliyetlerini ve bununla birlikte meslek mensuplarından beklentileri de artırmıştır.

Bu gelişmeler karşısında böylesine önemli bir hale gelen muhasebe mesleğinin mensupları olma yolunda ilerleme çabasında olan öğrencilere de muhasebe mesleğinin işleyişine hazır hale gelebilmeleri için gerekli olan nitelikleri kazandırmak da kaliteli bir muhasebe eğitimi verilmesini zorunluluk haline getirmektedir. Dolayısıyla muhasebe mesleğinin geleceğinin, kaliteli muhasebe eğitimine bağlı olduğu söylenebilir.

Kaliteli bir eğitim safhasında ise bireylerde değişiklik gösteren öğrenme tarzları, yaradılıştan gelen şahsi karakteristik özellikler arasında yer almaktadır. İnsan hayatının her alanında ve her dönemde yani; yürürken, yatarken, otururken,

konuşurken, oynarken, yazarken insanı doğrudan doğruya etkilemekte ve yapılan işler insanın bu özelliğiyle hemen hemen birebir alakalıdır.⁵²

2.2. Kavramsal Çerçeve

Bilindiği gibi muhasebe, işletmelerin varlıklarında ve kaynaklarında değişme meydana getiren ve para ile ifade edilen olay ve işlemleri tespit eden, kaydeden, sınıflandıran, mali raporlar halinde özetleyen, bu raporları analiz ederek yorumlayan ve elde edilen bilgileri ilgili kişi ve kuruluşlara bilgi sağlayan bir sistem olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan yola çıkarak muhasebe eğitimi alan bir öğrenci tanımında ifade edilen tüm işlemleri sırasıyla yapabilmek üzere eğitim sürecine devam etmelidir. İyi eğitim almış bir muhasebe elemanı bilgilerin objektif bir şekilde elde edilmesini, verilen vazife ve sorumlulukları herhangi bir soruna mahal vermeksizin yerine getirecektir⁵³.

2.2.1. Muhasebe Eğitimi

Mesleki bir eğitim alanı olan muhasebe eğitimi ülkemizde örgün olarak, orta öğretim kurumlarında olmak üzere, Anadolu Ticaret Meslek Liseleri, Çok Programlı Liselerde, yükseköğretim seviyesinde ise iki yıllık meslek yüksekokullarının (MYO) muhasebe programlarında ön lisans düzeyinde, üniversitelerin muhasebe eğitimi veren dört yıllık fakültelerinde ve yüksekokullarında lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde gerçekleştirilmektedir. Bahsi geçen kurumlarda gerçekleştirilen muhasebe eğitiminin esas hedefi, öğrencilere mesleğin gerçek manada uygulanabilmesi için gereken bilgi, yetenek ve davranışları kazandırmaktır. Muhasebe eğitimi diğer mesleki eğitimlerden ayıran farklardan en önemlisi muhasebenin temel işleyişinin ve uygulamalarının kanunlarla oluşturulmuş finansal ve raporlama standartları ve teamülleri esas almasıdır. Ülkemizde muhasebe uygulamalarını şekillendiren kanunlar üzerinde sıklıkla güncellemeye gidilmektedir. Muhasebe öğretmenleri bakımından, muhasebe uygulamaları ile ilgili yasal gelişmelerden öğrenciler vaktinde haberdar edilmeli ve ilgili düzeltmeler ve işlemler öğrencilere

⁵² Yusuf Cahit Çukacı, İsmail Elagöz, “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stillerinin İlişkisinin Ortaya Konulması Ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama”, Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.Dergisi Cilt:21 Sayı:1, Yıl:2006, s.147 , <https://iibfdergi.deu.edu.tr/>, Erişim Tarihi:29.09.2014

⁵³ Kemalettin Çonkar vd., “Genel Muhasebe”, Ankara, 2008, s.5

aktarılmalıdır. Bu hususta muhasebe öğretim elemanlarına büyük sorumluluk düşmektedir. Akademik kadronun güncel değişiklikleri takip etmesi, mesleki bilgi seviyesinin yeterliliği ve öğrencilere aktarma düzeyi eğitim kalitesi açısından oldukça önem arz etmektedir. Çünkü muhasebe eğitimi sürecinde öğrenci, mantığını kavrayamadığı olaylar ya da işlemleri ilgili öğretim üyelerinden veya bizzat araştırmaları sonucunda öğrenecektir⁵⁴.

Muhasebe disiplininde teori ve uygulamanın aynı zamanda kullanılmasından dolayı dünyada ve ülkemizde ortaya çıkan yasal yenilikler muhasebe eğitiminde yeni metot ve görüşlerin uygulanması tartışmaya açılmıştır. Muhasebe derslerinde, bilgilerin öğrenilmesi ya da ezberlenmesinden ziyade öğrenilen bilgileri doğru bir şekilde kullanabilme kabiliyetinin oluşturulması, buna bağlı olarak problem çözme, zaman yönetimi, kişi ve kurumlarla ister sözel ister yazılı iletişim ve işbirlikçi çalışma gibi yeteneklerin öğrencilere edindirilmesi en önemli hususlardan biridir⁵⁵. Bu hususlarda önemli bir yeri olan öğretim stilleri, yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin istekleri ve amaçlarıyla aynı doğrultuda olması, öğrencilerin derslerde aktif olarak öğrenmeyi gerçekleştirmesine ve öğrenme seviyelerinin yükselmesini sağlayacak ve dolayısıyla öğrencilerin güdülenmesini arttıracak ve bilimsel manada bir başarıdan söz etmemiz için gerekli olan özgüven oluşacak, böylelikle öğretme faaliyetinin etkin bir şekilde devamı sağlanacaktır⁵⁶.

2.2.2. Türkiye’de Muhasebe Eğitiminin Gelişimi

Ülkemizde gerçekleştirilmekte olan muhasebe eğitiminin tarih sıralamasına göre ilerleyişi aşağıdaki gibidir:

İlk Muhasebe eğitimi uygulamalarına, 1868 tarihinde kurulan ve “Mekteb-i Mülkiyeyi Şahane” adıyla anılan okulda başlanmıştır. Sonrasında alanında en kapsamlı muhasebe dersi vermiş olan “Hamidiye Yüksek Ticaret Mektebi” 1883’te eğitim hayatına başlamıştır ve 2012 yılından itibaren Marmara Üniversitesi İşletme

⁵⁴ Çukacı, Elagöz, agm., s.148

⁵⁵ Hüseyin Ali Kutlu, Alper Tazegül, Ümit Yaşar Elyıldırım, “Sayısal Çağda Alternatif Öğretme öğrenme Yaklaşımların Muhasebe Eğitiminde Uygulanabilirliği: Kafkas Ardahan Atatürk Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ekim 2014, s.22, <https://www.turmobil.org.tr/>, ErişimTarihi:14.04.2019

⁵⁶ Martin Kelley, Howard Davey, ve Neil Haigh, “Contemporary Accounting Education Society”, Accounting Education, volume:8 (4), s. 327, 1999, www.tandfonline.com

Fakültesi olarak eğitim faaliyetlerine devam etmektedir. 1914 yılında “Mekteb-i Mülkiye” yerini Ulum-i Siyasiye Mektebi’ne (Siyasal Bilgiler Fakültesi) bırakmış ve ders programına muhasebe dersleri de eklenmiştir. Cumhuriyet’in ilanından itibaren yükseköğretimde en önemli olay 1933 üniversite yeniliğidir. Söz konusu yenilik ile Dar-ül Funun, Üniversite haline gelmiştir. Ve bu yeniliklerle birlikte 1936’da dahil olan İstanbul Üniversitesi bünyesinde İktisat Fakültesi akademik hayatına başlamıştır. Bu süreçten 1940 yılına kadar muhasebe eğitimi veren kurumlar İstanbul Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu, Siyasal Bilgiler Yüksek Okulu ve bunlara 1936’da dahil olan İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’dir. Söz konusu kurumlardan 1927-1928 yılları arasında mezun sayısı 65 iken, 1940-1941 yılları arasında ise bu sayı 257’ye yükselmiştir. Aynı dönemde eğitim veren diğer okullar olan Ticaret Orta Okulları ile Ticaret Liselerinden de öğrenciler mezun olmaktadır. 1927-28 döneminde 5 ticaret ortaokulundan 69 öğrenci mezun olurken, 1940-41 döneminde 7 ticaret ortaokulundan 230 öğrenci mezun olmuştur. Bu gelişmeler ticaret liselerinde de yaşanmış ve 1932-33 döneminde 5 ticaret lisesinden 100 civarında öğrenci mezun olurken, 1940-41 döneminde 10 ticaret lisesinden 160 öğrenci mezuniyet sevinci yaşamıştır ve 1944-45 döneminde mezun sayısı 400’e çıkmıştır. Muhasebe eğitimi alanında ülkemizde ciddi bir kurumsallaşma süreci başlamış ileri düzeyde muhasebe eğitimi verebilecek yüksek öğretim kurumları, meslek yüksekokulları ve orta öğretim kurumlarının bazılarında muhasebe eğitimi en üst düzeyde verilmeye başlanmıştır. Bu gelişmelerin devamı olarak bugün, Anadolu ticaret meslek liselerinde, Meslek yüksekokullarının iktisadi ve idari programlarında ve İktisadi idari bilimler fakültelerinin ilgili bölümlerinde çeşitli sayılar ve içeriklerle muhasebe eğitimi verilmektedir. Bunun yanında, TÜRMOB’a (Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği) bağlı TESMER (Temel Eğitim ve Staj Merkezi) tarafından muhasebe mesleğinin ilerideki safhalarına hazırlanma amaçlı uygulamaya yoğunlaşmış bir eğitim verilmektedir⁵⁷.

⁵⁷ Ömer Tekşen, Muzaffer Tekin ve Mehmet Gençtürk, “Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’ne Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2010), s.102, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:17.05.2019; Oktay Güvemli ve Arif Aytulun, “Günümüze Kadar Muhasebe Mesleği”, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Arşivi, tmud.org.tr/, Erişim Tarihi:17.05.2019

2.2.3. Muhasebe Eğitimindeki Yenilikler

Dünyadaki gelişmelerin ülkemizdeki yansımalarında yapılan ticari faaliyetlerin şekli ve usulleri değişmiş ve buna bağlı olarak finansal olaylar farklı bir boyut kazanmıştır. Bu değişikliklere ayak uydurmak ve devamlı kendini güncel tutmak isteyen meslek mensuplarının bu tutumları ön plana alan bir muhasebe eğitimi almaktan başka şansları kalmamıştır. Muhasebe eğitimi de diğer eğitim alanları ve faaliyetleri gibi bu değişimden payına düşeni almış ve bilim insanları bu konularda çeşitli çalışmalara imza atmışlardır. Muhasebe programlarından herhangi birinde öğrenim gören öğrencilerin, karakterlerinin gelişimlerini ön plana çıkararak bir yaklaşımla eğitim faaliyetlerini gerçekleştirilmesi kaçınılmaz bir durumdur. Muhasebe eğitiminde yapılacak etkinlikleri bu doğrultuda gerçekleştirmek için aşağıdaki kriterlere uyulması gerekir⁵⁸:

- Öğrenmeyi ve öğretmeyi esas kabul eden eğitsel stratejilerin planlanması ve sürekli eğitim anlayışının geliştirilmesi,
- Sürekli olarak gelişen teknolojiye adaptasyon ve temel bilgi teknolojilerinin kullanılması hususunda gelişim gösterilmesi,
- Muhasebe dersi alan öğrencilerin pasif bir şekilde öğrenim görmelerinden vazgeçirilip, bizzat uygulayarak konuyu kavraması, çevresiyle olan kişilerle bilgi alışverişini geliştirerek çalışmasını ve bunlara bağlı olarak yeni şeyler ortaya çıkarma çabasının ileri seviyelere gelmesinin sağlanması,
- İnsanlarla karşılıklı konuşma, yazışma ve teknolojik imkanları kullanarak iletişim kurma yeteneklerinin ileri düzeye taşınması,
- Böylelikle aktarılan bilginin ileride kendine ne derecede fayda sağlayacağını irdeleyen, etkin, ekip ruhu ile hareket edebilen, öğrendiği bilgileri başkalarına aktarmayı bilen, akademik ve bir düzen içinde düşünebilen, mesleki ve ahlaki değerlere önem veren, sosyal sorumluluğunun farkında kişiler yetiştirmek.

⁵⁸ Fehmi Karasioğlu ve Haluk Duman, “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011 10(1), s.174, <http://dergipark.gov.tr/>, Erişim Tarihi:13.04.2019

Bu kriterler çerçevesinde muhasebe eğitimi alacak öğrencilere eğitim durumlarına göre öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, gerekli öğretim araç ve gereçleri ve uygun öğrenme ortamı yönetimi faaliyetleri ile öğretmen veya öğrenci merkezli anlayışlardan birisi seçilerek belirlenen amaçlara ulaşmaya çaba gösterilmelidir. Muhasebe programlarından herhangi birine kayıt yaptıran bir öğrenci açık bir sistemde girdi olarak kabul edilirse; süreç kaliteli ve öğrenci / uygulamayı merkeze alan bir eğitim yaklaşımı, çıktı ise bu yaklaşımla gerçekleştirilen eğitim sürecinin sonucu muhasebe mesleğinin ihtiyacı olan teorik bilgi temeline erişmeye ve mesleki deneyimi kazandırmaya, olaylara farklı pencerelerden bakabilme ve analitik düşünme yeteneğini geliştirme, sürekli öğrenme öğretilerini uygulamaya hedef haline getirmiş bir sistem ve model başarılı olarak adlandırılır⁵⁹.

2.2.4. Muhasebe Eğitiminin Kalitesini Etkileyen Faktörler

Kalifiye insan yetiştirme arzusu her meslek dalında görüldüğü gibi muhasebe meslek dalında da küresel bir problem haline gelmiştir. Verilen muhasebe eğitimi sayesinde bireylere mesleki bilgiler edindirilmektedir. Muhasebe eğitimi diğer bütün disiplinlerden bağımsız bir biçimde öğrenilebilen ve uygulanabilen bir eğitim değildir. Muhasebe eğitiminin çeşitli bilim ve bilim dallarıyla sıkı bir etkileşim halinde olması muhasebenin doğasında vardır. İleri düzeyde verilen muhasebe eğitimin temelinde öğrenciye kuramsal bilgiler sunmanın yanı sıra bu bilgilerin ilgili alanlardaki tatbikatına ilişkin bilgi, görüş ve tecrübeleri de aktararak sonraları karşı karşıya geleceği sorunlarla ilgili çözüm önerileri sunma, yorum yapabilme ve analitik düşünme yeteneğini geliştirmeleridir⁶⁰.

Muhasebe eğitimi alacak öğrencilere önceki eğitim durumlarına göre öğretim stratejileri, yöntem ve teknikleri, gerekli öğretim araç ve gereçleri ve uygun öğrenme ortamı yönetimi faaliyetleri ile öğretmen veya öğrenci merkezli anlayışlardan birisi seçilerek belirlenen amaçlara ulaşmaya çaba gösterilmelidir. Fakat öğretim hayatında bu durum farklılıklar göstermektedir. Örneğin; muhasebe programlarından herhangi birinde öğrenim gören öğrencilerden muhasebe derslerinin anlaşılmasının zorluğu,

⁵⁹ Karasioğlu ve Duman, *agm.*, s.174

⁶⁰ Mikail Erol ve Gülgün Erkan, “*Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma*”, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008, s.284-301, <http://dergipark.org.tr/>, 18.05.2019

monotonluğu, sıkıcılığı ve karmaşıklığı konusu öğrencilerin ders ile ilgili güdülenmelerini düşürmektedir⁶¹. Öğrenciler derslerin anlaşılabilirliği durumunda istenilen bir mesleki geleceğin temeli sayılabilecek eğitim sürecinde lazım olan özveriyi ortaya koymaktan imtina etmekte ve bundan dolayı da öğrenci eğitim hayatı ve mezuniyeti sonrasındaki süreçlerde önüne çıkan engeller karşısında çaresiz kalmakta ve bu sorunların üstesinden gelememektedir. Kariyer planlaması yapan ve bu hedefler için uğraşan öğrenciler böyle durumlarla karşılaştıklarında ümitlerini yitirebilir ve mutsuz olabilirler. Öğrencilerin bu durumlarla karşılaşmaması için akademik kadroya büyük sorumluluklar düşmektedir. Derslerin daha kolay anlaşılması adına kısa ve anlaşılması diğerlerine nazaran kolay konuların tündengelim, uzun ve karmaşık konuların tümevarım yoluyla öğretilmesi öğrenmeyi daha kolay hale getirecektir. Gerek derslerde motivasyonun artırılmasında gerekse ders dışı çalışmalarda birçok faktör muhasebe eğitiminin kalitesi ve öğrencinin eğitimi ve mesleki başarısında etkili olmaktadır. Muhasebe eğitimi sürecindeki ders içerikleri, ders süreleri, öğrenci, öğretmen-öğretim elemanı, fiziksel şartlar gibi öğelere bağlı olarak değerlendirmelerin yapılması ve gerekli durumlarda düzeltme ve iyileştirmelere gidilmesi, muhasebe eğitiminin kalitesindeki artışa önemli katkılar sağlayacaktır. Bu açıdan muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen birçok faktörden bahsedilebilir⁶².

Bu faktörlerden bazıları;

- Ekonomik gelişmeler,
- Teknolojik gelişmeler,
- Yönetim faktörü,
- Öğretim elemanı faktörü,
- Öğrenci faktörüdür.

Tablo 1’de muhasebe eğitiminde taraflara bağlı olarak eğitim kalitesini etkileyen faktörler verilmiştir.

⁶¹ Vivienne Murphy, “Teaching Note: Thinking About The Accountant In His Bath”, *Accounting Education*, 1997, volume:6 (1), s.50, www.tandfonline.com/

⁶² Karasioğlu ve Duman, *agm.*, s.168

Tablo 1. Eğitim Kalitesini Etkileyen Faktörler

Öğretim Elemanı	Öğrenciler	Diğer Faktörler
Akademik ilerleme	Mesleki kariyer	Program sayısı
Alan tecrübesi	Öğrenme stili	Dersin müfredatı
Konuyu aktarma şekli	Bireysel yetenekler	Ortamın fiziksel şartları
Öğretim araç gereçleri kullanma	Eğilim ve ilgiler	Teknolojik gelişmeler
Bilgi teknolojilerini kullanma	Motivasyon	Beklentiler
Bilimsel çalışmalar ve yayınlar		Kurum yönetimi

Söz konusu faktörleri yakından incelemekte yarar vardır.

2.2.4.1. Ekonomik Gelişmeler

Muhasebe eğitiminin kalitesini etkileyen en önemli faktörlerden birisi dünyadaki ve eğitimin verileceği ülkedeki ekonomik gelişmelerdir. Ülke ekonomisinin temelini oluşturan şirketlerin karşısında piyasanın ve rakip firmaların kesintisiz bir şekilde dönüşüm ve ilerleme içinde olması ve bunlara ilişkin belirsizliğin artması, risklerin ve fırsatların önceden fark edilmesi, krizlere hükmetmek gibi durumlarda şirketlerin çok çeşitli ve işletmeye yön verecek bilgilere gereksinimleri artmaktadır. Çağımız dünyasında ticarete ve birçok alandaki küreselleşme politikaları ülkeler arasındaki ticaretin dezavantajlarını yok etmiş ve bu gelişmeler yabancı sermayenin ülkelere girmesini sağlamış ve ekonomileri canlandıracak tarzda uluslararası faaliyette bulunan işletmelerin artmasını beraberinde getirmiştir⁶³. Şirketlerin doğru, zamanında ve sağlam bilgiyi yani kaliteli ve güvenilir bilgiye olan ihtiyaçları gün geçtikçe artmaktadır. Şirket yapısı içinde finansal veriler, muhasebe birimi çalışanları tarafından temin edilmektedir. Bu verileri anlamlandırıp bir düzen halinde ilgili kişilere sunan kişilerin eğitim düzeyini etkileyen eğitim sürecindeki kalite, edinilen bilgilerin sağlığını ve kalitesini de

⁶³ James E. Rebele, "Accounting Education's Uncertain Environments: Descriptions and Implications for Accounting Programmes and Accounting Education Research", Accounting Education, volume:11 (1), s. 5, 2002, www.tandfonline.com/

etkilemektedir. Öğretim sürecinde öğretim elemanları tarafından ekonomik gelişmelerin takip edilmesi, bu gelişmelerin muhasebe disiplini açısından ne gibi değişikliklere yol açabileceğinin öğrencilere öğretilmesi gerekir. Öğretim elemanlarının bu denli alanına hâkim ve gelişmelere karşı dikkatli bir tavırda eğitim faaliyetlerini devam ettirmesi muhasebenin kuramsal formatından kurtulup gerçeklere uyumlu bir hale gelmesini sağlayacak ve bu durumda verilen eğitim kalitesine olumlu bir şekilde yansıtacaktır. Aksi takdirde Öğretim elemanlarının ekonomik gelişmelere karşı duyarsız kalması ve bilgilerini tazelememesi halinde verdiği derslerde aktaracağı bilgiler güncelliğini yitirmiş, eksik ve kullanılmaz durumda kalacaktır. Söz konusu vaziyet öğretim elemanını gelişmeleri takip eden öğrencilerin gözündeki itibarını zedeleyecek ve bu durumu fark eden diğer öğrencilerin de muhasebeyi öğrenmesi hususundaki motivasyonları kaybolacak aynı zamanda öğrenci eğitim hayatı ve mezuniyeti sonrasındaki süreçlerde önüne çıkan engeller karşısında çaresiz kalacak ve bu sorunların üstesinden gelemeyecektir⁶⁴.

2.2.4.2. Teknolojik Gelişmeler

Günümüz dünyasında özellikle globalleşmenin etkileriyle önemi gittikçe artan rekabet gücü kavramı, hayatımızın her alanında önümüze çıkan yaşamımızın bir parçası haline gelmiştir. Ülkelerin sanayileşmesinde, verimlilik düzeylerinin artmasında ve genel refah seviyelerinin iyileşmesinde teknoloji faktörüne çok büyük önem verilmektedir. Bilişim teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda bir bilgi sistemi olan muhasebenin konumu ileri seviyelere yükselmektedir. Muhasebe mesleğini icra eden kişiler şirketlerin ilgili birimlerine finansal bilgiler üretme gibi bir görev üstlenmiş ve konuları bu bilgilerin yönetimi vazifesini gerektirmiştir. Teknolojideki bu olağanüstü dönüşüm muhasebeyi ilgilendiren olayların tespit edilmesinde, ilgili defterlere kaydedilmesinde, sınıflandırılmasında, raporlandırılmasında, analiz ve yorum aşamasında ve bu bilgileri ilgili kişi ve kuruluşlara sunmada işlem karmaşasını ve yoğunluğunu en aza indirmekte ve işlemlerin hızlı ve doğru yapılabilme olanağını sağlamaktadır⁶⁵.

⁶⁴Karasioğlu ve Duman, agm., s.169

⁶⁵Mehmet Civan ve Ferah Yıldız, "Globalleşme Sürecinden Muhasebe Meslek Eğitiminin Etkilenmesi", 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 3. Oturum,3. Bildiri 2003, <http://archive.ismmmo.org.tr/>, Erişim Tarihi:11.09.2014

Bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde sürekli gelişimin ardından muhasebe sektöründe ortaya çıkan değişimler rahatlıkla izlenebilmekte, gerekli olan bilgiye kolaylıkla, hızlı ve neredeyse masrafsız bir şekilde erişim sağlanabilmektedir. Elbette bu gelişmeleri yakından takip edebilmek için öğrencilerin ve muhasebe meslek mensuplarının bilgi teknolojilerini aktif ve eğitime elverişli bir halde kullanabilmesi gerekmektedir. Bu sebeplerden dolayı muhasebe derslerinde öğrencilere bilgisayar ve benzeri araçların çalışma prensiplerini ve temel bilgi teknolojilerinin aktif olarak kullanılması, verim sağlayacak öğretim yöntemleri tercih edilerek elde edilmelidir. Öğrencilere öğretilen derslerin muhteviyatı ve programlar tekrar gözden geçirilmeli, ilgili program ve muhteva teknolojinin getirdiği kolaylık ve imkânlar dahilinde farklılaştırılmalı, uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartları ve muhasebenin dünya üzerindeki gelişimi ve konumu hususunda öğrencilere bilgiler verilmeli ve öğrenme faaliyetleri mümkün olduğunca bilgi teknolojileri üzerinden gerçekleştirilmelidir. Günümüzde internet üzerinden iletişimin çok rahat bir şekilde kurulması, bilgilerin diğer kullanıcıların kullanımına sunulması, zaman ve mekân sınırlarının ortadan kalkması gibi değişimler öğrenme ortamlarının fiziki bir ortamdan sanal bir ortama dönüşmesini sağlamıştır. Böylelikle bir zamana ve mekâna bağlı olarak sürdürülen öğrenme faaliyetlerini içeren örgün öğretimden sürekli ve uzaktan eğitime dönüşümünün arttığı görülmekte ve bu yöntem değişimin öğretim faaliyetlerinin verimliliğini ve kalitesini artırıcı bir faktör olmaktadır⁶⁶.

Mesleki eğitimin, kişinin yetenek ve eğilimlerini, istikrarlı bir iş gücü olarak iş hayatına hazırlanmasına ve mesleki yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik çeşitli vasıtalarla öne çıkan yönleri ileri düzeylere getirme gibi hedefleri vardır. Bu doğrultuda mesleki eğitimin daha sağlıklı, hızlı ve maliyetsiz bir şekilde verilmesi için temel bilgi teknolojilerinin kullanımının eğitiminin de bu eğitimin kapsamına alınması gereklidir. Zira temel bilgi teknolojileri her bilim dalındaki öğretim araçlarının bir unsuru ve tamamlayıcı olmuş, eğitim ve öğretimin etkileyici ve akılda kalır özelliğini kazanmasında oldukça önemli etkiler bırakmıştır. Bu etkiler aşağıdaki gibi sıralanabilir⁶⁷;

⁶⁶ Karasioğlu ve Duman, agm., s.170

⁶⁷ Zeynep Hatunoğlu, “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2006), s.191, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:17.05.2019

- Öğrenciyi edilgen öğrenme şartlarından kurtarıp, bütün öğrenmeyi kendinin gerçekleştirdiği etken bir şekilde öğrenme yeteneği kazanmasını sağlar,
- Aktarılan teorik bilginin öğrencinin dünyasında elle tutulup gözle görülebilen bir olgu haline gelmesini sağladığından kavramların, öğrencilerde öğrenilmesi zor cümleler olarak bilinmemesine, mantıklı bilgilerin oluşturduğu bir sistem gibi anlaşılmasına imkân verir,
- Gerçekleştirilmiş olan öğretim faaliyetlerinin öğrenciye esas olarak bir şeyler vermiş olmasını sağlar,
- Eğitim ve öğretimin tekdüzelikliğini ve sıkıcılığını ortadan kaldırır,
- Öğrencilerin derslerine olan ilgisini artırır ve onları öğrendikleri konular üzerine araştırmalar yapmaya yönlendirir,
- Problemi çözmeye dayalı düşünme becerisinin gelişimini ve devamlılığını sağlar,
- Süreç sonundaki edinilen bilgi ve birikimlerin kalıcı ve uzun süre kullanılabilirliğini sağlar.

2.2.4.3. Yönetim Faktörü

Muhasebe eğitiminde ilgili eğitim kurumlarının bu hususta gösterdikleri tavır öğrenme faaliyetlerinin ne derecede kaliteli olacağına bir göstergesidir. Gerek ortaöğretim gerekse de yüksek öğretim kurumlarının yönetim politikaları öğrenme kalitesine üç aşamalı bir etki oluşturmaktadır. İlk aşamada muhasebe alanındaki öğretim işlemlerini yapacak kişi olan branş öğretmenin veya öğretim elemanının ilgili kurumlara kayıt yaptırılmasında itinalı ve liyakat sisteminin işletilmesi üzerine bir davranış sergilemesi gerekir. Yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olan bir öğretmen ya da öğretim elemanının, öğrenme faaliyetleri sırasında uygulanacak yöntemler hakkında yeterli formasyona sahip olması ve dünyada meydana gelen değişim ve gelişmeleri takip edebilecek bir lisanı bilmesi ve araştırma becerisine sahip olması düşünülmelidir. İkinci aşamada kurumlar eğitim faaliyetlerinin etkin ve verimli olarak yapılabilmesi için elverişli ve bu kriterler doğrultusunda fiziki düzenlemeler yapmalı ve eğitim süreci boyunca kullanılması gereken araç gereçleri tedarik etmeleri gerekmektedir. Bu hususlardan dolayı eğitim faaliyetlerinin iki tarafı

olan öğretici (öğretmen-öğretim elemanı) ve öğrencinin yeterli derecede güdülenmesi, bu süreç içinde kaliteli bir iletişim ağı oluşturabilmeleri adına öğrenme ortamlarının biçimsel özellikleri, çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanılması için uygun bir teknolojik alt yapının kurulması önem arz etmektedir. Son aşamada ise muhasebe eğitimi alan öğrencilerin eğitim sürecinin sonrasına dair gelecek planlarının yapılması, yapılan planların gerçek hayattaki yansımalarının sunulması, eğitim kurumu ve çevresine ilişkin uyumun sağlanarak ve özellikle üniversite-sanayi iş birliği ile gereken özellikler doğrultusunda donanımlı bir öğrencinin yetiştirilmesi ve ekonomi için gerekli istihdamın oluşturulması sürecinin yönetilmesi gerekmektedir. Bu aşamalar hem yönetimin politikalarını klasik anlayışın dışına çıkarmakta hem de öğrencinin eğitimi, sektöre hazır hale getirilmesi için eğitim hayatı süresindeki öğretim faaliyetlerinin yanında eğitim süreci sonrası mesleki başarıyı getirecek mezun öğrencilerin kariyerlerinin takibi ve rehberlik gibi eğitimin dışına çıkan bir sorumluluğu da yüklemektedir⁶⁸.

2.2.4.4. Öğretim Elemanı Faktörü

Teorik bir muhasebe eğitimi sürecinden çok hayatın içinde öğrencilerle çeşitli geziler ve incelemelerde bulunarak bu bilgilerin gerçek hayattaki yansımalarının görülmesi zihinlerinde anlaşılması zor bir olgunun net bir biçimde anlamasına yol açabilir⁶⁹. Demir ve Çam'ın yaptığı çalışmaya göre, muhasebe bölümünde öğrenim gören öğrencilerin muhasebe öğrenme faaliyetlerinde öğretim elemanının dersleri somut olaylar üzerinden aktarma becerisinin yetersizliğinden dolayı başarısız olmalarında bir etken olduğunu belirtmişlerdir. Öğretim elemanı konunun giriş bölümlerinde öğrencileri öğrenme konusunda motive ederek yeni öğrenmelere açık hale getirmelidir. Böylelikle öğretim elemanı öğrencilerin ilgisini derse yoğunlaştırmakta, öğrenme amaçlarını sunmakta ve önceki konular hakkında hatırlatmalar yaparak yeni konuları işlemektedir⁷⁰.

⁶⁸ Karasioğlu ve Duman, agm., s.171

⁶⁹ Juliana Ng, Paul Lloyd, Ralph Kober ve Peter Robinson, "Developing Writing Skills; A Large Class Experience: A Teaching Note, Accounting Education, volume:8 (1), ss. 49-50., 1999, www.tandfonline.com

⁷⁰ Karasioğlu ve Duman, agm., s.171

2.2.4.5. Öğrenci Faktörü

Öğrencinin muhasebe alanındaki bilgi düzeyi ve bu bilginin mesleki anlamda kaliteli bir işte çalışma ve işlerini layığıyla yapma süreci muhasebe eğitiminin kalitesinin bir sonucu olarak ortaya çıkacaktır. Bu durumda öğrencinin teoriye dayalı muhasebe eğitimi aldığı süre boyunca kazandıkları bilgileri mesleki çalışma sürecine yansıtabilme, kendini iyi ifade edebilme kabiliyetiyle alakalıdır. Öğrencinin başarısını; yaşadığı toplumun kültürünün oluşturan değerler, ailesinin gelirini etkileyen sebepler, kabiliyeti, eğilimi vb. birçok faktör etkileyebilir. Bu durumda mesleki eğitim almaya hak kazanan öğrencilerin mesleğe uygun olup olmayacağına dair testlerin yapılarak öğrenci profilinin oluşturulması gerekmektedir. Fiziksel koşullar olarak barınma, beslenme, sosyal etkinliklerin yapılacağı tesislerin hazırlanması eğitim öncesi ve sonrasında başarıyı etkileyen faktörler arasında sayılabilmektedir. Fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve öğrencinin sosyo-kültürel yapısının tespit edilmesi eğitimde öğreticiye yol gösteren, öğrencinin enerjisini ve güdülenmesini eğitimine vermesini sağlayacaktır⁷¹.

2.2.4.5.1. Kuşakların Muhasebe Eğitimine Bakışı

Toplumun temelini oluşturan kişileri derinlemesine etkileyen kitlesel olaylar, iktisadi, içtimai ve siyasi gelişimler kişilerin karakterlerini de genel manada dönüşüme uğratmakta ve toplumda yaşananlara verdikleri tepki ve olaylara bakışlarında farklılaşma görülmektedir. Çağımızda çokça duyduğumuz “Y kuşağı” ifadesi genel niteliklerinden yola çıkılırsa kendisinden önceki nesillere göre daha özgürlükçü, kurallara bağlı kalmaktan hoşlanmayan ve daha çok kendine özgü bir yaşam tarzına göre hayatını sürdüren bir nesil olarak karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu kuşağın öne çıkan karakteristik yapısı itibarıyla muhasebe eğitimi arasında oluşabilecek bazı farklılıklardan bahsedilebilir. Bu farklılıklar Y kuşağı bireylerinin muhasebe bilimindeki kurallar bütününe kavrama hususunda karşılaşılabilecekleri sıkıntılardır⁷².

⁷¹ Karasioğlu ve Duman, agm., s.173

⁷² Osman Kürşat Onat ve Osman Akın, “Y Kuşağı ve Muhasebe Eğitimi- Durum Tespiti ve Öneriler; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde Bir Araştırma”, Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 7 (2016), s.145, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:14.04.2019

Aşağıdaki nesillerin kategorilendirilmesi genel kabul görmüş olan bir görüşe göre düzenlenmiştir;

- 1. Baby Boomers Kuşağı:** İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaşanan “nüfus patlaması” yani 1946-1964 arası dünyaya gelen bu 1 milyarlık nüfusa sahip bebelere “Baby Boomers” adı verilmiştir. Bu denli fazla sayıdaki bebekler büyüdükçe, hayatlarını idame ettirmeleri için gerekli olan malzemelere göre farklı iş alanları da her on yılda oldukça iş hacimlerinde genişleme göstermiştir.
- 2. X Kuşağı:** Bu kuşak, 1965-1979 arası doğmuş kişiler şeklinde bilinirler. Bu kuşağın üyesi olan kişiler, teknolojiye açık ve bilgiye gereksinim duyan, müteşebbis, amaç odaklı ve bağımsızdırlar. Baskıya maruz kalma ihtimali olan ortamlardan kaçınan, işlerin olması gerektiği gibi, karmaşık olmasını istemeyen ve hayatını idame ettirebilmesi için icra ettiği meslekte mutlu olan bir nesildir. Bu kuşağı oluşturan bireyler günümüz dünyasının şartlarına ayak uydurabilmek adına büyük bir çaba sarf etmektedirler. Bu kuşak üyeleri, çalışma hayatında esnek, öz güveni tam, teknolojik aletleri rahatlıkla kullanabilen bir yapıya sahiptir. Ast-üst ilişkilerine bir yapıda çalışmalarını sürdürmektedirler.
- 3. Y Kuşağı:** 1980 ile 2000 yılları arasında doğmuş kişiler tarafından oluşan kuşak olarak nitelendirilmektedir. Bu alanda çalışma yapan birçok bilim insanı, Y kuşağının toplumsal ilişkilerde ve çalışma düzeyinde yeni bir şekil değiştirme hareketi olduğunu öne sürmektedir. Bu kuşağın üyelerinin, ebeveynleri tarafından çocukluk zamanından bugüne kadar geçirdikleri süre içinde isteklerinin devamlı yerine getirilmesi, onların istedikleri her şeyi elde edebileceklerine inançlarını arttırmaktadırlar. Onlar ebeveynlerinden bağımsız olarak çağdaş teknolojik gruplar ve tüketme odaklı bir toplum tarafından çevrelenmiş bir ortamda yetişmişlerdir. Bu kuşak içinde yer alan kişiler, tercih ettikleri işlerde başarıya ulaşmalarına destek olmak için onları devamlı gözlemleyen ve her türlü imkânı sağlayan ebeveynler ve fedakârca mesleklerini icra eden öğretmenler ile olgunluğa erişmişlerdir. Bundan dolayı geleceklerini ilgilendiren planlamalar da ebeveynlerine sorular sormaya veya

tecrübesine ve bilgisine güvendikleri kişilere danışmaya ve onlardan aldıkları tavsiyelere ihtiyaç duymaktadırlar. Kendilerinin reformcu düşünceler ve ürünler ortaya çıkarmaları için teşvik edilmeleri, yapılan işlerde ortaya koydukları farkın beğenilmesi, iş hayatında bu grup için vazgeçilmez bir motivasyon aracı olmuştur. Bu kuşak internet ve bilgisayar teknolojilerinin henüz hayatımıza girdiği zamanlarda doğan ilk kuşak olduklarından farklı milletler ve kültürlerden kişiler ile çeşitli vasıtalarla günlük iletişimi ve etkileşimi en üst düzeyde tutan kuşaktır ve önceki nesillere nazaran çok daha fazla kültürel çeşitliliğe sahiptir.

4. Z Kuşağı: 21.yüzyılın başlarından itibaren doğanların yer aldığı kuşağa Z kuşağı denilmektedir. Bu kuşağın yapısını oluşturan bireyler teknolojinin olabildiğine yayıldığı bir çağın içinde dünyaya geldiklerinden teknoloji ile aralarında iyi bir bağ vardır. Çağımızın en büyük sorunlarından bir haline gelen aşırı bireyselleşme ve toplumdan kendini soyutlama sebebiyle yalnızlık yaşaması normal karşılanan bir kuşaktır. Bu kuşaktaki bireyler iş hayatında gerekli itina ve ilgiyi göstermediklerinden dolayı sıkıntılar çekmektedir⁷³.

Yukarıda karakteristik özellikleri belirtilen kuşaklardan olan Y kuşağı üyeleri için kullanılacak öğretim yöntemleri de doğal olarak farklılık gösterecektir. Geleneksel öğretim yöntemlerinde muhasebe eğitimindeki öğrenme faaliyetleri önceden kesinleştirilmiş ders programının içeriğine göre ve genellikle tek bir bilgi kaynağı merkeze alınarak öğretim elemanları tarafından gerçekleştirilir. Bu uygulamalar, genelde teorik bilgiyi merkeze alan bir anlayışı esas almaktadır. Geleneksel eğitim yönteminde muhasebe eğitiminin aşamaları olumsuz yönde etkilenmektedir. Bunlardan bazıları aşağıdaki gibi sıralanabilir⁷⁴:

- Teorinin aktarıldığı ve alıştırma-uygulama ile birlikte gerekli pekiştirmeler yapılmadığı için öğrenilen bilgilerin hafızada yer etme ihtimali zayıftır.
- Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin öğrenme faaliyeti boyunca etken bir halde kalma süreleri oldukça azalmaktadır.

⁷³ Onat ve Akın, agm., s.146

⁷⁴ Onat ve Akın, agm., s.147

- Öğrenciler eğitim sürecinde, öğrenme faaliyetleri esnasında bilgi doğrudan verildiği için verilen bilgiyi irdelemeyen, merak etmeyen, incelemeyen ve ileride yaşayacağı bir sorun halinde gerekli çıkarımları yapamayan bir konuma gelmek zorunda kalırlar.
- Öğrenciler ders çalışırken konunun mantığını kavramak yerine daha çok ezberlemeye dayalı bir yol izlemektedir.

Yukarıda bahsedilen sebeplerin tamamıyla olmasa da önemli bir ölçüde yok edilmesi adına temel bilgi teknolojilerinin geleneksel yöntemlere dahil edilmesini etkileyen hususlardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür⁷⁵:

- Öğrenme faaliyetleri kapsamında teori ve uygulamanın birlikte yapılması üzerine düşüncelerin ortaya çıkması,
- Bu faaliyetler boyunca görsel materyallerin kullanımını önde tutarak öğrenciyi edilgen yapıdaki öğrenme ortamından uzaklaştırılması,
- Öğrencinin analitik düşünme yeteneğini geliştirmesi,
- Konuyla ilgili verilere erişme, erişilen bu verilerin anlamlı bir hale gelmesi için üzerinde çalışma ve bu anlamlı bilgiyi ilgili kişi ve kurumlara aktarma gibi yeteneklerin kazandırılması,
- Öğrencilerin her ortamda temel bilgi teknolojilerini etkin bir şekilde kullanabilmelerinin sağlanması.

Bu kuşağın eğitime yönelik olan nitelikleri esas manada ortaya koyduğu özgürlük, serbest hareket etme ve kurallara göre yaşamama gibi farklılıklardan önemli bir kapsamda etkilenmektedir. Buna bağlı olarak bu kuşağın eğitime yönelik olan nitelikleri⁷⁶:

- İnternet üzerinden verilen eğitime daha çok eğilimli olmaları,
- Bilgiye zaman ve mekâna bağlı kalmadan ulaşmaya önem vermeleri,

⁷⁵ Murat Serçemeli, Ersin Kurnaz ve Muhammet Özcan, “Y Kuşağı Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakışı: Atatürk Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 20 (2015), s.262, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:13.04.2019

⁷⁶ Onat ve Akın, agm., s.147

- Temel bilgi teknolojileriyle desteklenmiş bir eğitimi ve proje, evde çalışma gibi incelemeye ve yenilikçi bir harekete dayanan yöntemleri tercih etmeleri,
- Tek bir kaynaktan beslenen ve başka seçeneği olmayan doğru bilgi ve monoton bir öğretim yönteminin yerine başka seçenekleri düşünmeleri,
- Konudan çok sürece dayalı, ancak şartlarının bizzat oluşturdukları bir eğitim faaliyeti üzerine sistem seçmeleri,
- Öğrenme sürecinin sonunu beklemeden ve bilgilerin yerinde ve zamanında kullanımı hususunda sabırsız hareket etmeleri,
- İlgi duydukları konuların çevresel faktörlere bağlı olarak sürekli değişmesi,
- Teori öğreniminden çok uygulama aşamasına geçmek istemeleri,
- Çağımızın en büyük sorunlarından bir haline gelen aşırı bireyselleşme ve toplumdaki kendini soyutlamasından dolayı sosyal medya içerisinde aktif olmaları, eğitimdeki grup çalışmaları ve takım performanslarının oldukça zayıf olması,
- Sosyal medyadan öğrenilenler doğrultusunda hayatına şekil vererek yaklaşım ve hareketlerini bu öğretilere göre yönlendirmeleri,
- Öğrenme faaliyetlerinde öğreticiden rehberlik ve koçluk yapması hususunda talepte bulunmaları,
- Olumlu pekistireç, övgü ve kısa süreçleri tercih etme, olarak belirtilmiştir.

Bu kuşağa dönük eğitim süreci içinde dikkatleri en fazla üzerine toplayan hususlardan birisi de interaktif öğretim tekniklerinin uygulamaya geçilmesidir. Bu kapsamda bu kuşağın üyelerinin eğitiminde ve öğretim etkinliklerinde günümüzde henüz uygulanmaya başlanmış bir kavram olan “tersyüz edilmiş sınıflar” yaklaşımı karşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımın öğretileri çerçevesinde öğretmen bir konuyu sadece öğretmekten çok rehber rolündedir ve öğretim ekinlikleri öğrenciyi merkeze alan bir tarzda gerçekleştirilmektedir⁷⁷.

⁷⁷ Murat Serçemeli, “Muhasebe Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak /2016, s115, <http://dergipark.gov.tr>, Erişim Tarihi: 13.04.2019

2.2.4.5.2. Muhasebe Eğitiminde Ters yüz Edilmiş Sınıf Modeli

Muhasebe eğitiminin teknolojiye, ekonomik olaylarda, kanunlarda, toplumsal ve siyasi hayattaki meydana gelen değişikliklere adapte olabilmesi adına, ders muhteviyatını ve programını, eğitim strateji ve tekniklerini, öğretim materyallerini değişikliklere uygun ve sürekli bir şekilde güncel tutulması son derece önemlidir. Günümüzdeki öğrencilerin durumları ve farklılıkları, klasik yöntemlerle yapılan eğitimin üzerine koymayı ve birtakım materyallerle desteklemeyi gerekli hale getirmektedir. Z kuşağı olarak bilinen, bilgi teknolojileriyle ve internet ile iç içe yetişen bu kuşak, artık geleneksel yöntemle gerçekleştirilen eğitimin sıkıcı hale geldiğini belirtmekte ve öğretimlerde odaklanma sorunları yaşamaktadır. Bilgisayar, akıllı telefon ve internetin hayatımızın her tarafında olduğu günümüzde eğitimde de farklı çapta değişikliklere yol açmıştır. Günümüzde aranan bilgiye, yer ve zaman kısıtı olmaksızın erişmek mümkündür. Bu gelişmeler öğrenme açısından da değişiklikler meydana getirmiş, Z kuşağı öğrencilerin eğitimden beklentileri de farklılaşmıştır. Öte yandan meslek mensuplarının değişen şartlara adapte olabilmesi ve muhasebe alanında kendilerini geliştirebilmesi için sürekli meslek içi eğitim almaları, muhasebe raporlama süreci, işleme fonksiyonundan çok yorumlayan, çözüm üretebilen ve aynı zamanda bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanabilen bir hale gelebilmeleri gerekliliğinin farkında olmaları gerekmektedir⁷⁸.

Dünya çapında henüz uygulamaya konulan ters yüz edilmiş sınıf yaklaşımı, şu anki eğitim sistemimizde yaşanan aksaklık ve görülen yetersizlikleri ortadan kaldıracakları konusunda fikir sahibi olunmuş yeni bir modeldir. Bu modelde öğretim elemanı, derslikte işlenen konunun özellikle teorik bölümünü anlatırken video kaydına alarak, öğrencilerin interaktif bir şekilde zamana bağlı kalmadan erişebilecekleri bir portala transfer eder, öğrenciler zaman ve mekân kısıtı olmadan bu eğitim videosu üzerinden dersini tekrar eder, ders saati geldiğinde ise öğrenci öğretim elemanının vermiş olduğu ödevi yerine getirmiş bir şekilde derse girer. Böylelikle öğrenci, istediği zaman ve ortamda ders izleme imkanına kavuşmuştur, takıldığı bölümü veya konuyu üst üste izleyebilir. Sınıfların nüfuslarının fazla

⁷⁸ Yasemin Köse, Elif Acar, “Muhasebe Eğitiminde Modern Yaklaşımlar: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar Ve Öğrencilerin Yaklaşımı” Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı, s. 1051, <http://ijmeb.org/>, Erişim Tarihi:11.04.2019

olmasından kaynaklı odaklanma bozuklukları en aza indirgenir. Bu modelde, öğretim elemanı ekip çalışması yaptırarak ödevleri bu şekilde yapılandırabilir. Yani, ters yüz edilmiş sınıf modelinde dersler ile ödevlerin yeri değişir. Sınıf ortamına gerek duyulmadan konuyu öğrenen öğrenci, uygulamaya daha fazla vakit ayırmış olur⁷⁹.

2.2.5. Muhasebe Eğitiminde Kullanılan Öğretim Yöntemleri

Muhasebe eğitiminde kullanılacak düzeyde birçok öğretim yöntemi vardır. Bunlardan⁸⁰;

Sunuş yoluyla öğretim’de konunun aktarılmasındaki kalite çok önem arz etmektedir. Öğreticinin ilgiyi konunun üzerine çekerek, işlenen ve tanımı yapılan konuların hayatımızdaki karşılığının yansıtılması, kavranmasında zorluk yaşanan konuların farklı şekillerdeki uygulamalarla tasvir edilmesi yöntemin verimliliğinin artırıcı etkileri vardır. Muhasebe derslerinin teknik açıdan önem arz eden özelliklerinin bulunmasından dolayı öğrencilerin tek başına okuyarak muhasebenin temel işleyişini ve mantığını kavramalarının ciddi manada zorlaştırmaktadır. Muhasebenin kompleks bir yapıya ve muhteviyata sahip olmasından dolayı, özellikle muhasebeyle ilgili temel kavramların öğretilmesinde bu yöntem oldukça etkilidir. Muhasebe eğitiminde çokça kullanılan bu yöntemin öğrencilerin motivasyonunun artırılmasında, konuların kısaca tekrar edilmesinde, tümden gelim yöntemiyle hareket edilmesinde, öğrencinin kolaylık bulamayacağı konular hakkında bilgiler verilmesinde büyük faydaları vardır.

Soru-cevap yoluyla öğretim’de Öğretim elemanı, aktif bir şekilde öğretimini gerçekleştirmek ve öğrencinin öğrenme sürecini denetimi altına alabilmesi için öğrencilere sorularını yönlendirmek ve öğrenciler tarafından soru sorulmasına izin vermek durumundadır. Bu yöntemin sıkça kullanılmasının öğrencilerin derslere katılımını artırma, önceki öğrenmeleri gözden geçirme, bir konu üzerinde tartışma, öğrenci kabiliyetlerini saptama, öğrencilerin konuya hazır olup olmadığını belirleme, hedeflerine ulaşma noktasında konum belirleme, dikkatleri konuya çekme ve öğrencilerin öğrenime katkısını artırma gibi muhasebe eğitimine katkıları vardır.

⁷⁹ Serçemeli, agm., s.116

⁸⁰ Çukacı ve Elagöz, agm., s.149-152

Tartışma yoluyla öğretim’de Tartışma; üyelerin karşı karşıya buldukları bir ortamda, bir rehberin önderliğinde, ortaklaşa ilgi ve belirli bir maksat için düzenlenen programlı ve sistematik bir öğrenme faaliyetidir. Bu yöntemde akıl yürüterek ve tartışma kurallarına uyarak edinilen kazanımlar hafızaya daha rahat yerleşir. Muhasebenin sınırlarının kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş olunması karşın, tevile açık meselelerde bu yöntemin kullanımı; öğrencilerin de derse aktif olarak katılması ve öğrenmenin verimliliği açısından etkili ve faydalı olabilir.

İşbirliğine dayalı öğretim’de öğrencilerin bir sorunun üstesinden gelmek veya bir görevi başarmak gibi ortak amaç uğruna küçük ekipler halinde çalışarak ve birbirinin öğrenmesine yardım etmek suretiyle öğrenmeyi gerçekleştirme sürecidir. Öğretim elemanı sadece rehberlik görevini yapar ve destek verir. Bu yöntem ile öğrencilere ılımlı bir atmosferde; anlatırken öğrenme, dinlerken öğrenme, tartışırken öğrenme, soru-cevap tarzında öğrenme, gibi çok geniş imkanlar sağlanmaktadır. Böylelikle öğrenciye; birlikte mücadele etme, birlikte başarma, birlikte sevinme gibi bir gruba aidiyet hissettiren hisler kazandırılmış olur.

Buluş yoluyla öğretim’in başlıca amacı diğer kişilerden ayrı olarak düşünmeyi ve hareket etmeyi desteklemektir. Öğretim elemanı, öğrencilerin ilgisini çekecek konular ve çözülmesi gereken sorunlar bularak öğrencilerin bunları incelemesine yol açar. Problem çözmenin bir öğretim yöntemi gibi kullanılması, öğrencileri araştırmaya, kaynak bilgisine sahip hale getirmeye, öğrendiklerini birbirleri ile paylaşmaya yönlendirecektir. Öğrenciye daha önemli olarak kendi kendine öğrenme sayesinde taşıdığı sorumluluğu hatırlaması ve nihayet problemi çözerek başarılar kazanma fırsatı verilmiş olacaktır. Muhasebe eğitiminde sıkça kullanılan bir yöntemde öğrencilere verilen monografiler, öğrencilerin araştırarak öğrenmesini, öğrendiklerini pekiştirerek olumlu katkılar sağlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MUHASEBE DERSLERİNDE ÖĞRETME VE ÖĞRENME

SORUNU: SİVAS CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ MUHASEBE ÖĞRETİM ELEMANLARI ÜZERİNDE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

3.1. Giriş

İnsanı toplumsallaştıran ve diğer varlıklardan farklı kılan niteliklerinden en önemlisi öğrenme kabiliyetidir. İnsanlık yaradılışından kaynaklanan üstün özelliklerinden dolayı kendini bir birey olarak gördüğü topluluk ile etkileşime geçerek hayatını sürdürebilmesi için lazım olan davranışları kendine katmaktadır. Bu esnada ise öğrenme süreci başlamış ve devam etmektedir. Öğrenme süreci, insan için genel olarak bir bilgi temini ve birikiminden oluşur. Öğretme ise; öğrenme evresinin bir öğretici ya da koordinatör tarafından yönetilmesidir. Öğretme ne yaptığını bilerek, maksatlı bir şekilde yerine getirilen bir faaliyettir. Fert ve toplumların maddî-manevi alanda yükselmeleri ve ilerlemeleri ancak sağlam ve kaliteli bir eğitim-öğretimle mümkündür.

Son yıllarda küreselleşmenin ve gelişen bilgi teknolojilerinin getirdiği değişimler hem dünyada hem de ülkemizde her alanda olduğu gibi muhasebe alanında da etkisini göstermiş ve ortaya çıkan ihtiyaçları karşılamak için muhasebe eğitiminin de yeniden değerlendirilmesine sebep olmuştur. İşletme yönetiminde muhasebe fonksiyonunun çağdaş ve gelişime açık bir yapıya ulaştırılabilmesi konusunda muhasebe eğitiminin etkisi oldukça etkin bir rol oynamaktadır. Bu noktada en büyük sorumluluk ise; muhasebe eğitimi veren kurumlara ve bu alandaki öğretim elemanlarına düşmektedir.

Muhasebe alanında eğitim veren kurumlardan mezun olan öğrencilerin fazla olması, bu alanda kendini yetiştirmiş bir öğrenci anlamına gelmemektedir. Bu durumu doğrudan ve dolaylı etkileyen birçok faktör vardır. Muhasebe eğitimi konusunda öğretim elemanından, öğrenciden ve fiziki şartlardan kaynaklanan sorunlar ortaya çıkmaktadır. Muhasebe dersi içerik bakımından teknik bilgi gerektirdiğinden dolayı bu sorunların çoklukla yaşandığı derslerden olduğu söylenebilir. Bu derslerdeki zorlukların sebeplerini ve çözüm önerilerini araştıran

çalışmalar ve öğretme ve öğrenmenin nasıl olması halinde başarının artacağı sürekli araştırma konusu ile birlikte teorik ve ampirik şekilde araştırmalar yapılmıştır⁸¹.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Üniversitelerin kuruluş amacı; akademik araştırmalar yapmak, yaptığı akademik araştırmalar ile sosyal gelişime katkı sağlamak ve nitelikli insan gücü oluşturmaktır. Bu amaçları yerine getirmek için; bilim üreten, düşünmeyi ve bilim üretmeyi teşvik eden, bu tarzdaki faaliyetleri destekleyen ve bunları eğitim-öğretim faaliyetleri ile bir bütün haline getirmek üniversiteler ile mümkündür. Bu bağlamda nitelikli insan gücü yetiştirme görevini üstlenen üniversiteler, çeşitli mesleki eğitimler aracılığıyla piyasadaki kalifiye elaman ihtiyacını karşılamaktadır. Üniversitelerin bu minvaldeki diğer görevi ise; öğrencilerin ilgili öğretim programlarına kayıt yaptırması ile başlayan mesleki eğitim sürecinde alanıyla ilgili eğitimlerini almasının yanında kariyer planlaması kapsamında yapılması gerekenler üzerine bilgilendirmelerin yapılmasıdır.

Bu çalışmanın amacı muhasebe derslerinde yaşanan öğretim ve öğrenme sorununu ilgili dersleri veren akademik personelin bakış açılarıyla ortaya koymak ve bu sorunların aşılmasına/azaltılmasına dönük çözüm önerilerini tespit etmektir. Bu amaçların gerçekleştirilmesi için Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde görevli muhasebe öğretim elemanları üzerinde nitel bir uygulama(röportaj) gerçekleştirilmiştir.

3.3. Literatür Araştırması

Muhasebe eğitimi üzerine yapılan yerli çalışmalarda üniversite düzeyinde ilk muhasebe derslerinin ve muhasebe bölümü öğrencilerinin performansına etki eden faktörler, muhasebe dersini ilk defa alan öğrencilerin derse yönelik algıları ve bakış açıları, farklı öğretim yöntemleri ve farklı araçlarla yapılan eğitimin öğrencinin başarısı/algısı üzerindeki etkisi, muhasebe öğreniminde başarıyı olumsuz etkileyen faktörler vb. üzerine odaklanılmıştır.

⁸¹ Demir ve Çam 2006, Karasioğlu ve Duman 2011, Büyükarıkan ve Büyükarıkan 2014

Literatür araştırmasında bu çalışmalardan herhangi bir muhasebe programında öğrenim gören öğrencilerin muhasebe derslerindeki başarısını etkileyen faktörler üzerine yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Büyükarıkın ve Büyükarıkın 2014 yılında başlayıp, 2016 yılında tamamladıkları “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi” adlı çalışmada lisans düzeyinde yoğun olarak muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe derslerine ve bu derslerin işlenmesine yönelik yaklaşımlarını analiz etmeye yönelik çalışmışlardır. Çalışma kapsamında Süleyman Demirel Üniversitesi Yalvaç Büyükkutlu Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu’nda Muhasebe ve Finansal Yönetim bölümü öğrencileri ana kitleyi oluşturmuş olup, muhasebe eğitimi alan 290 öğrenci yer almıştır. Birincil veriler 2013-2014 eğitim ve öğretim döneminde, öğrenim gören öğrencilerden anket yöntemiyle elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin modern yöntemlerle anlatılan muhasebe derslerine karşı daha olumlu bir yaklaşıma sahip oldukları saptanmıştır. Öğrencilerin, günümüz iş koşullarına ayak uydurabilmeleri için aldıkları muhasebe eğitiminin hem teknolojik gelişmelere hem de sektörün taleplerine uyarlanması gerekmektedir⁸².

Karasioğlu ve Duman 2011 yılında yaptıkları “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not” adlı çalışmalarında muhasebe eğitimini etkileyen faktörleri ele almışlardır. Yaptıkları çalışmanın sonucunda kaliteli bir muhasebe eğitimi için bugünün şartlarına göre öğrenci/ öğrenme merkezli muhasebe eğitim politikasının ve modellerini geliştirilmesi, eğitim sürecinin sonunda öğrencilerin daha kolay iş bulabilmeleri adına etkin kariyer planlama sisteminin kurulması gerektiği ve uluslararası eğitim standartlarına göre ileride mali müşavir olmayı planlayan öğrenciler için staja başlama ve yeterlilik sınavlarında kazanmalarını sağlayacak bir eğitim sürecinin temelinin oluşturulmasının zorunlu hale geldiğini ifade etmişlerdir⁸³.

⁸² Birkan Büyükarıkın ve Ulukan Büyükarıkın, “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi 3 (2016), s.65-79, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:14.04.2019

⁸³ Karasioğlu ve Duman, agm., s.174

Çankaya ve Dinç 2009 yılında yapmış oldukları “PowerPoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma” isimli çalışmalarında 600 öğrenci klasik usulde ve slayt gösterimi ile ders gören şekilde iki gruba ayrılmış ve 16 haftalık muhasebe eğitiminden sonra anket yapılmıştır. Sonuç olarak, slayt gösterimi ile eğitim gören öğrencileri klasik usul ile eğitim gören öğrencilere göre daha başarılı oldukları ve ders ile ilgili olumlu düşüncelere sahip olduklarını tespit etmişlerdir⁸⁴.

Erol ve Erkan 2008 yılında yapmış oldukları “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma” adlı çalışmada lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörleri belirlemek için Biga İİBF İşletme Bölümünde öğrenim gören 219 öğrenci ile anket çalışması yapmışlardır. Ticaret lisesi mezunu olan öğrencilerin muhasebe derslerinde daha başarılı oldukları ve eğitim kurumunun fiziki şartlarının yetersiz olmasının ve öğretim elemanının ders anlatımındaki yaklaşım ve davranışlarının ve ders işleme tekniğinin muhasebe derslerindeki başarıyı etkilediği sonucuna ulaşmışlardır⁸⁵.

Kaya 2007 yılında yaptığı “İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılamaları Üzerine Bir Alan Araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği” adlı çalışmasında 270 birinci sınıf öğrencisine dönem başındaki ve sonundaki algılamalarını ve bir yarıyıl boyunca söz konusu algılamalarındaki değişimleri tespit etmek için 2 kez çalışmışlardır. Araştırmanın sonucunda, dönem başında, öğrencilerin muhasebe dersine yönelik genellikle pozitif düşüncelere sahip oldukları, ancak dönem sonunda bu düşüncelerinin negatife doğru değiştiği tespit edilmiştir. Bu değişimde özellikle, dersin sıkıcı olacağı, öğrencilere bilgi vereceği, öğreticinin dersin önemiyle ilgili öğrenci düşüncelerinde etkili olacağı ve dersten beklenen ve alınan puan gibi unsurlardaki değişim dikkat çekicidir⁸⁶.

⁸⁴ Fikret Çankaya ve Engin Dinç, “Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009/1, Sayı:17, s. 28-52, kosbed.kocaeli.edu.tr, Erişim Tarihi:29.09.2014

⁸⁵ Erol ve Erkan, a.g.m., s.284-301

⁸⁶ Uğur Kaya, “İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılamaları üzerine Bir Alan Araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2007, Sayı 36, s.125-133, <https://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:13.04.2019

Demir ve am 2006 yılında yaptıkları ‘‘Muhasebe Bölümü ğrencilerinin Muhasebe ğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma’’ adlı çalışmalarında muhasebe bölümü ğrencilerinin muhasebe dersinde başarılarını olumsuz olarak etkileyen faktörleri 113 ğrenci ile yüz-yüze anket yöntemi kullanarak incelemişlerdir. Öğrenciler, nceki bilgilerin yeterli olduğu düşüncesi ile derslerin yürütülmesini, ğretim elemanlarının dersleri anlatma şekillerini, anlatılan içeriklere ilişkin hayat ile bütünleşik kavramayı kolaylaştıracak somut alıştırma ve örneklerin yetersizliğini başarılarını etkileyen en önemli faktörler olarak ifade etmişlerdir. Ayrıca, muhasebecilik mesleğine ilgi duyulmaması da başarıyı olumsuz olarak etkileyen faktör olarak ortaya konulmuřtur⁸⁷.

Sayın, Yeğinboy ve Tektüfekçi 2005 yılındaki yaptıkları ‘‘Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde ğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin llmesi ve Değerlendirilmesi zerine Bir Araştırma’’ adlı çalışmada muhasebe ve finansman derslerinde verilen eğitiminin etkinliğini, ğrenci ve alt yapı bakımından ölçmeye ve değerlendirmeye çalışmışlardır. Sonuç olarak, lisans programlarındaki ğrenci sayılarının fazla olmasının etkin bir eğitimin sağlanması önlediği ve ğretim üyelerinin kalabalık sınıflarda ders vermesi sonucunda eğitimin kalitesinin ciddi anlamda etkilenmesine sebep olduğunu iddia etmişlerdir. Ayrıca ğrencilerin niversite eğitimi aldıkları dönemde mesleği daha yakından tanımalarını sağlamak için staj imkanlarının oluşturulması gerekliliğini savunmaktadırlar⁸⁸.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemin üstünlüğü; deneyimlerden doğan anlamların sistematik olarak incelenmesinde tercih edilen bir teknik olması, araştırmacının katılımcı rolünün olması, bütüncül bir yaklaşıma ulaşılması, algı ve tutumların ortaya konması ve araştırmanın esnekliğine olanak

⁸⁷ Mehmet Demir ve Mustafa am, ‘‘Muhasebe Bölümü ğrencilerinin Muhasebe ğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma’’, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2006), s.1-11, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:11.09.2014

⁸⁸ K. şevket Sayın, Yasemin Yeğinboy ve Fatma Tektüfekçi, ‘‘Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde ğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin llmesi ve Değerlendirilmesi zerine Bir Araştırma’’, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2005), s.101-108, <http://dergipark.org.tr/>, Erişim Tarihi:17.05.2019

tanımasıdır. Özellikle bireylerin içinde bulunduğu olay ve olguları anlamaya yönelik yapılan çalışmayı içerdiğinden yalnızca fiziksel ya da davranışsal olayları değil katılımcının olayları nasıl algıladığı ve değerlendirdiği boyutuyla da ilgili bir araştırmadır. Bu araştırmada veriler bir hipotezi kabul etmek ya da reddetmek amacıyla toplanmamış, elde edilen veriler sayılarla ve rakamlarla değil sözlerle ve betimlemelerle ifade edilmiştir. Dolayısıyla gözlemsel analiz ve dil vurgusu ön planda tutulmuştur. Nitel araştırmaları genellikle disiplinler arası şeklinde düşünmek gerekir. Çünkü tüm sosyal bilim disiplinleri -ister istatistikler, arşivler, mülakat ve gözlemler isterse gözleme dayalı çalışmalar- gerçekleştiği andan itibaren gözlem ölçekleri sorunuyla ilgili hale gelir. O halde bu durum bir metodolojik göreceliği yansıtır. Bir alan araştırmasından elde edilen sonuçlar gözlemcinin konumuna, gözlem koşullarına, gözlem ölçeğine ve verili bir aşamada gerçekliğin bölünmesine sebep olabileceği için nicel ölçekler yerine nitel değerlendirmeler anlamlılık kazanır⁸⁹.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri nitel araştırma tekniklerinden “önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve cevaplama” tarzına dayalı etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlanan görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat kullanılmış, görüşmeler sırasında soruların açık uçlu olması temel alınmıştır. Bu sayede yüz yüze bilgi toplamak ve sorular sorarak görüşmeyi derinleştirmek amaçlanmıştır. Böylece önceden hazırlanmış soru setine verilecek cevapların dışında, görüşme yapılan akademisyenlerin verdiği cevaplara bağlı olarak konunun aydınlatılması ve genişletilmesi için ilave sorular da sorulabilecektir. Bu yöntem özellikle akademisyenlerin beden dili ve motivasyonları dikkate alınarak elde edilen geri dönüşüm ile ilave yeni soruların sorulabilmesine katkı sağlamaktadır. Görüşmeler akademisyenlerden telefon ile randevu alma usulüne göre yürütülmüş ve alınan cevaplar ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmenin başlangıcında katılımcılardan seslerinin kayıt altına alınması hususunda herhangi bir

⁸⁹ Serhat Soyşekerci, “*Örgütlerde Profesyonellerin Yönetimi Sorunu ve Türkiye’de Akademisyenlere Yönelik Bir Nitel Araştırma*”, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kocaeli 2007, s.214

şaiibeye yol açmamak için söz konusu ses kaydının sadece bu çalışma için kullanılacağına taahhüdü verilerek istenirse kaydın bir örneğinin de kendilerine verileceği belirtilmiş olup bu sayede uygun görüşme ortamı oluşturulmaya çalışılmıştır. Görüşmeler katılımcıların kendi ofis ve birimlerinde gerçekleştirilmiş ve tüm görüşmelerin toplam süresi 6 saat 15 dakika 53 saniye (375 dakika 53 saniye) olmuştur.

3.6. Evren ve Örneklem

Araştırma, Cumhuriyet Üniversitesinde fakülte ve yüksekokullarda halen muhasebe derslerini veren öğretim elemanlarını kapsamaktadır. İlgili kişilerle yapılan görüşmeler sonucunda üniversite çapında muhasebe eğitimi veren öğretim elemanlarının sayısının 16 olduğu tespit edilmiştir. Bu kişilere ait bilgileri gösteren Tablo 2 aşağıdadır.

Tablo 2: Araştırma Evrenindeki Öğretim Elemanlarına Ait Genel Bilgiler

Öğretim Elemanının Adı-Soyadı	Eğitim Verdiği Akademik Birim
Öğretim Elemanı 1 ⁹⁰	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 2	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 3	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 4	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 5	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 6	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 7	Fakülte
Öğretim Elemanı 8	Fakülte
Öğretim Elemanı 9	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 10	Fakülte
Öğretim Elemanı 11	Fakülte
Öğretim Elemanı 12	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 14	Meslek Yüksekokulu
Öğretim Elemanı 15	Fakülte
Öğretim Elemanı 16	Fakülte

Tablo 2’deki öğretim elemanlarının bir kısmı mülakat talebini reddetmiş bir kısmı ise il dışında olduklarından ve yoğunluklarından dolayı bu talebi geri

⁹⁰İlgili öğretim elemanlarının adı-soyadı bilgileri tarafımızdan gizlenmiştir.

çevirmiştir. Tablo 2’de yer alan ve mülakat/röportaj talebine olumlu yaklaşan öğretim elemanlarına ait bilgiler ise Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3: Araştırma Örnekleminde Yer Alan Öğretim Elemanlarına Ait Bilgiler

Öğretim Elemanının Adı-Soyadı	Eğitim Verdiği Akademik Birim	Kıdem Yılı
Öğretim Elemanı 3	Meslek Yüksekokulu	15
Öğretim Elemanı 4	Meslek Yüksekokulu	12
Öğretim Elemanı 6	Meslek Yüksekokulu	19
Öğretim Elemanı 8	Fakülte	18
Öğretim Elemanı 9	Meslek Yüksekokulu	7
Öğretim Elemanı 10	Fakülte	25
Öğretim Elemanı 11	Fakülte	7
Öğretim Elemanı 12	Meslek Yüksekokulu	8
Öğretim Elemanı 14	Meslek Yüksekokulu	13
Öğretim Elemanı 15	Fakülte	25
Öğretim Elemanı 16	Fakülte	19

Tablo 3’te yer alan ve mülakat talebine olumlu yaklaşan öğretim elemanları ile görüşme tarihi ve ayrıntılı görüşme süreleri Tablo 4’tedir.

Tablo 4: Öğretim Elemanları ile Görüşme Süreleri

Öğretim Elemanı Adı-Soyadı	Görüşme Tarihi	Görüşme Süreleri
Öğretim Elemanı 3	15.06.2019	00:32:31
Öğretim Elemanı 4	13.06.2019	00:28:00
Öğretim Elemanı 6	14.06.2019	00:21:16
Öğretim Elemanı 8	12.06.2019	01:21:23
Öğretim Elemanı 9	12.06.2019	00:37:58
Öğretim Elemanı 10	13.06.2019	00:50:54
Öğretim Elemanı 11	13.06.2019	00:21:14
Öğretim Elemanı 12	14.06.2019	00:20:48
Öğretim Elemanı 14	13.06.2019	00:29:42
Öğretim Elemanı 15	12.06.2019	00:30:14
Öğretim Elemanı 16	17.06.2019	00:21:53
Toplam Süre		06:15:53

Tablo 4’teki 11 öğretim elemanının 6’sı meslek yüksekokullarında (Cumhuriyet MYO, Gürün MYO, Hafik Kamer Örnek MYO, Yıldızeli MYO ve

Zara Ahmet Çuhadarođlu MYO), 5'i ise İktisadi ve İdari Bilimler Fakóltesi'nde görev yapmaktadır.

3.7. Veri Toplama Aşamasında Yaşananlar

Bu çalışmanın araştırma kısmında kullanılmak üzere veri toplama araçlarından yüz yüze görüşme tekniği kullanılmıştır. Cumhuriyet üniversitesinde halen eğitim veren öğretim elemanlarının ilgili randevu usulü ile ofis ve birimlerine gidilmiştir. Belirlenen gün ve saatlerde öğretim elemanlarının sınav gözetmenliği görevi olduğundan dolayı birimlerinde olmamaları randevu alma sıkıntısını meydana getirmiştir. Bazı öğretim elemanlarının il dışında olmaları ise ilgili öğretim elemanları ile mülakat yapma ihtimalini ortadan kaldırmıştır. Söz konusu öğretim elemanları tarafından il dışından ilgili birimlerine döndükten sonra mülakat yapmaları hususunda teklif gelmiş, fakat çalışmanın vadesi kapsamının dışında bir tarih belirttikleri için mülakat yapılamamıştır. Randevu alındıktan sonra ilgili birimlerine gidilen bazı öğretim elemanları tarafından veri toplam tekniği olan yüz yüze görüşme ve ses kayıt cihazı kullanımını kendilerini rahatsız ettiğini belirterek, bu tekniğin belirli sıkıntılara yol açabileceği düşüncesiyle mülakat talebi reddedilmiştir.

Sivas Merkez ilçe dışındaki ilçelerdeki meslek yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarıyla ortak bir mekân ve zaman belirleyerek yüz yüze görüşme kriterlerini sağlayacak sessiz ortamı oluşturarak görüşmeler gerçekleştirildi.

Çalışmanın evrenini oluşturan katılımcı sayısına yukarıda belirtilen mazeret ve olumsuzluklar neticesinde beklenen sayıya ulaşılammıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verileri karşılayan mülakat sayısı 11'dir.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının görüşme esnasında ortaya koydukları tavırları gösteren Tablo 5 aşağıdadır.

Tablo 5: Öğretim Elemanlarının Görüşme Esnasındaki Tavrıları

Adı-Soyad	Ortaya Koydukları Tavır
Öğretim Elemanı 3	Bilgili, paylaşıma açık, yardımsever
Öğretim Elemanı 4	Heyecanlı, istekli
Öğretim Elemanı 6	İlimli, bilgili, yardımsever
Öğretim Elemanı 8	Bilgili, paylaşıma açık, yardımsever
Öğretim Elemanı 9	Heyecanlı, istekli, sorgulayıcı
Öğretim Elemanı 10	Bilgili, paylaşıma açık, yardımsever
Öğretim Elemanı 11	İstekli, bilgili, sıcakkanlı
Öğretim Elemanı 12	Telaşlı, gönüllü, eleştiriden korkan
Öğretim Elemanı 14	Bilgili, araştırmacı, sorgulayıcı
Öğretim Elemanı 15	Bilgili, otoriter, istekli
Öğretim Elemanı 16	Bilgili, paylaşıma açık, yardımsever

3.8. Mülakatla Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın bu aşamasında, mülakat yoluyla elde edilen verilerden hareketle öğretim elemanlarının, her bir soru için verdikleri cevaplar için tetkikler yapılmış; bu cevapların ortak vurgusu tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretim elemanlarının 22 soruya ait görüşlerinden elde edilen ortak vurgular da belirlenmeye çalışılmıştır. Bu analize ait açıklamalar aşağıda yer almaktadır. Öncelikle sorular yöneltmiş olup ilgili öğretim elemanlarının cevapları ve görüşleri uygun bir şekilde her sorunun altında belirtilerek sunulmuştur.

Soru 1: Kaç yıldır muhasebe dersi veriyorsunuz?

Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda oluşan Tablo 6 aşağıdaki gibidir.

Tablo 6: Öğretim Elemanlarının Muhasebe Derslerini Verdikleri Süre (Yıl)

Ad-Soyad	Muhasebe Dersi Verdikleri Süre (Yıl)
Öğretim Elemanı 3	15
Öğretim Elemanı 4	12
Öğretim Elemanı 6	19
Öğretim Elemanı 8	18
Öğretim Elemanı 9	7
Öğretim Elemanı 10	25
Öğretim Elemanı 11	7
Öğretim Elemanı 12	8
Öğretim Elemanı 14	13
Öğretim Elemanı 15	25
Öğretim Elemanı 16	19

Soru 2: Hangi türden muhasebe derslerini verdiniz/veriyorsunuz?

Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda oluşan Tablo 7 aşağıdaki gibidir.

Tablo 7: Öğretim Elemanlarının Verdikleri Muhasebe Dersleri

Ad-Soyad	Verilen Muhasebe Dersinin Türü
Öğretim Elemanı 3	Genel Muhasebe Maliyet muhasebesi Şirketler Muhasebesi Bilgisayarlı Muhasebe Mali Tablolar Analizi
Öğretim Elemanı 4	Genel Muhasebe Enflasyon Muhasebesi
Öğretim Elemanı 6	Genel Muhasebe Maliyet muhasebesi Şirketler Muhasebesi Yönetim Muhasebesi
Öğretim Elemanı 8	Maliyet muhasebesi Mali Tablolar Analizi
Öğretim Elemanı 9	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Maliyet muhasebesi Mali Tablolar Analizi
Öğretim Elemanı 10	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Şirketler Muhasebesi Bankacılık Muhasebesi Sigortacılık Muhasebesi
Öğretim Elemanı 11	Genel Muhasebe Envanter Bilanço Muhasebe Denetimi
Öğretim Elemanı 12	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Şirketler Muhasebesi Maliyet muhasebesi
Öğretim Elemanı 14	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Şirketler Muhasebesi Maliyet muhasebesi Bilgisayarlı Muhasebe
Öğretim Elemanı 15	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Şirketler Muhasebesi Maliyet muhasebesi Yönetim Muhasebesi Mali Tablolar Analizi
Öğretim Elemanı 16	Genel Muhasebe Envanter Bilanço Şirketler Muhasebesi Bilgisayarlı Muhasebe Maliyet muhasebesi

Soru 3: Öğrencilerinizin hangi tür muhasebe derslerinde daha çok zorlandığını düşünüyorsunuz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Genel muhasebe gibi derslerden çok uzmanlık alanına giren maliyet muhasebesi gibi derslerde daha çok zorlandıklarını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Maliyet muhasebesi dersine şahsen girmedim fakat giren arkadaşları gözlemlediğimde öğrencilerin bu derste ve enflasyon muhasebesi gibi derslerde daha çok zorlandıklarını düşünüyorum. Bu derslerin anlaşılama sebeplerinin başında ise öğrenci profilinin düşük olması geliyor. Yani henüz hesap makinesi bile kullanamayan öğrencilerin muhasebe derslerini almaları gibi bir durumla karşı karşıyayız.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“En çok dönem sonu muhasebe işlemleri ve genel muhasebe dersinde öğrencilerin zorlandıklarını düşünüyorum. Genel muhasebe dersi, bu işin temelidir. Öğrenciler genellikle temeli almakta zorlanıyorlar.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Bence öğrenciler en çok genel muhasebe dersinde zorlanıyorlar. Bu durum genel muhasebenin kendi yapısından da kaynaklanıyor. Öğrencinin o güne kadarki öğrenme sürecinde hiç alakası olmadığı bir ders konusu olması da süreci etkiliyor. Olaylara bakış açısı şekillenmeden gelen öğrenci genel muhasebenin birçok bilimsel disiplinle olan bağlantısının da etkisi ile zorlanmaktadır. Sayısal ders olduğunu zannetmesi de üstüne bir öğrenme zorluğu getiriyor, yani önlerinde psikolojik bir duvar var. Şu an verdiğim ders olarak maliyet muhasebesi tamamıyla genel muhasebenin üzerine oturtulmuş bir köken ve temele sahiptir. Bu temelin üzerine farklı bazı bilgiler inşa etmeye çalışıyoruz. Yeni kayıt yaptırmış öğrencilerin, kendilerinden üst dönemlerde olan öğrencilerden aldıkları muhasebeye ait olumsuz bilgilendirmeleri ile bir önyargı oluşmaktadır, bu önyargı lisans öğretiminin tamamında etkili olmaktadır.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Konuların diğer muhasebe derslerine göre daha ağır olması ve son yıllarda öğrenci profilinin de düşük olması sebebiyle öğrencilerin en çok Maliyet Muhasebesi dersinde zorlandıklarını düşünüyorum. Öğrenciler özellikle genel muhasebenin temel işleyiş mantığını anlamadıklarından dolayı bu dersin üzerine bina edilen herhangi bir dersi de doğal olarak anlamamaktadır.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Genel muhasebe ve şirketler muhasebesi derslerinde zorlandıklarını düşünüyorum. Özellikle ticaret lisesinden gelmeyen öğrenciler muhasebenin temel kavramları ve hesapların işleyişini anlamakta zorluk çekiyorlar. Ticaret lisesinden gelen öğrencilerin de muhasebe dersinin tamamını biliyormuş gibi lakayt hareketlerde bulunuyor olması, derslere olan ilgilerini kaybetmeleri anlama sıkıntısını meydana getiriyor.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Lisans öğrencilerimiz genelde lise öğretimini muhasebeyi ilgilendiren herhangi bir programda tamamlamadıkları için zorluklar çekiyorlar. Gündelik hayatta kullandığımız borç ve alacak terimleri ile muhasebe alanındaki borç ve alacak terimleri birbiriyle aynı değildir. Öğrencilerin bu ayrımı yapabilmeleri için gerekli bilgilendirmeleri yaptıktan sonra anlama yönündeki sıkıntıları azalmış oluyor.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Öğrencilerin en çok genel muhasebe ve maliyet muhasebesi derslerinde zorlandıkları düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Öğrencilerin en çok maliyet muhasebesi ve dönem sonu işlemleri derslerinde zorlandıklarını düşünüyorum. Bunun sebebi olarak da ilgili derslerin diğer muhasebe derslerinden farklı ve zor bir işleyişinin olduğunu biliyoruz. Böyle bir içeriğe sahip olan derslere karşı öğrencilerin de önyargılı hareket etmeleri öğrenmeyi zorlaştırmaktadır.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğrencilerin muhasebe alanının en ağır derslerinden birisi olduğundan dolayı maliyet muhasebesi dersinde zorlandıklarını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Öğrencilerin en çok envanter bilanço ve maliyet muhasebesi derslerinde zorlandıklarını düşünüyorum.”

Öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri cevaplardan hareketle öğrencilerin zorlandıkları dersler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8: Öğretim Elemanlarınca Öğrencilerin Zorlandığı Derslerin Türü

Öğretim Elemanı Adı-Soyadı	Öğrencilerin Zorlandığı Derslerin Türü
Öğretim Elemanı 3	Maliyet muhasebesi
Öğretim Elemanı 4	Maliyet muhasebesi Enflasyon Muhasebesi
Öğretim Elemanı 6	Genel Muhasebe Dönem sonu işlemleri Muhasebesi
Öğretim Elemanı 8	Genel Muhasebe Maliyet muhasebesi
Öğretim Elemanı 9	Maliyet muhasebesi
Öğretim Elemanı 10	Genel Muhasebe Şirketler Muhasebesi
Öğretim Elemanı 11	Genel Muhasebe
Öğretim Elemanı 12	Maliyet Muhasebesi Dönem sonu işlemleri Muhasebesi
Öğretim Elemanı 14	Maliyet Muhasebesi
Öğretim Elemanı 15	Maliyet Muhasebesi
Öğretim Elemanı 16	Dönem sonu işlemleri Muhasebesi Maliyet Muhasebesi

Tablo 8'de görüldüğü üzere öğrencilerin en çok zorlandığı 3 ders sırasıyla Maliyet Muhasebesi, Genel Muhasebe ve Dönem Sonu İşlemleri Muhasebesidir.

Soru 4: Bu derslerdeki anlama yönündeki sorunlarını çözmeleri için neler yapılmalı ve bu konuda neler yaptınız, paylaşır mısınız?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Öğrencilerde derslerde ilgi ve anlama sorunu olduğunu düşünmüyorum. Derse olan ilgilerini çektikten sonra %70-80'iyle anlama problemi yaşamıyorum. Kendilerine muhasebe alanında hedefler koymak yerine polis veya profesyonel asker olmak gibi hedefler koyuyorlar.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Bu sorunun çözülmesi için yapılması gereken en önemli adımlardan biri piyasada muhasebe ara elemanına ciddi bir ihtiyacın olduğu hususunu öğrencilere aktarabilmek, kaldırılan staj uygulamasının tekrar aktif hale getirilmesi ve naylon staj hususunda kontrolün daha sıkı olmasının gerektiğidir.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Öğrencilerin anlamı konusundaki sıkıntılarını gidermek için başlangıçta öğrencilerin derse olan ilgisinin artması gerekiyor. Öğretim türümüzün örgün öğretim olmasından dolayı öğrencilerin devam şartına uyması konuyu anlama noktasında kolaylık sağlıyor.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Birincisi; iyi bir kaynak gösterilmeli. Şahsen iyi bir kaynak verdiğimi düşünüyorum. Gösterdiğim kaynak kitap yeterli gelmediğini düşündüğüm, eksik bulduğum durumlarda ise takviye notlar veriyorum. Kendilerine yakın bir anlatım şekli bulmuş oluyorlar. İkincisi; öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının bu kadar yüksek olması öğretimi olumsuz etkilemektedir. Bu duruma eğilmemiz gerekiyor. Bu yıl sadece bir programın bir sınıfında, kalan öğrencilerle birlikte 159 kişilik bir sınav yapmak zorunda kaldım. Üçüncü olarak; derslerin içeriğini kolaylaştırmak öğrenciye ilerideki meslek hayatında ciddi sıkıntılar doğurmaktadır. Önceki dönemlerde öğrenim gören öğrencilerimle yaptığım görüşmelerde zamanında öğrendikleri bilgilerin iş hayatlarında kolaylıklar sağladığını beyan ediyorlar. Fakat günümüzde verdiğimiz eğitimin kapsamı gittikçe daralmaktadır. Derste başarılı olması için gereken baraj puanını alt seviyelere çektiğimizden dolayı öğrenciler de geçer puan almak için asgari düzeyde ders çalışıp mezun olmak istiyorlar.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Öğrencilerime her öğretim döneminde, vize sınavı sonrasında kendimi eleştiren mektuplar yazdırıyorum. Bu dersi anlamalarını ya da başarısız olmalarının sebeplerini araştırıyorum. Öğrencilerimden işlenen derslerde örneklere daha çok yer verilmesi, ders saatlerinin yoğunluğunun azaltılması, konuların daha basit düzeye indirgenerek anlatılması, öğretilen işlemin hayatımızdaki yerinin gösterilmesi ve daha farklı kaynaklar kullanılması gibi tavsiye niteliğinde cevaplar alıyorum.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Öncelikle öğrencinin dersini düzenli olarak çalışması gerekiyor. Muhasebe mesleği yapa yapa öğrenilecek bir meslek olduğundan dolayı, öğrenciler muhasebe kayıtları üzerinde sürekli farklı sorular çözmeli, anlamadığı hususlarda bizlere sorular sormalı, sorunun çözümünü tam olarak anladıktan sonra diğer konulara geçmelidir. Başka bir şekilde öğrenmeleri pek fazla mümkün değildir.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Öğrencilerin bu konulardaki eksikliklerini gidermeleri için özellikle Açık Öğretim Fakültesi'ndeki interaktif dersleri takip etmelerini ve ek kaynaklar önerdim. Öğrencilerin akıllarında kalan soruları anlaşılır bir şekilde cevap verdiğimi düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Ben öncelikle öğrencilerime aktif-pasif ayrımını tam anlamıyla öğretmek için çaba gösteriyorum. Bu ayrımı pekiştirmek için de çok fazla uygulama yapıyorum. Öğrencileri derslere dahil ediyorum ve ödevler veriyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Öğrencilerimizin bu derslere olan ilgilerini arttırmak ve bu derse karşı önyargılarını kırmak adına çalışmalar yapmamız gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğrencilerin anlamadığı noktalarda, öğretim elemanlarına soru sorma yolunda istekli olması ve öğretim elemanları tarafından bu kanalların açık olması gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Bu konuda öğrencilerle fazlasıyla çeşitli sorular çözmek ve yevmiye kaydı yapmak gerekir.”

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin polis veya subay olmak gibi eğitimini gördüğü bölümün amacına uygun olmayan mesleklere yönelmeleri sonucunda hedef kayması yaşamalarının önlenmesi,
- İlgili düzeylerinin artırılmasının gerekliliği,
- Bu mesleğe olan ihtiyacın vurgulanmasının önemi,
- Bu derse karşı öğrencilerin önyargılarını kırılması,
- Bu derslerin anlaşılmasının zor olacağı psikolojisinin kırılması,
- Öğrencilerin anlamadıkları hususlar için soru sormalarının ve interaktif videolar eşliğinde tekrar etmelerinin sağlanması,
- Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının azaltılmasının gerekliliği,
- Muhasebe eğitiminin kapsamının gittikçe daralması,
- İşlenen derslerde örneklere ve sorulara daha çok yer verilmesi, ders müfredatının hafifletilmesi.

Soru 5: Öğrenciler derslere aktif bir şekilde katılıyor mu? Eğer katılmıyorsa sebepleri neler olabilir? Bu konuda neler yapılmalı?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Öğrencilerim derslere aktif olarak katılmaya çaba göstermeseler de özel ilgi ve alaka ile öğrencilerimi derse katkı sağlayacak hale getiriyorum. Çünkü muhasebenin sadece anlatılarak öğrenileceğini düşünmüyorum. Bu sebeple bir örneği çözdükten sonra en az 2 örneğin öğrenciler tarafından çözülmesini istiyorum ve çözüp çözmediklerini kontrol ederek süreci tamamlarım. Böylece konu üzerinde öğrencilere pratik yaptırmış olurum. Maalesef öğrencileri kategori haline getirirsek %10-15'lik bir kısım olarak hedefsiz bir kitle karşımıza çıkıyor. Bu kitleyi kazanmak için çeşitli yöntemlere başvurulsa bile derse ilgi göstermeleri sağlanamıyor. Bir

kısım ise derse ilgi gösteriyor fakat bilgiyi alma düzeylerinde sıkıntı yaşıyorlar. Genel olarak derslerde aktif bir öğrenci kitlesine hitap ediyorum.”

Öğretim Elemanı 4’ün görüşü:

“Cinsiyet faktörünü göz önüne alacak olursak erkek öğrencilerin askerliği öteleme gibi bir seçenekleri olduğu için meslek yüksekokullarını tercih ediyorlar. Onlar için okul suresinin ne kadar uzun olursa o kadar avantajlıdır. Fakat bunun yanında kız öğrencilerimiz bir an önce okullarını bitirip mesleğe başlama gibi bir amaçları vardır. Katılım konusunda bahsettiğim faktörlerden dolayı kız öğrencilerim erkek öğrencilerime göre açık ara farkı vardır.”

Öğretim Elemanı 6’nın görüşü:

“Derslerimde devam zorunluluğuna önem verdiğim için öğrencilerim aktif bir şekilde derse katılmak zorundadır. “Birbiriyle ilgili olan derslerle alakalı sorulan sorularda öğrencilerin geri dönüş oranı yüksektir” diyebilirim.”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Derse giren öğrencilerin az bir kısmı aktif olarak derse katılmaktadır. Bu kısım da yeterli olarak derse aktif katılmıyor. Benim sorduğum sorulara cevap vermek yerine, anlamadıklarını belirtip daha iyi anlamaları için soru soruyorlar. Öğrenci derslere devam etse de derslerde telefona olan ilgisi derse olan ilgisinden baskın olduğu için sadece bedenen derste olduğu, ruhunun derste olmadığı anlaşılmaktadır. Sınav sistemlerimiz çalışma disiplini olan ve olmayan öğrenciyi ayırt etmek adına kuruluyor. Fakültemize bu sınavlardan bir şekilde başarılı olan çalışma disiplini oluşmayan ve herhangi bir hedefi ya da görüşü oluşmamış öğrenciler geliyor. Bu öğrenci profiline göre ders anlatımında konuların adeta ilköğretim öğrencisine anlatırcasına basite indirgememize yol açıyor. Bu sorunları en aza indirgemek adına, konuyu işlemeden önce en azından ilgili kaynaktan bir kere okunmasının faydalı olacağını düşünüyorum. Bu işlem konunun zihnindeki altyapısını oluşturuyor. Bu konuda bir tavsiyede bulunacak olursam, kontenjanın azaltılması ve ders sürelerinin birbiri ardına üç ders olması yerine, ayrı ayrı günlerde ikişer ders yapılması gerektiğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Genel olarak katıldıklarını düşünüyorum. Katılmayan öğrencilerimi de zorla da olsa söz konusu işlemleri yaptırarak derse dâhil ediyorum. Çekingenlik, medeni cesaret yoksunluğu, öğretim elemanının dersteği tavırları ve mizacı ve derse olan ilgisizlik gibi faktörler dersi aktif katılmamaya yol açıyor.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Öğrencilerin tamamı aktif bir şekilde katılması da bir kısmı derslerimin ilgili bir şekilde takip ediyor. Muhasebenin işleyişinin öğrencinin mantığına ters gelmesi bu dersin aktif bir şekilde katılmalarına engel oluyor. Muhasebenin temel kavramlarını ve işleyişini tam olarak öğrendiklerinde ise katılım konusunda herhangi bir sıkıntı yaşanmıyor.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Benim dersinde katılıma dair bu zamana kadar herhangi bir sıkıntı görmedim”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Evet, öğrencilerim genelde derse aktif olarak katılıyorlar.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Bu konuda genelleme yapmak doğru değildir. Yaptığım gözlemlerden yola çıkarak, öğrencilerin dönem başlarında dersleri olan ilgisinin dönem sonlarına doğru giderek azaldığını görüyorum. Bu durumun sebepleri ile masayı yatırırsak, meslek yüksekokullarındaki ders müfredatını oluşturan ve öğrencileri en zorlayıcı derslerin içerik bakımından başını muhasebe dersleri çekmektedir. Zorluk derecesi diğer derslere nazaran yüksek olan muhasebe derslerine öğrencilerin önyargılı ve üst dönemlerden ders hakkında aldıkları birtakım bilgiler doğrultusunda korkak bir tavır içerisinde hareket etmeleri de derslerin aktif bir şekilde işlenmesi konusunda sıkıntılar oluşturuyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Sınıfın yüzde 10 ile 15'i arasında bir katılım sağlanıyor. Öğrencilerin derslere karşı ilgisiz tavırlar içerisinde olması, ilgili soruya doğru cevap

verememesinden dolayı arkadaşları arasında küçük düşme korkusu ve öğretim elemanlarının konulara yeterince eğilmemesi ve öğrencilere karşı tavrı da aktif katılımı azalttığını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Öğrencilerin yüzde 20'si derse katılım sağlıyor. Öğrencilerdeki özgüven eksikliği, bilgi seviyesinin düşük olması, öğretim elemanlarıyla olan iletişiminin zayıf olması ve isteksizlikleri derse katılım noktasında öğrencilere dezavantaj oluşturuyor fakat öğrencilerin derse katılmaması onların derslerde başarısız olacağı anlamına gelmiyor.”

Bu soruya 6 öğretim elemanı **“katılıyor”** ifadesiyle cevap verirken, 5 öğretim elemanı ise **“katılmıyor”** ifadesiyle cevap vermiştir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerdeki çekingenlik ve medeni cesaret yoksunluğu,
- Öğrencilerin ilgili soruya doğru cevap verememesinden dolayı arkadaşları arasında küçük düşme korkusu,
- Öğretim elemanının dersteki tavırları ve mizacı
- Öğrencilerin derse olan ilgisizlikleri
- Muhasebenin işleyişinin öğrencinin mantığına ters gelmesi, bu derse aktif bir şekilde katılmalarına engel olması,
- Derslere aktif katılmayan öğrencilerin özel ilgi ve alaka ile derse katkı sağlayacak hale getirilebilmesi,
- Öğrencilerin derslerde telefona olan ilgisinin, derse olan ilgisinden baskın olduğu için, sadece bedenen derste olduğu fakat ruhunun derste olmadığı anlaşılması
- Öğrencilerin derslere aktif katılımını sağlama adına ders sürelerinin birbiri ardına üç ders olması yerine, ayrı ayrı günlerde ikişer ders yapılmasının gerekliliği,
- Öğrencilerin dönem başlarında dersleri olan ilgisinin dönem sonlarına doğru giderek azalması,

- Öğrencilerin muhasebe derslerine önyargılı ve üst dönemlerden ders hakkında aldıkları birtakım olumsuz bilgiler doğrultusunda derslere karşı korkak bir tavır içerisinde hareket etmeleri.

Soru 6: Muhasebe derslerinde, öğretim elemanlarının öğretim teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanıp kullanmadığı konusunda düşünceleriniz nelerdir?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Muhasebe eğitimi veren öğretim elemanlarının bu konuda eksiklerinin olduğunu düşünüyorum. Kendileri de mezun oldukları fakültelerde ya da almış oldukları dersleri sadece teorik olarak öğreniyorlar. Pek çoğunun bilgisayar ortamında ilgili muhasebe defterlerini tutmamış bir şekilde olduklarını görüyoruz ve teknolojiyi kullanmakta ciddi sorunlar yaşıyorlar. Dersleri klasik usulde yani tahtada yazarak anlatma yoluna başvuruyorlar. Geçmişte muhasebe bürolarında çalıştığım ve paket programlara hâkim olduğum için sadece okulumuzda sadece ben bilgisayarlı muhasebe dersini verebiliyorum. Fakat bunun yanında da tüm öğretim elemanlarımız bu konuda yeterli olsalar dahi üniversitemizdeki laboratuvar imkânının sıkıntılı olması ve paket programları temin etmekteki zorluklarla karşı karşıya kalıyoruz.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Açıkçası ben kendi adıma kullandığımı düşünüyorum. Bir dönem ticari belgeleri incelerken ve bu belgelerin ve beyannamelerin nasıl düzenleneceği hususunda bahsedilen öğretim teknolojilerinin kullanmıştım. Bu şekilde öğretim teknolojilerini kullanırsak öğrencilerin derse katılımını da sağlayabiliriz.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Okulumuzun yapısı ile alakalı olan laboratuvar ve bilgisayar altyapısı olmadığından dolayı öğretim elemanlarımız teknolojiyi aktif bir şekilde kullanamıyorlar. Son dönemlerde uygulamaya dönük bir ders olan bilgisayarlı muhasebe dersinin kaldırılmış olması bu sorunun ortaya çıkmasına neden oluyor.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“İlgili kurumlardan gelen tebliğlere bakacak olursak işletmelerin mali tablolarını bundan sonra Excel ortamında hazırlamaları gerektiği belirtilmiştir. Böylelikle bilgisayar teknolojileri kullanılarak oluşturulan verilerin analizi de kolaylaşmaktadır. İşletmeler bu bilgiler ışığında paranın yönünü tespit edebilme konusunda yaşanan sıkıntıları atlatabilmek adına hareket edebilir. Bu durumda biz öğretim elemanlarının öğrencilerimize bahsi geçen tablolarla ilgili düzenleme ve çalışmaları teknolojik imkânlardan yararlanarak öğretmemiz gerekmektedir. İşletmelerin dijital çağa ayak uydurmaları gerektiği gibi bu işletmeleri personel sağlayan Yükseköğretim kurumlarının da işletmelerde kullanılan internet tabanlı paket programları kullanımını öğrencilerimize kazandırması gerekiyor. Bunun gibi teknolojik gelişmeleri takip etmenin yanında da öğrencilere meslek ahlakı ile ilgili kendi medeniyetimizden aldığımız özellik ve bilgileri de aktarmamız gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Öğretim teknolojileri bakımından üniversitelerin özellikle muhasebe derslerinde yeterli fiziksel koşulları taşıması gerektiğini düşünüyorum. Üniversite yönetimimizin bu konularda, ilgili fakültelere piyasada çokça kullanılan muhasebe paket programlarının lisanslarının alınarak, öğretim elemanlarının bu programı kullanmak için gerekli bilgileri kazandırılması hususuna eğilmeleri gerekiyor. Öğrencilik zamanlarımızda okuduğumuz fakültede bilgisayarlı muhasebe dersinde “LKS” adında çok ilkel paket program kullanmıştık. Bu programda öğrendiğim sadece tahsilat ve tediye fişleri idi. Öğrencilik zamanından bu yana herhangi bir paket program öğrenmedim. Öğretim elemanı olarak kendimize eleştirecek olursak paket programları öğrenme konusunda kendimizi yetersiz görüyorum. Meslek yükseköğretim kurumlarının laboratuvar ve bilgisayar konusundaki eksiklikleri de öğrencilerin bu uygulamalardan uzak olarak eğitim almasına yol açıyor.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Ben dâhil öğretim elemanlarımızın öğretim teknolojilerini öğrencinin yararına kullandığımızı düşünmüyorum. Bunun altında yatan sebeplerden biri ise muhasebenin usta-çırak ilişkisi çerçevesinde öğrenilecek bir ders olmasıdır.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Bence muhasebe dersi teknolojik aletlerin fazla kullanılabilceği bir ders değildir. Ben de tahtayı kullanmayı çok fazla seviyorum ve öğrencilerimle birlikte aktif bir şekilde ders işliyoruz.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Evet, öğretim elemanları, öğretim teknolojilerinin etkili bir şekilde derslerde kullanıyorlar.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Tüm öğretim elemanlarımız adına konuşacak olursam teoriye çok ağırlık verdiğimizizi düşünüyorum. Uygulama ve öğretim teknolojilerinin kullanımı konusunda hem kendimi hem de meslektaşlarımı eksik buluyorum.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğretim elemanları ilgili öğretim teknolojilerini bilgisayarlı muhasebe derslerinde kullandıklarını düşünüyorum. Ancak öğretim teknolojilerini kullanma düzeyinin genel manada düşük olduğunu düşünüyorum. Bu durumun sebebi ise muhasebenin daha çok yazarak ve işlemler üzerinden öğretilen bir ders olduğudur.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Diğer öğretim elemanlarının yöntem, teknik ve öğretim teknolojilerinin ne oranda kullandıklarını bilemem fakat ben derslerimde genellikle tahtayı kullanıyorum ve yazarak öğretmeyi doğru buluyorum. Öğrencilerin görsel ve işitsel olarak ilgilerini çekebilmek için vurgulamak istediğim yerleri farklı renkte kalemlerle yazarak belirtiyorum.”

Bu soruda 8 öğretim elemanı, derslerde öğretim teknolojilerinin etkin bir şekilde kullanılmadığını ifade ederken; 3 öğretim elemanı ise etkin bir şekilde kullanıldığını ifade etti.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretim elemanlarının dersleri klasik usulde yani tahtada yazarak ve işlemler üzerinden anlatma yoluna başvurmaları ve bilgisayarlı muhasebe

dersinin kaldırılmış olmasından dolayı öğretim elemanları tarafından öğretim teknolojilerinin aktif kullanımının azalması,

- Öğretim elemanlarının çoğunun bu konuda kendilerini yetersiz görmesi,
- Üniversitelerdeki laboratuvar imkânının sınırlı olması ve paket programları temin etmekte zorluklar yaşanması,
- Ticari belgeleri incelenmesi ve bu belgelerin ve beyannamelerin nasıl düzenlenmesinin gerekliliği hususunda bahsedilen öğretim teknolojilerinin kullanılması yönündeki öneri,
- İlgili kurumlardan gelen tebliğlerin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren işletmelerin mali tablolarını Excel ortamında hazırlamaları gerektiği için öğretim elemanlarının öğrencilere bahsi geçen tablolarla ilgili düzenleme ve çalışmaları teknolojik imkânlardan yararlanarak öğretilmesinin gerekliliği,
- Muhasebe dersinin teknolojik aletlerin fazla kullanılabilceği bir ders olarak görülmemesi,

Soru 7: Slaytla ders anlatımı hakkında neler söylersiniz? Sizce doğru bir anlatım yöntemi midir?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Sadece konunun başlangıcındaki sözel bilgileri aktarmak ve kullanılan evrakları göstermek için yararlı olabilir. Muhasebe dersi ancak teorik bilgiyi aldıktan sonra pratik yaparak öğrenilir. Öğrencinin slayt üzerinden öğreneceğini düşünmüyorum. Öğrencilerin çoğunun klavye kullanımı konusunda sıkıntılar yaşadığını göz önüne alırsak öncelikle muhasebenin kayıt kısmının bilgisayar yoluyla yapılmasının gerekliliğine inanıyorum. Bu sebeple doğru bir yöntem olarak görmüyorum.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Her ders için doğru olduğunu düşünmüyorum. Görsel hafızası yüksek olan öğrenciler için güzel bir yöntem olabilir, fakat muhasebe derslerinde özellikle işlemin yapılma aşamasında faydalı olacağını düşünmüyorum. Bu sebeptendir ki belirli şablonlar ve belgelerin gösterimi haricinde derslerimde slayt yöntemini kullanmıyorum.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Slayt ile anlatım yöntemi bazı sözel konular için kullanışlı olabilir fakat muhasebe gibi hesap ve işlemlerin bol olduğu ve geçmiş konulara atıfta bulunan bir ders için slayt yönteminin yeterli olmayacağı kanaatindeyim.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Doğru zamanda doğru yöntemler kullanımında bir beis yoktur, hatta bu yöntemin kullanılmasının şart olduğunu düşünüyorum. Bu konuda fakültemizin fiziksel şartlarının zayıf olduğunu düşünüyorum. Şahsıma ait olan dizüstü bilgisayarımın dersliklerde bulunan projeksiyon cihazları ile ilgili destekleme sıkıntıları çekiyorum. Bu konuda yönetimimize pek çok taleplerimiz oldu fakat herhangi bir gelişme yaşanmadı. Fakat bu tekniği öğrenciler üzerinde bir ilgisizlik oluşturacak manada çok yoğun şekilde kullanmak faydadan çok zarar verecektir. Öğretim elemanı kendini saf dışı ederek kolayca kaçmak mantığında hareket ederse, bunun adına öğretim diyemeyiz.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Açıkçası muhasebe dersini slayt ile anlatan öğretim elemanına yadırgıyorum. Sözel derslerde su götürür bir yöntemdir fakat sayısal derslerde işlemin aşamalarını ve nasıl yapılacağını tarif etme konusunda kesinlikle eksik kalacağını düşünüyorum. Ben aktif bir eğitimden yanayım. Slayt ile anlatım yöntemi öğrencilerin daha pasif bir hale gelmesine yol açıyor.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Slayt ile ders anlatım yöntemini muhasebe dersi için çok fazla uygun olacağını düşünmüyorum. Muhasebedeki genel kavramlar ve tanımları bu yöntem ile öğrenci aktarabilirsiniz fakat muhasebenin asıl işleyişine teşkil eden kayıtlar ve işlemleri kesinlikle aşamalı bir şekilde yazarak öğretmek gerekir. Özellikle şirketler muhasebesi dersinde soruların uzun uzun yazdırılması yerine slayt ile bu dersi anlatmayı düşündüm fakat uygulamaya geçemedim. Bu yöntemin yerine ilgili soruları fotokopi ile çoğaltıp öğrencilerime soruyorum ve bu fotokopiler üzerinden soruları çözüyorum.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Ben slayt ile ders anlatılmasına karşıyım. Slaytla anlatım yöntemini öğrencilere bir şey kazandıracağını düşünmüyorum. Çünkü dersler slaytla anlatıldığında öğrenci herhangi bir zahmete girmeden, not almadan, ellerine geçen slaytlardan çalışıp, dersin içeriğine hâkim olmadan öğrendiğini zannediyor.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Muhasebe haricindeki derslerden slayt ile anlatım yöntemini kullanıyorum fakat muhasebe dersinin anlatımında slayt yöntemini doğru bulmuyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Bu yöntemi kesinlikle tasvip etmiyorum ve bu zamana kadar da hiçbir şekilde slayt hazırlamadım. Muhasebe derslerinin sadece teorik kısmı ve göstermek istediğimiz tablolar için kullanılabilir ama muhasebe dersinin tümünde asla bu yöntemi kullanmayı düşünmedim.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Slayt ile öğretim tekniğine karşıyım. Bu yöntemi denemek adına bir dönem boyunca derslerimi slayt ile anlattım fakat öğrencilerimden bu yöntem ile ilgili tepkiler aldım ve öğrencilerin başarı düzeyi düştü. Bu yönüyle söz konusu yöntemin muhasebe dersleri için doğru bir yöntem olduğunu düşünmüyorum”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Muhasebe öğretimi açısından bu yöntemi doğru bulmuyorum. Öğretim elemanının muhasebe dersini tahtaya yazarak öğretmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Bu soruda öğretim elemanlarının tamamının slaytla ders anlatımının muhasebe öğretiminde kullanılamayacağı hususunda fikir birliği içinde oldukları görülmüştür.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Sadece genel kavramlar ve tanımlar gibi sözel bilgileri aktarmak ve kullanılan ticari ve resmi evrakları göstermek için yararlı olabileceği düşüncesi, fakat bunun yanında Muhasebe gibi hesap ve işlemlerin bol

olduğu ve geçmiş konulara atıfta bulunan bir ders için slayt yönteminin yeterli olmayacağı düşüncesinin hâkim olması,

- Bu tekniğin öğrenciler üzerinde bir ilgisizlik oluşturacak manada çok yoğun şekilde kullanılmasının faydadan çok zarar getireceğinin düşünülmesi,
- Derslerin slaytla anlatılmasında öğrencinin herhangi bir zahmete girmeden, not almadan, dersin içeriğine hâkim olmadan, ellerine geçen slaytlardan çalışarak öğrendiğini zannediyor olmasının yanlış bir düşünce olduğudur.

Soru 8: Öğrencilerinizin, derslerine düzenli olarak çalıştıklarını düşünüyor musunuz? Cevabınız hayır ise bu durum öğretme ve öğrenme açısından bir sorun doğurmakta mıdır?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Hayır düşünmüyorum. Bu sorun sadece muhasebe öğrencilerinin sorunu olmaktan çok günümüzdeki tüm öğrencilerin ortak bir sorunudur. Belli öğrenciler haricinde, büyük çoğunluğun dersleri tekrar ettiklerini düşünmüyorum. Bu durumda toplam öğretim süremiz olan 14 haftanın ilk ve son 2 haftasını çeşitli sebepleri göz önüne alırsak ders işlemeden geçirmek zorunda kalıyoruz. Eğitime kalan 30 saatin bir muhasebe bürosundaki mesai süresini baz alacak olursak, büroda geçirilen 1 haftadan ibaret olduğunu kabul etmemiz gerekir. Öğrenci bu süreçte kendini geliştirmek adına örnekler çözmez, ders tekrarı yapmaz ise derslerde genel manada sıkıntılar çekeceği aşikârdır.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Düzenli olarak çalıştıklarını düşünmüyorum. Ders çalışmaları hususunda gerekli uyarıları yapmamıza rağmen sınav sonuçlarına bakacak olursak ders çalışmadıkları ortaya çıkıyor. Bu duruma öğretme-öğrenme açısından bakacak olursak önceki derslerde öğrendikleri bilgileri tekrar etmediklerinden daha sonra bu bilgilerin öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmek istediğimizde geri dönüşlerin çok az olduğunu görüyoruz. Bu durumda muhasebenin birbiri üzerine bina edilen konulardan oluşan bir süreç olduğunu bildiğimiz için öğrencilerin bu konularda ciddi sıkıntılar yaşadığını görüyoruz. Sınav zamanlarında sadece sınava yönelik

birkaç saatlik çalışma ile öğrendiklerini zannettiklerinden hayatlarının daha sonraki aşamalarında konuları tamamen unutmüş oluyorlar.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Sınıftaki öğrencilerin çalışma oranına bakacak olursak her sene yaptığım istatistiki çalışmalar doğrultusunda çalışanların oranının %10'u geçmediğini gördüm. Bu oranlar ışığında, sınıfın %90'ı maalesef derslere karşı ilgisiz olduğundan dolayı ne kadar özverili davransak da öğretme ve öğrenme konusunda başarılı olamıyoruz.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Hayır, asla düşünmüyorum. Öğretme konusunda çok büyük sıkıntılar doğuruyor. Sınavlara bir iki gün kala, oldukça fazla olan derslerini bu kadar kısa zamanda öğrenmeye çalışınca büyük bir bilgi karmaşası yaşıyorlar. Bilgi tam olarak sindirilmediği zaman da analiz yeteneğini kazanamıyor. Eğitim bilimlerine tam olarak hâkim olmamakla birlikte bu sorunların çözülmesi için bir tavsiyede bulunmak istiyorum. Bir takvim yılında öğretim dönemleri olarak 2 dönem üzerinden ders verilmektedir ve öğrencilerin durumlarına göre yaz mevsiminde de yaz okulu uygulaması devam etmektedir. Öğrenciler iki dönem boyunca çok yoğun bir şekilde ders görmektedir. Bu sıkışıklıktan kurtularak bir takvim yılında üç dönem esasına göre çalışırsak, öğrencilerin bir dönemdeki ders yükünün azalması konusunda yardımcı olunur. Öğrencilerin hangi dönemde hangi dersi alacakları tercih konusu edilirse, öğrenciler ilgilerine göre daha başarılı oldukları dersleri seçerler ve ona göre çalışırlar. Böylelikle öğretme sorunu da ortadan kalkabilir. Benim bakış açım göre bu yöntem mantıklı olabilir fakat bu yöntem etraflıca düşünülüp, aksaklıkları giderildikten sonra ciddi teknik analizler yapılarak daha geliştirilmiş bir hale getirilebilir. Sizin bize yönelttiğiniz sorular üzerinden üniversiteler ve ilgili fakülteler olarak çeşitli çalıştaylar yaparak bu konular üzerinde durabiliriz, çeşitli çözümler üretebiliriz. Kendi menfaatlerimizi ön plana almadan, işi ehline vererek “Daha iyi öğrenci nasıl yetiştirilir” sorusuna cevap aramamız gerekir.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Hayır. Derslerde işlenen konuları öğrenciler o anda kavrayabiliyorlar fakat dersten sonra herhangi bir tekrar yapmadıkları için bir sonraki derste önceki

konuların anlaşılıp anlaşılmadığını kontrol etmek istediğimizde konu olarak nerede kaldıklarını bile bilmiyorlar. Böyle durumlarla karşılaştığımızda önceki konuyu tekrar anlatmak zorunda kalıyoruz. Dönem başında oluşturduğumuz ders programına bu tür aksaklıklardan dolayı tam manası ile uyamıyoruz. Dönem sonu geldiğinde verilmesi gereken tüm derslerin verilmediği ortaya çıkıyor.”

Öğretim Elemanı 10’un görüşü:

“Hayır. Maalesef öğrencilerin çoğunun derslerine düzenli olarak çalıştığını düşünmüyorum. Derslerine düzenli çalışmayan bir öğrenci muhasebenin temel işleyişini anlayamamaktadır. Bu sorun muhasebenin birbiri üzerine bina edilen bir ders olmasından kaynaklı olarak, ilerideki aşamalarda öğrencinin üst düzey bilgileri almasında ciddi sıkıntılar oluşturuyor.”

Öğretim Elemanı 11’in görüşü:

“Hayır, düşünmüyorum. Öğrenci tekrar etmediği zaman önceki haftalardaki işlenenleri, bir dahaki hafta öğrenip öğrenmedikleri hakkında sorular sorduğumuzda anlamadıklarını öğreniyoruz. Öğrencilerin tam olarak öğrenmesi için, mecburen önceki haftanın tekrarını yapıp yeni konuya geçmek zorunda kalıyor. Bu tekrarlama işini vicdani bir sorumluluk olarak kabul ediyorum.”

Öğretim Elemanı 12’nin görüşü:

“Hayır, öğrenciler çalışmıyorlar. Biz dersleri anlattıktan sonra öğrendiklerini pekiştirmek için bir şeyler yapmadıklarından dolayı bir dahaki konuya geçmekte zorlanıyoruz. Bu durum da öğretme ve öğrenme açısından sıkıntılar doğuruyor.”

Öğretim Elemanı 14’ün görüşü:

“Hayır. Özellikle dersteki çok hassas ve kilit noktaları anlattığım zaman öğrencilerimden ısrarla dersleri evde tekrar etmelerini istiyorum. Fakat bu konu ile ilgili öğrencilerimden geri dönüş aldığım kişi sayısı çok azdır. Bu durum da öğretme ve öğrenme açısından da tabii ki sorun doğuruyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Kesinlikle düşünmüyorum. Çalışan öğrencilerin sınıf toplamına oranının %5'i geçmeyeceğini düşünüyorum. Öğretilen konuların öğrenciler tarafından evlerinde tekrar edilmesi gerekir. Öğrencilerimiz maalesef derslerini tekrar etmedikleri için derste öğrendikleri konuları pekiştiremiyorlar. Durum böyle olunca öğretim elemanları olarak derslerimizde önceki konuların üzerine yeni konular bina edemiyoruz.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Hayır, düşünmüyorum. Bu durum öğretme ve öğrenme konusunda sorunlar doğurmaktadır.”

Bu soruyu öğretim elemanlarının tamamı **“Hayır.”** İfadesini kullanarak cevaplandırılmıştır.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin derslerine çalışmaması, sadece muhasebe öğrencilerinin sorunu olmaktan çok günümüzdeki tüm öğrencilerin ortak bir sorunu haline gelmiş olmasının vurgusu,
- Öğrencilerin önceki derslerde öğrendikleri bilgileri tekrar etmediklerinden dolayı, bu bilgilerin öğrenilip öğrenilmediğini kontrol etmek istendiğinde geri dönüşlerin çok az olduğunun gözlemlenmesi ve önceki derslerin sınıfta tekrar anlatılması gibi bir durumla karşılaşılması,
- Muhasebenin birbiri üzerine bina edilen konulardan oluşan bir süreç olduğu için öğrencilerin düzenli olarak derslerine çalışmamalarının sıkıntısını tüm dönem yaşamaması,
- Öğrencilerin sınavlara bir iki gün kala, oldukça fazla olan derslerini bu kadar kısa zamanda öğrenmeye çalışmasıyla birlikte büyük bir bilgi karmaşası yaşamamasıdır.

Soru 9: Yeni üniversitelerin açılmasına bağlı olarak fakülte ve yüksekokullarda muhasebe derslerini veren öğretim elamanlarının akademik liyakat düzeyi hususundaki düşünceleriniz nelerdir?

Akademik liyakat düzeyinin düşmesi halinde bu durum öğretimi olumsuz etkiler diyebilir miyiz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Az önce bahsettiğim gibi öğretim elemanlarımız piyasa bilgisinden yoksun bir şekilde muhasebe bölümünde öğretim hayatlarına başlıyorlar. Böylesi bir durumda öğretim elemanının kalitesi ve liyakati ne düzeyde olursa öğrencinin öğrenme düzeyi de o doğrultuda olacağından dolayı öğretimi olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. Biz önceleri vergi dairesinden beyanname örnekleri temin ederek muhasebe sürecinin tamamını verdikten sonra sürecin son aşaması olan beyanname düzenlemeyi bile öğretir hale gelmiştik. Şimdi ise bütün işlemlerin elektronik ve son derece güvenli bir duruma geldiği için şifreniz olmadan beyanname düzenleyeceğiniz ortama ulaşma imkânınız bile ortadan kalkmıştır. Günümüzde lisans eğitiminde muhasebe derslerinin tamamını görmüş bir öğretim elemanına ‘şu muhasebe dersini anlatır mısın?’ gibi bir soru yönelttiğimizde ne acıdır ki kendini yeterli görmediğinden veya konular zor olduğundan bahsederek cevabının ‘hayır’ olduğunu görmekteyiz.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Meslek yüksekokullarındaki eğitimi göz önüne alacak olursak muhasebe eğitimi veren öğretim elemanlarının en azından o bölümde yüksek lisans yapmış olması gerekmektedir. Maalesef görüyoruz ki muhasebe öğrenimini lisans döneminde bile almayan bir arkadaşımız bile bazen muhasebe dersi vermek zorunda kalıyor. Dolayısıyla yetkin olmayan insanlar tarafından öğretilen bilgiler sonucunda öğrenciler de bu derslerden herhangi bir verim alamıyor maalesef gerekli olan bilgileri kazanamıyorlar. Böylelikle akademik liyakat düzeyi düşmüş oluyor. Bu durumun öğretimi olumsuz olarak etkileyeceğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Bu durumu sadece yeni üniversitelerin açılmasına bağlı olduğunu düşünmüyorum. Uzun yıllardır eğitim veren köklü üniversitelerde bile bu sıkıntıları görüyoruz. Hem öğretim elemanlarının sayı olarak yetersiz kalması hem de ilgili birim yönetiminin bu konularda zaaflarının olması akademik liyakat düzeyinin düşmesini sebeplerindendir. Bu çerçevede bakacak olursak, akademik liyakat düzeyi

düşük bir öğretim elemanının verdiği muhasebe eğitiminin kalitesinin düşük olması, öğrencilerin de o oranda eğitimden faydalandığını gösterir. Dolayısıyla öğretimi olumsuz etkiler.”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Liyakat her yerde çok önemlidir. Biz bugüne kadar geldiğimiz süreçlerde birçok sıkıntıya tanıklık ettik. Üniversitelerin çok farklı akademik olmayan çevrelerin etkisinde kaldığını düşünüyorum. Bu durumun etkisinde kalınarak hak etmediği halde öğretim elemanı olan insanlar da tanındı. Durum böyle olunca, akademik liyakat düzeyinin kesinlikle düştüğü kanaatindeyim. Böyle bir ortamda da kaliteli bir öğretim kesinlikle olamaz, kısaca bu durum öğretimi olumsuz etkiler.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Kesinlikle üniversitelerde liyakatin olmadığını düşünüyorum. İşe göre adam değil adama göre iş koşulları oluşturuluyor. Bahsettiğim şekilde liyakati olmadığı halde ataması yapılan öğretim elemanları, kendi alanı ile ilgili herhangi bir derse girmiyor. Bu durumda akademik liyakat düzeyinin düştüğünü söyleyebiliriz. Kendi alanı ile ilgili donanımlı bir kişiyi ilgili program kadrosuna almak yerine söz konusu programla alakası olmayan bir kişiyi alırsanız, bu kişinin öğrenciye alanıyla ilgili ne kadar katkısı olabilir. Ayrıca aldığı ücretin hakkını nasıl verebilecek. Bu tarzda meslek ahlakına uymayan hareketler yapıldığından dolayı öğrencilerimiz de kendi alanına hâkim bir şekilde okullarından mezun olamıyorlar. Muhasebe bölümünden mezun olmuş bir öğrencinin iş hayatında sıkıntı çekmesinin temel sebebi tam manası ile işinin ehli bir muhasebe öğretim elemanından gerekli bilgileri öğrenmemesidir.”

Öğretim Elemanı 10’un görüşü:

*“Temel iktisadi bir kural olarak, **“miktarı fazla olan şey değersizleşir.”** Öğretim elemanlarının sayılarının fazla olması sebebiyle ilgili yönetiminde bu konularda çeşitli sıkıntılar yaşadığını ve liyakate sahip olmayan kişilere muhasebe dersi vermek zorunda kaldıklarını biliyoruz. Bu durumda akademik liyakat düzeyini düşürüyor. Sadece muhasebe dersinde değil her derste liyakati olmayan bir öğretim elemanının verdiği ders faydalı ve verimli olmayacaktır.”*

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Ben bu tarzdaki konulara pek fazla şahit olmadım. Bu nedenden dolayı pek fazla yorum yapamayacağım. Kendi üniversitemize bağlı olan ilçelerdeki meslek yüksekokullarının durumuna bakacak olursak maalesef lise mantığında hareket edildiğini görüyoruz. Lisans düzeyinde ise daha ayrıntılı bir şekilde muhasebe derslerinin aktarılması yönünde gayret gösteriyoruz. Meslek yüksekokullarındaki muhasebe eğitiminin yalın kaldığını düşünüyorum. Böyle bir durumun olduğunu göz önüne alırsak, akademik liyakat düzeyinin düştüğünü söyleyebilirim. Öğrenciler muhasebe derslerindeki aldıkları verimliliğin düşük olduğunu fark edince, diğer dersleri de çalışmamaya başlıyorlar. Öğrencilerin ders çalışma noktasındaki sıkıntıları da öğretim ve öğrenme konusunu olumsuz olarak etkiliyor.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Muhasebe eğitimini konularında uzmanlaşmış kişilerin vermesi gerektiğini düşünüyorum. Yeni açılan üniversitelerin durumunu göz önüne alırsak, akademik liyakat düzeyinin düştüğünü görebiliriz. Bu durum da öğretimi olumsuz etkiler.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

*“**Herhangi bir şey çok ise kalitesi düşer**” diye genel bir tabir vardır. Bu durum sadece muhasebe alanında değil bütün alanlarda geçerlidir. Böylelikle akademik liyakat düzeyinin de düştüğünü söyleyebilirim ve bu durumun öğretimi olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. Öğretim hayatım boyunca açılan tüm yaz okulu uygulamalarında görev aldım. Bu görevim sırasında yakın il ve ilçelerden yaz okuluna kayıt yaptıran ve derslerimize katılan öğrencilerin anlattığımız muhasebenin temeli sayılabilecek konular hakkında **“Biz bu konuları daha önce görmedik”** ifadesi oldukça dikkat çekici ve hayret vericidir. Kendi branşı olmamasına rağmen muhasebe dersi veren öğretim elemanlarının öğrencileri bu hale getirmesi çok üzücü bir durumdur. Muhasebe dersini anlamadan öğrenciye muhasebe dersi anlatmak ne kadar doğru olabilir ki?”*

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğretim elemanları ilgili okul yönetimleri tarafından alanı dışındaki dersleri verecek nitelikte kişilerin olmadığından dolayı bu dersleri vermeye

zorlanıyorlar. Alanında uzman olmayan bir kişinin verdiği ders ise öğretimi olumsuz olarak etkiliyor ve böylelikle akademik liyakat düzeyi düşüyor.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Bu konuya akademik kariyer gözüyle bakacak olursak, öğretim görevlisi unvanı ile akademik kadroya hak kazanmış bir kişinin son yapılan değişiklikle en az yüksek lisans yapmış olması gerekiyor. Öğretim üyesi ise doktora eğitimini yapmış bir şekilde öğretim hayatına başlamış demektir. Bu durumun yanında özellikle öğretim görevlileri bakımından, geçen dönem sonunda lisansüstü eğitimini tamamlayıp bir dahaki dönem başında öğretim görevlisi olarak öğretim hayatına başlayan kişilerdeki liyakati ölçecek bir düzenin tam olarak yerleşmediği için akademik liyakat düzeyinin düştüğünü söyleyebilirim. Bu durum öğretim kalitesini olumsuz olarak etkiler.”

Bu soruda öğretim elemanlarının tamamı üniversitelerde akademik liyakat düzeyinin düştüğünü ve bu durumun muhasebe öğretimi olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretim elemanının kalitesi ve liyakati hangi düzeyde olursa, öğrencinin öğrenme düzeyi de o doğrultuda olacağından dolayı öğretimi olumsuz etkileyeceği hususunda düşüncelerin varlığı,
- Muhasebe öğrenimini lisans döneminde bile almayan bir öğretim elemanının bile bazen muhasebe dersi vermek zorunda kalması,
- Uzun yıllardır eğitim veren köklü üniversitelerde bile bu sıkıntıların görülüyor olması,
- Hem öğretim elemanlarının sayı olarak yetersiz kalmasının hem de ilgili birim yönetiminin bu konularda zaaflarının olmasının akademik liyakat düzeyinin düşmesinin sebepleri arasında görülmesi,
- Öğretim elemanı istihdamında, üniversitelerin, akademik olmayan çevreler tarafından etki altına alınması

Soru 10: Yeni üniversitelerin açılmasına bağlı olarak üniversite sayısının artması dolayısıyla muhasebe derslerinin olduğu bölümlerin artmasının öğrencinin bilgiyi alma düzeyini etkileyip etkilemediği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Yeni bölümlerin açılması muhasebe derslerini alan öğrenci sayısının arttırmasına rağmen özellikle kendi okulumdan örnek verecek olursak öğrenci profilinde ciddi manada bir düşüş gözlemliyorum. Sebepleri arasında öğrencilerin kendi il veya ilçelerindeki okulları tercih etmeleri ve kaliteli bir eğitim alabilmek için fakülteleri tercih etmeleri vardır. Önceki yıllarda öğrencilerimizden okulumuzdan daha iyi okullarda okuması gerektiğini düşündüğümüz öğrenciler vardı fakat artık böyle durum söz konusu değil.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Üniversite sayısının artması ile birlikte birçok il ve ilçedeki meslek yüksekokullarının muhasebe programları öğrencinin gelmediği gerekçesiyle kapanmak zorunda kalıyor. Bu konuda ciddi planlama çalışmaları yapılması gerekiyor. Mesela ilçemizde muhasebe programınız öğrenci yetersizliğinden dolayı kapatıldı. Fakat bunun yanında önümüzdeki dönem yanı başımızdaki ilçede muhasebe programı açılmış olup öğrenci kontenjanı tamamen dolmuştur. Bunun yanında kapatılan muhasebe programlarının eğitimini veren öğretim elemanları âtil bir şekilde kalmış bulunmaktadır.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Tam olarak kesin bilgilere ulaşamasak da yeni açılan özel üniversitelerde muhasebe eğitiminin, devlet üniversitelerinden daha kapsamlı bir şekilde verilme ihtimali vardır. Yalnız benim düşünceme göre; eğitimin kalitesi öğretim elemanının kalitesine birebir bağlıdır.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Yeni üniversitelerin açılması hakkında çeşitli fikirler vardır. Eğitimin kalitesinin düştüğü yönünde eleştirisel bakanlara rağmen eğitim konusunda ülkenin önünü açtı diyebilirim. Öğrencilik dönemlerimde Marmara Üniversitesi bünyesinde

zamanındaki ismi ile “İktisadi ve İdari ilimler Akademisi” kurulmuştu. Bu fakültenin kurulmasına dair eğitim kalitesinin düşeceği ve kalifiye olmayan öğrencilerin yetişeceği gibi çeşitli tepkiler gelmişti. Bugün ise söz konusu fakülte, bu alandaki en iyi eğitim veren fakülteler arasında gösterilmektedir. Cumhuriyet üniversitesi de kurulduğu yıldan bu yana ciddi bir gelişme göstermiştir. Her ne kadar akademik sıralamaya göre aşağılarda bulunsak da bu kriterlerin gerçeği yansıttığını düşünmüyorum. Sadece üniversite çapında yazılmış akademik makale sayısına göre eğitim kalitesi ölçülemez. Bizler pek fazla akademik makale veya kitap yazmadık fakat yetiştirdiğimiz öğrencilerin kaliteli işlerde konumlanması, bizim verdiğimiz eğitimin kalitesini ortaya koymaktadır.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Birçok üniversitenin günümüzde artması ile birlikte muhasebe programı öğrencilerinin de eğitimin kalitesinin artacağını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 10’un görüşü:

“Bu durumun öğrencilerin bilgi alma düzeyini olumsuz etkileyeceğini düşünüyorum. Biraz önce de bahsettiğimiz gibi sayıların çok olması, çoğu zaman o konuda yeterli bilgiye sahip olmayan kişilerin zorunlu olarak ders anlattıklarını düşünüyorum. Bu durumda öğrencilere aktarılan derslerin yetersiz kalmasına sebep oluyor.”

Öğretim Elemanı 11’in görüşü:

“Öğrenciler açısından muhasebe eğitiminin daha yoğun olarak verilmesi faydalı olacaktır. Burada üzerinde durulması gereken bir durum ise aldıkları muhasebe dersinin sayı olarak fazla olması yerine çeşitliliğinin artırılması gerektiğini düşünüyorum. İleride mali müşavir olmak gibi bir hedefi olan öğrencinin, bu konulara yönelerek ses yapması için ortam oluşturulması gerekiyor. Böylelikle fakültemizden mezun olan öğrencilerin alanında ihtisas yapmış bir meslek elemanı olarak yetişmiş olurlar.”

Öğretim Elemanı 12’nin görüşü:

“Alanında uzman olmayan kişilerin verdiği eğitim neticesinde öğrencilerin bilgi alma düzeyi de olumsuz olarak etkilemektedir. Günümüzde öğrencilerin bilgi

alma düzeyini önemseyen bir düşünceye sahip olan öğretim elemanı sayısının ciddi şekilde azaldığını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Önceki soruya verdiğim cevap bu soru için de geçerlidir. Kendi branşı olmamasına rağmen muhasebe dersi veren öğretim elemanlarının öğrencilerin bilgiyi alma düzeyi açısından vahim bir hale getirmesi çok üzücü bir durumdur.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Bu durum, öğrencinin bilgi alma düzeyini olumsuz olarak etkiliyor.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Öğrencilerin profillerinin ve bilgi alma düzeylerinin gün geçtikçe düştüğünü düşünüyorum. Bu durumun yeni üniversitelerin açılmasına ve öğretim elemanlarına bağlı olduğunu düşünmüyorum. Genç nesillerin hayata bakış açısı ve değer yargılarının olması gerekenin altında kaldığını görüyoruz.”

Bu soruda 8 öğretim elemanı söz konusu olayların öğrencilerin bilgi alma düzeyini olumsuz olarak etkilediğini düşünmekte, bunun yanında 3 öğretim elemanı ise bu olayların öğrencilerin bilgi alma düzeyine herhangi bir etkisinin olmadığını düşünmektedir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Muhasebe alanında yeterli bilgiye sahip olmayan kişilerin zorunlu olarak ders anlatmasının öğrencilerin bilgiyi alma düzeyini olumsuz olarak etkilemesi,
- Üniversite sayılarının fazlalaşmasının bir sonucu olarak akademik başarısı düşük öğrencilerin rahatlıkla yükseköğretim programına hak kazanması,
- Söz konusu öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının olmamasından dolayı bilgi alma düzeyinde sıkıntılar yaşanması.

Soru 11: Son yıllarda özellikle ülkemizin orta kesiminden doğuya doğru muhasebe dersleri olan bölüm ve programları tercih eden öğrenci sayısında ciddi azalmalar yaşanmaktadır. Öğretim elemanı başına düşen öğrenci

sayısında da buna paralel olarak bir azalma söz konusudur. Bu durumu yani daha az öğrenciye hitap etmenizi hem öğretim kalitesi hem de öğrencilerin bilgiyi alma düzeyi/isteği açısından nasıl değerlendirirsiniz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Az öğrenci ile muhasebe dersi yapmayı canım istemiyor. İster kayıt azlığı olsun ister derse devamsızlık yapılması öğretim elemanının öğretimini olumsuz yönde etkilediğini düşünüyorum. Kendi açımdan bakacak olursam kalabalık sınıfta daha iyi performans gösterdiğimi söyleyebilirim. Önceki dönemlerde Edirne'den, Muğla'dan vs. illerden öğrenciler gelirdi şu anda da çevremizdeki iller olan Giresun, Kahraman Maraş, Kayseri, Adana civarından daha çok öğrenci gelir oldu. Bu durumun sebebi ise batı illerinde devlet ve vakıf üniversitelerinin çoğalması diyebiliriz.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Belli bir sayının altındaki öğrenciye hitap ediyor olmamız ders anlatım kalitesi açısından ciddi sorunlara yol açmaktadır. Öğrenci sayılarının azalması özel ders mantığında ders işlenecek gibi düşünülse de bence öğrenim kalitesi düşmektedir. Bunun yanında öğrencilerde “nasıl olursa sayı olarak az durumdayız, hocamız bu sene bizi mezun eder” düşüncesi hâsıl oluyor. Bu gelişmeler ders anlatımımızdaki motivasyonumuzu da etkilemektedir. Öğretim bakımından, 60 kişilik bir derslikte ders anlatmamın, 10 kişilik bir derslikte ders anlatmamdan daha kaliteli olduğunu düşünüyorum. Bunun sebebi ise öğrenci sayısının az olmasının öğrencilerin hata yaparım düşüncesiyle derslere daha az katılması gibi etkileri oluyor. Bu sorunda anlamamaları için yeterli bir sebep olmaktadır. Kanaatimi soracak olursanız derslerdeki öğrenci kontenjanının en uygun seviyesinin 30 kişi olması gerektiğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Öğrencinin bilgi alma düzeyi sınıf kontenjanının az ya da çok olması ile değişiklik göstermez. Öğrencinin ilgili programa istekli olarak gelmesi gerekir. Kontenjan sayısı değerlendirilecek olursak, sınıfların ne 30 kişiden az ne de 60 kişiden fazla olmaması gerekir. “En uygun öğrenci sayısı 40 kişidir.” diyebilirim. Öğrencilik dönemimde derslerin amfide işlendiği zaman öğrenci ile öğretim

elemanının arasındaki mesafeden dolayı sınıfın en arkasındaki öğrencinin duyamadığı ya da göremediği için anlatılan konuyla alakası kalmıyordu.”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Fakültemizdeki öğrenci sayıları gün geçtikçe düşmektedir. Genellikle üniversitemizi tercih etmeyen öğrenciler sahil bölgelerine yönelmektedir. Bu yönelmenin temel sebeplerinin üniversitemiz ve tercih edilmeyen üniversiteler çapında çalışmalar yaparak tespiti ve sorunun çözüme ulaştırılması gerekmektedir. Sivas bu yönüyle iş alanları dar, iklimi elverişsiz, denizi olmayan, eğlence merkezleri kısıtlı bir şehir olmasından kaynaklı olarak öğrencilerin tercih konusunda dezavantajlı gördüğü bir şehir haline geliyor. Sivas çapında çıkardığımız bir dergi aracılığıyla yaptığımız çalışmada öğrencilerin Sivas'ı tercih etmeme sebeplerinin başında sosyal etkinliklerin az olması gelmektedir. Son yıllara kadar devam eden öğrenci şenliklerimiz iklim ve şehitlerimiz gerekçe gösterilerek yapılmadı. Pek fazla dünya görüşümü yansıtmadığı halde bu şenliklerin her türlü gelenekten gelen öğrencilerin bir ortamda bulunmaları ve eğlenmeleri açısından faydalı olduğu düşüncesindeyim. Üniversite ortamında şenlikler aracılığıyla öğrenciler meşru bir ortamda eğlenecek iken, bu tür uygulamalar onları gayrimeşru ortamlara itmektir ya da farklı üniversitelerin eğlenceli tarafları hoşuna giderek yatay geçiş imkânları kullanarak üniversitemizden ayrılmaktadır.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Üniversiteye kayıt yaptırmak isteyen öğrencilerin bizi tercih etmelerinin sebebi öğretim kalitesinin yüksekliğinden ziyade işsizlik problemidir. Öğrencilerimiz eğitimi verdiğimiz bölümlerden mezun olduktan sonra tam olarak hangi işle meşgul olacaklarını bilmiyorlar. Hâlbuki bu bölümler hakkında gerekli bilgi sahibi olmaları halinde iş kollarını ne kadar çeşitli olduğunu görecektir. Hangi alanda olursa olsun kendini geliştiren bir kişi o alanla ilgili kaliteli bir işte çalışabilir. Öğrencilerin sayısının düşmesi hususunu konuşacak olursak; sayıların düşmesi daha az öğrenciye hitap etmemizi sağlayacak fakat bu durum öğretim elemanlarının öğretme şevkini kırmaktadır. Şahsi düşüncemi soracak olursanız 30-40 öğrenciye ders anlatmak, 5-10 kişiye ders anlatmaktan çok daha keyifli ve motivasyonumu arttırıcı bir durumdur.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının düşmesi, kesinlikle eğitim kalitesini artıracaktır. Öğretim elemanının öğrencilere daha fazla ilgi göstermesine, öğrencinin durumunun daha iyi tespit edilmesini sağlayacaktır. Böylelikle olumlu geri dönüşlerin alınmasına bağlı olarak öğretim elemanlarının da motivasyonu kesinlikle artacaktır. Sayıların az olması derslerin genelden özele doğru kayması yönünde yarar sağlayacaktır.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Bundan iki üç yıl öncesine kadar öğrenci sayımız da ciddi fazlalıklar vardı. Bu durum sınıfa hitap etme konusunda zorluklar doğuruyor ve öğrencilerin geri dönüşlerinde azalmalar yaşıyordu. Öğrenci sayılarının azalması derslerimizin özel ders şeklinde geçmesini sağladı. Bu durum benim çok hoşuma gidiyor, öğretme ve öğrenme açısından daha yararlı olduğunu düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Daha az öğrenciye hitap etmek, ders anlatım bakımından işimizi kolaylaştırmaktadır.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Öğrenci sayısının düşmesi benim daha iyi bir kalitede öğretim vereceğim anlamına gelmiyor. Ben bu düşünceye katılmıyorum.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Bilgi düzeyi yüksek öğrencilerin ülkemizin batısına kayması ile birlikte İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde öğretim veren üniversitelere kayıt yaptıran öğrencilerin bilgi düzeyi düşük oluyor. Bu bağlamda daha az sayıda öğrenciye hitap etmemizin öğretim kalitesinin yükselteceğini düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Öğrenci sayısının az olması öğretim kalitesini artırır.”

Bu soruda 5 öğretim elemanının daha az kişiye hitap etmenin öğretim kalitesi ve öğrencinin bilgi alma düzeyinin olumlu olarak etkilediğini ifade etmekten, 5 öğretim elemanı ise bu durumun öğretim şevklerini kırdığını ve akademik başarıları

düşük olan öğrenciler açısından değişen bir şeyin olmadığını ifade etmektedir.1 öğretim elemanı ise öğrencilerin tercih edilmeyen üniversitelerin tercih edilmeme sebepleri ve çözüm önerileri konusunda fikirlerini paylaşmıştır.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrenci sayılarının azalmasının öğretim kalitesini olumlu olarak etkileyeceğinin düşünülmesi,
- Öğretim elemanlarının kalabalık sınıfta daha iyi performans gösterdiği hususu öne çıkmakta,
- İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi'nde eğitim veren üniversitelere kayıt yaptıran öğrencilerin bilgi alma düzeylerinin düşük olmasından dolayı daha az sayıda öğrenciye hitap edilmesinin öğretim kalitesinin bir değişikliğe uğramayacağı fikrinin varlığı,
- Derslerdeki öğrenci kontenjanının en uygun seviyesinin 30-40 kişi arası olması gerekliliği fikrinin yoğunlukta olması,
- Söz konusu üniversiteleri tercih etmeyen öğrencilerin sahil bölgelerine yönelmelerinin temel sebeplerinin Sivas Cumhuriyet Üniversitesi ve tercih edilmeyen üniversiteler çapında çalışmalar yaparak tespit edilmesinin ve sorunun çözüme ulaştırılmasının gerekliliği,
- Öğrencilerin iş alanları dar, iklimi elverişsiz, denizi olmayan, eğlence merkezleri kısıtlı ve sosyal etkinlikleri az olan bir şehirde eğitim hayatını geçirmek istemediğinin gözlemlenmesi.

Soru 12: Öğrencilerin kariyer planlaması yaptığını düşünüyor musunuz?

Cevabınız hayır ise, hem öğrencinin bilgiyi alma hem de öğretim elemanının bilgiyi aktarmasında sorunlar doğuyor mu?

Hedefsiz ve ilgisiz bir topluluğa hitap etmek zorunda kaldığınızı düşünüyor musunuz? Öyle ise bu durum öğretme şevkinizi kırıyor mu?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Şu andaki öğrencilerin tek kariyer planlaması polis, uzman çavuş veya sözleşmeli er olmak üzerine bina edilmiş durumdadır. Eğitimini aldığı alan ile ilgili

hiçbir kariyer planlamaları yok. Muhakkak bu durum alanı ile ilgisi olmayan bir öğrenciye hitap konusunda bizleri derinden etkiliyor. Devamlı sorgulayan, yorum yapan bir öğrenci profili yerine tek derdi sınıfı geçip okuldan mezun olmak ve daha sonrasında ne iş olursa yaparım zihniyetiyle başka alanlara yönelen bir öğrenciye neler aktarabilirsiniz ki! Önlerindeki bir sınav olan DGS'ye bile bizim teşviklerimiz ile giriyorlar fakat çalışmadan girdikleri için başarılı olamıyorlar. Böylesine alanından uzak bir kitleye de ders anlatmak açıkçası şevkimiz kırmıyor diyemeyiz.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Ben kariyer planlaması yaptıklarını düşünmüyorum. Öğrencilerin “ne iş olsa yaparım” mantığından sıyrılmaları gerekiyor. Öğretim hayatlarının başlarında kendilerine belirli bir hedef koymaları ve bu doğrultuda çalışmaları gerekiyor. Öğrenci mezun olduğunda, kendi alanında iş bulacağı bilincinde olursa, o alanın gerekli bilgileri öğrenmeye çalışır, dersi daha dikkatli bir şekilde dinler ve derse katılır. Öğrenciler bu özellikleri taşıdığından yani derse katıldıklarında ise bizler de motive oluruz. Aksi takdirde hedefsiz ve ilgisiz bir topluluğa hitap etmek ciddi manada öğretim şevkimi de kırıyor.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Birebir görüştüğüm öğrenciler üzerinden konuşacak olursam kariyer planlaması yapan öğrencilerin oranı %10'u geçmez. Çoğu zaman bu profildeki öğrencilerle karşılaştığımı düşünüyorum. Öğrenciler bizim verdiğimiz temel bilgiler de bile zorlandıkları için bizim de ders konusunda kendimizi geliştirme gibi bir ihtimalimiz kalmıyor. Bu durumda motivasyonumuzu düşürüyor.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Hayır düşünmüyorum. Öğrenciniz, onu niye eğittiğinizi, verdiğiniz bu eğitimin ne işe yarayacağını tam olarak anlarsa, hep birlikte verimli bir eğitim almış oluyor. Bu hususun tam tersini düşünecek olursak ki gerçek durum budur; herhangi bir hedefe ve bir konuya eğilimi olmayan kişilere ders anlatmak zorunda kalıyoruz. Elbette bu durum da bizim öğretme şevkimizi kırıyor. Öğrenciler üniversiteye geldikleri 1-2 hafta içerisinde oryantasyon süreci geçirmektedir. Bu oryantasyon sürecinde şehrin üniversitenin bölümlerin tanıtılması esas alınmaktadır. Bu sürecin daha detaylı hale getirilmesi, mezun olduktan sonraki iş potansiyellerini anlatmak,

öğrencilerin derslere başlamadan önce belirli bir hedef doğrultusunda hareket etmesi için gerekli adımların atılması gerekir.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Hayır. Öğrencilerin kendi alanları ile ilgili bir bilgiye sahip olmasından çok, öğretim elemanlarının bu alanla ilgili bilgisinin az olduğu kanaatindeyim. Öğretim elemanının öğrencilere bu konularda yön göstermesi gerekir. Öğrencilerin geleceğine ait bir hedeflerinin, derslerine olan ilgi ve alakalarının olmamasının, öğretim elemanının bir eksikliği olduğu düşüncesindeyim. Öğretim elemanının kendini eğitmesi ve öğrencileri derslerde motive etmesi öğretimi olumlu etkiler. Girdiğim bütün derslerde öğrencilerimin ilgili bir şekilde hareket ettiğini görüyorum. Başlarda derslere ilgisiz olsalar da uyguladığım bazı yöntemlerle öğrencilerin ilgisini çekebiliyorum.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Girdiğim derslerdeki öğrencilerde böyle bir düşüncenin olduğunu zannetmiyorum. Genelde öğrenciler 3. senenin sonunda bu tür telaşlara kapılıyorlar. Yeni kayıt yaptırmış öğrencilerin bu konularda herhangi bir bilgi sahibi veya hedeflerinin olmadığını düşünürsek, elbette hedefsiz ve ilgisiz bir kitleye hitap ettiğimizi düşünebiliriz. Başlangıçta bu kitleyi belli bir seviyeye getirmek için çektiğimiz zorluklar oluyor. Öğretim elemanlarının bu meslekteki çektiği zorluklar mesleğin birer cilveleridir. Bu mesleğe kendini adanmış kişiler kesinlikle bu tür zorluklar karşı tedbirlerini almakta ve severek yaptıkları işlerine daha fazla sarılmaktadır.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Derslerine girdiğim her sınıfa kariyer planlaması yapıp yapmadıklarını soruyorum. 1. sınıftan 4. sınıfa kadar hangi sınıfta bu soruyu sorduysam hiçbir şekilde olumlu bir cevap alamadım. Öğrencinin durumunun ve hedeflerinin seviyesinin düşük olması bizleri endişelendiriyor. Bu konuda öğrencilerime ufuklarının açılması için elimden geleni yapıyorum ve gerekli bilgilendirmeleri yapmak için araştırmalara giriyorum. Kesinlikle hedefsiz ve ilgisiz bir topluma hitap ettiğimi düşünüyorum. Ama bu topluluğun bir hedefi ve gayesi olması için elimden geleni yapıyorum. Bu çabalarının meyvesini dönem sonlarına doğru görüyorum.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“8 yıllık öğretim hayatımın başlarında öğrencilerimin bu konuya daha fazla ilgi gösterdiğini düşünüyorum. Gün geçtikçe kendine hedef koyan ve bu doğrultuda çalışmalarına devam eden öğrenci sayısının gittikçe düştüğünü görüyorum. Şu anda bu tarzda hareket eden öğrenci sayısının 5 kişiyi geçeceğini düşünmüyorum. Bu durumun yol açtığı en büyük sıkıntılardan biri hedefsiz ve ilgisiz bir topluluğa karşı ders anlatmamız oluyor ve bu durum bazı noktalarda öğretim şevkimizi de kırıyor.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Hayır. Öğrenci, kariyer planlaması yapmadığı için hangi konulara ne kadar ağırlık vereceğini bilemiyor. Öğrenciler bu okullara mali müşavir olmak ya da büyük bir şirketin muhasebe departmanında çalışmak gibi bir hedef ile gelirse muhasebe derslerine daha büyük bir önem vererek çalışır. Herhangi bir hedefi veya ilgisi olmayan öğrencilere hitap etmek bizim için de zor bir durumdur. Bu tarz öğrencilerin bir araya geldiği sınıflarda ders vermek beni mutsuz ediyor ve motivasyonum azalıyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğrencilerin %90'ı kariyer planlamasını 4. sınıfta yapmaya çalışıyor. Öğrencilerin hangi meslek dalında kariyer yapacağını belirlemez ise girdiği derslerde de bir o kadar ilgisiz oluyorlar. Bizde hedefsiz ve ilgisiz bir topluluğa hitap ettiğimizi düşünülüyor ve öğretim şevkimiz kırılıyor.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Hayır, düşünmüyorum. Hedefsiz ve ilgisiz bir topluluğa hitap ettiğimi düşünüyorum ve bu durum öğretim şevkimi kırıyor.”

Bu soruya öğretim elemanlarının tamamının **“Hayır.”** ifadesiyle cevap verdikleri tespit edilmiştir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin genelinin kariyer planlaması yapmaması ile birlikte hedef ve ilgiden yoksun ve bilgiyi alma düzeyi düşük bir eğitim hayatı

geçirmelerinden dolayı öğretim elemanlarının da öğretim kalitelerinin olumsuz olarak etkilenmesi,

- Öğrencilerin polis, uzman çavuş veya sözleşmeli er olmak gibi eğitimini aldığı bölüm ile ilgisi olmayan bir mesleğe göre bir kariyer planlaması yapmaları ve hedeflerinde yaşanan kaymalar,
- Öğrencilerdeki hedeflerinin ve derse olan ilgilerinin gün geçtikçe kaybolması,
- Kariyer planlaması yapan öğrencilerin sayılarının çok az olması ve bu öğrencilerin de hedeflerini koyma ve uygulama noktasında geç kalmış olmaları,
- Devamlı sorgulayan ve yorum yapan bir öğrenci profili yerine, tek derdi sınıfı geçip okuldan mezun olmak olan bir öğrenci profiline eğitim verilmesindeki yaşanan zorluklar,
- Öğrencilerin eğitim hayatlarının başında kendilerine belirli bir hedef koymaları ve bu doğrultuda çalışmalarının gerekliliği,
- Öğrencilerin kayıt yaptırdıkları dönem başında katıldıkları oryantasyon sürecinin detaylı hale getirilmesi ve mezun olduktan sonraki iş potansiyellerini anlatılmasının gerekliliğidir.

Soru 13: Kuşakların anlattığımız bu özellikleri göz önüne alındığında öğrenme düzeyi farklılıkları söz konusu mudur? Bu konuda kuşak çatışması yaşadığınızı düşünüyor musunuz?

Soru 13 katılımcılara yönlendirilmeden önce kuşaklar hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“X kuşağına dâhil olan bir kişi olarak konuşacak olursam bugüne kadar eğitim vermiş olduğum kuşak ekseriyet ile Y kuşağıdır. Z kuşağı henüz okulumuza kayıtlarını yaptıran öğrencilerden oluşmaktadır. Bu kuşakta ciddi manada bir internet ve sosyal medya bağımlılığı var. Yeni nesil yani Z kuşağı internete vs. daha hâkim görünüyor; fakat Y kuşağı, Z kuşağından daha fazla araştırma yapardı, hayatın farkında olmak konusunda daha öngörü sahibi bir kuşaktı. Z kuşağında gözle görülür bir şekilde odaklanma, hedefsizlik ve kariyer planlaması yapılmaması

gibi problemleri var. Bundan önceki nesilde akıllı telefon kullanımı vs. gibi dikkatlerini dağıtacak bir faktör bulunmadığından Y kuşağı dersler daha dikkatli davranıyordu.

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Bazen kuşak çatışması yaşadığımı düşünüyorum. Ben Y kuşağının bir üyesiyim, ders anlattığım kişiler ise Z kuşağının birer üyesi oluyor. Derslerde kapatmalarını istesek de maalesef ellerinden telefon pek düşmüyor. Dijital bağımlılıkları belki olumlu bir şekilde dönüştürülebilir. Mesela ben ders anlattığımda, anlattığım bilgilere sorgulamak için interneti kullanıp soru sorabilir fakat bu düşünceye sahip öğrencilerimiz bile yok. Ellerindeki teknolojiyi bilgiyi kullanmak amacıyla değil de sadece sosyal medya üzerinden iletişime geçmek için kullanıyorlar. Öğrencilerin ders dışında dertlerini dinlediğimde kuşak farkının bariz olduğunu görüyorum. İletişimimizi düzgün kurabilmemiz için karşınızdakilerle aynı dili kullanmamız gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Paylaşamayacağımız bir şeyin olmadığını düşündüğüm için kuşak çatışması yaşamadım. Benim odak noktam kuşakların farklılıkları değil, hangi kuşakta olursa olsun öğrencilerin derse olan ilgileridir. Örnek verecek olursak; Y kuşağının bir üyesi öğrencimiz bilgisayar kullanmayı bilmezken, X kuşağının üyesi olan bir öğretim elemanı arkadaşımız rahatlıkla bilgisayarda istediği işlemi gerçekleştirmektedir.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Bu farklılıkları yaşadığımı düşünüyorum. Öğrencilerin hayata bakış açılarına ve hedeflerini anlamakta sıkıntılar çekiyoruz. Yeni nesil bir konuyu çok çabuk kavrayabiliyor, fakat emeksiz bir zemine oturduğu için çok çabuk unutabiliyor ve o bilgiyi nerede kullanacağını da kestiremiyor. Konular üzerinde odaklanma sıkıntısı yaşıyorlar ve konuyu öğrenmek için belirli bir süre tahammül edemiyorlar. İstedikleri her şeye zahmetsiz ve masrafsız bir şekilde ulaşabilen bir topluluğa nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Bu zamana kadar maddi ve manevi anlamda sıkıntı çekmemiş bir nesil çalışmanın ve emeğin karşılığının ne demek olduğunu anlayamıyor. Bu durumun çözümü küçük yaşlardan bu yana kadar

kendi ahlaki ve toplumsal ilkelerini oluşturmuş, kendi ilkelerine bağlı hedefler ortaya koyan ve onu uygulamaya çalışan bir nesil yetiştirmektir. Ebeveynler bahsettiğimiz gibi bir nesil yetiştirme konusunda özverili davranırsa, kuşak çatışması diye bir kavramın ortadan kalkacağı kanaatindeyim. Günümüzde kadınların iş hayatına girmiş olmasına karşı olmamakla birlikte, bu durumun yol açtığı sıkıntılardan biri de ebeveyn olarak üzerlerine düşen sorumlulukların tam olarak yerine getirilmemesidir. Çocukların en fazla ihtiyaç duyduğu zamanda annelerinin ilgisinden ve vereceği temel eğitimden uzak kalması ile bu sorunu çözemeyiz. Kuşaklar arasındaki çatışmanın öğretim alanındaki zorlukları, yeni bir eğitim sistemine geçilmesi üzerine düşünülmesini gerekliliğini ortaya koyuyor. Fakültelerde daha az öğretim alarak, dijital ortamda verilecek dersleri sosyal etkinlikler ile destekleyerek, farklı eğitim programlarına geçmemiz öğrencilerin ilgisini arttırabilir. Klasik öğretim yönteminden vazgeçmemiz gerektiğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Tabii ki bu farklılık söz konusudur. Kesinlikle kuşak çatışması olduğunu düşünüyorum. Z kuşağının çok zeki olmasına rağmen kendinden büyük bireylere karşı aykırı tavırlar içerisinde olduklarına şahit oluyorum. X kuşağından da bahsedecek olursak, herhangi bir kamu kurumuna gittiğimizde, bizimle ilgilenen memur veya yöneticilere baktığımızda, bu kişilerin yerine daha genç ve teknolojiyi daha rahat kullanabilen, anlatmak istediğimiz şeyi daha çabuk anlayabilen bir nesilin bu kurumlarda olması gerektiğini düşünüyorum. Bununla birlikte Z kuşağının hiçbir konuda sıkıntı çekmediği ve hayatın kıymetini anlamadıkları için iş ciddiyeti konusunda sıkıntıları olduğunu düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 10’un görüşü:

“Bizim zamanında büyüklerimizle yaşadığımız sorunlardan daha fazlasını şimdiki genç nesillerle yaşıyoruz. Z kuşağı üyeleri bilginin ve bilgisayarın ortasında doğuyorlar. Biz gençliğimizde birbirimizle iletişim kurmak için mektup kullanırdık, 30 yaşından sonra siyah-beyaz ekranı olan bir telefona sahip oldum. Şimdiki gençlere böyle anıları anlattığımızda ciddi manada şaşırıp kalıyorlar. Yaşadıkları ortamın farkında olmayan bu gençler, kendi kabuklarına kapanmış, sosyallikten uzaklaşmış bir yapıda, kafasını telefondan kaldırmadan, bilgi kirliliği ile dolu olan

internet ortamında tamamen korumasız bir şekilde hareket ediyorlar. Bu tarzda bir hayatı benimsemiş öğrencilerle ister istemez derslerde iletişim kurmak konusunda çok zorluklar çekiyoruz.”

Öğretim Elemanı 11’in görüşü:

“Ben öğrencilerimle aramda fazla yaş farkı olmadığından, çok fazla kuşak çatışması yaşamıyorum.”

Öğretim Elemanı 12’nin görüşü:

“Mesleğe ilk başladığım senelerde, benimle aynı kuşaktaki öğrencilere hitap ediyordum. Son yıllarda Z kuşağı üyesi öğrencilerin de aramıza katıldığını hissediyorum. Öğrenme konusunda bu kuşak ile aramızda ciddi farklılıkların olduğunu düşünüyorum. Bizler öğrencilik zamanlarımızda kütüphanelere gider, ansiklopediler karıştırır ve konferanslara katılırdık. Şimdiki öğrenciler ise bilgileri internet ve sosyal medya aracılığıyla ediniyorlar. Böylelikle tembel bir nesil ortaya çıkmış oluyor.”

Öğretim Elemanı 14’ün görüşü:

“Kesinlikle kuşak çatışması yaşadığımı düşünüyorum. X kuşağı üyelerinin herhangi bir konudaki gayret ve çabalarının diğer kuşaklara göre daha fazla olduğunu bilsek de bu konularda başarıya çok rahat ulaştıklarını söyleyemem. Y kuşağına gelecek olursak, bu kuşağın üyelerinin öğrenmeye istekli ve algı düzeylerinin yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Z kuşağının üyeleri ise, diğer kuşaklara göre isteksiz ve daha soyut olaylarla ilgilendiklerini düşünüyorum. Şu anda 1. ve 2. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin tamamını Z kuşağına ait bireyler olduğunu görüyoruz. Bu öğrenciler muhasebe derslerini tahtada anlatmak yerine bilgisayar üzerinde anlatmamızı talep ediyorlar. Bu durum da bu neslin teknolojiye ne kadar bağlı olduğunu gösteriyor.”

Öğretim Elemanı 15’in görüşü:

“Bu konuda kuşak çatışması yaşadığımı düşünüyorum. Z kuşağına birtakım şeyleri öğretmek çok daha zor bir hale geliyor. Öğretim elemanının verdiği bilgilerden çok, bu bilgileri sosyal medya ve internet üzerinden öğrenmeye

çalışıyorlar. İnternet üzerinden öğrendikleri bilgileri bile sınavlarda başarı ile uygulayamıyorlar.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Kuşak çatışması yaşadığımı düşünüyorum. Y kuşağı ve Z kuşağı üyeleri arasında derse olan ilgileri ve gündeme bakış açıları gibi farklılıklar görüyorum.”

Bu soruda 9 öğretim elemanının kuşaklardaki öğrenme farklılarının varlığını ve kuşak çatışması yaşadıklarını belirtirken, 2 öğretim elemanı ise herhangi bir öğrenme farklılığının ve kuşak çatışmasının olmadığını belirtmişlerdir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Muhasebe dersi verme sürelerini baz alacak olursak, 15 yıl ve üzerinde muhasebe dersi veren öğretim elemanlarının diğer öğretim elemanlarından daha fazla kuşak çatışması yaşadıkları gözlemlenmiştir.
- Z kuşağından örnek ile istedikleri her bilgiye ve ürüne zahmetsiz ve masrafsız bir şekilde ulaşabilen bir topluluğa nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda ciddi sıkıntılar yaşanması,
- Ciddi manada bir internet ve sosyal medya bağımlılığının var olmasını fırsata çevirme olanağı,
- Z kuşağı üyelerinin konular üzerinde odaklanma sıkıntısı yaşamaları ve konuyu öğrenmek için belirli bir süre tahammül edememesi,
- Kullandıkları akıllı telefonların ders esnasında öğrencilerin odaklanmasında ve derse olan ilgi noktasında sıkıntılar yaşattığı tüm öğretim elemanlarınca belirtilmiştir.

Soru 14: Muhasebe derslerinde kanun ve yönetmelikler etkili olduğundan bunların değişiminin takibinde sorunlar yaşıyor musunuz? Bu değişimler ders aktarımı ve öğrenimini hangi yönde etkilediğini düşünüyorsunuz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Gerekli eğitimlerin verilememesi sebebiyle bir türlü geçilemeyen muhasebe standartlarımız, daha karışık bir yapıda ve ilke odaklı olduğundan dolayı bizler takibinde problemler yaşamasak da çoğu öğretim elemanının lisans düzeyinde eğitimini almadıkları için takip ettiğini düşünmüyorum. Muhasebenin bu denli interaktif bir yönünün olması, bunun yanında vergi kanunlarının her yılbaşında değiştiği gibi yıl içerisinde de değişiklik gösteriyor olması ister istemez takip noktasında sıkıntılara yol açıyor. Bu değişimlerin ders aktarımına olan etkisine gelecek olursak her dersimde güncel bilgileri takip ederek ona göre düzenlemeler yapmama rağmen bile belli başlı durumlar meydana geliyor. Öğrencilerime öğretmiş olduğum beyanname verme tarihleri ile ilgili vize sınavında soru yönelttim fakat vizenin olduğu tarihte beyanname verme tarihlerinin ödeme tarihinin son gününe kadar verilebilmesinin önünün açılması yönündeki kanunun çıkması bizleri ikileme soktuğunu belirtmemiz gerekir.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Ben kendi adıma çok sorun yaşadığımı düşünmüyorum. Kanunlarımızdaki ve standartlarımızdaki değişiklikleri güncel bir şekilde takip ediyorum. Kendini devamlı geliştiren öğretim elemanı açısından ders aktarımı ve öğrenimi gibi bir sıkıntı oluşturacağını düşünmüyorum. Fakat elbette güncellikten uzak bir öğretim elemanı, eski olan bilgileri öğrencileri aktardığından dolayı sıkıntılar yaşayacaktır. Dolayısıyla yanlış öğrenilen bir bilgiyi öğrencinin düzeltilmesi de çok zor bir hale gelecektir.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Bu konularda elbet sorunlar yaşanabilir. Ama ben konuları güncel basılmış kitaplardan takip ettiğim ve öğrencilerime aktardığım için bu sorunu en aza indirgendiğimi düşünüyorum. Ayrıca artık teknoloji çağındayız, istediğimiz bilgiye anında ulaşabiliyoruz.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Bu konuda genel olarak sıkıntı yaşandığını düşünüyorum. Piyasada mesleğini icra eden arkadaşlarımız gibi, ilgili kanunu yerine getirmediğimizde

herhangi bir cezai yaptırımı olmadığı için öğretim konusunda daha rahat davranabiliyoruz. Mevzuat değişikliği genelde o konunun özünü temelden sarsacak yenilikler değildir. Fakat mesleğin gerekliliğini yerine getirmesi gereken olan öğrencilerimizin bilmesi gereken hususların başındadır. Ancak üniversitelerin veya eğitim kurumlarının bir anda bu değişikliklere adapte olacak kabiliyete sahip olduğunu düşünmüyorum. Kişisel olarak bu değişiklikleri elbette takip ediyorum. Üniversitelerin TÜRMOB, Maliye Bakanlığı, SMMM odası, Ticaret Odası gibi paydaşlarla daha sıkı bir iş birliği içinde olması durumunda bu değişiklikler üzerinde çalışmalar yapılabilir ve sıkıntılar aşılabılır.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Bu kanun ve yönetmeliklerin değişimini yakından takip ediyorum. Devrim niteliğinde veya teamüllere aykırı bir durum söz konusu olmadığından, konulara hâkim bir öğretim elemanının yeni çıkan kanun ve yönetmeliklerin anlamlandırılması konusunda da sıkıntı yaşayacağımı düşünmüyorum. Öğretim hayatının başında olan bir öğretim elemanı bu konularda daha hassas olduğu kanaatindeyim. Bunun yanında muhasebe eğitimi alanında belirli merhaleleri aşmış olan öğretim elemanlarının belirli bir kaynaktan beslendiğini ve güncel konuları çok da takip etmediklerini düşünüyorum. Öğrencilik zamanlarımızda ilk dönemlerdeki öğrencilerden sınavları ait tüyolar alabilmek için ders notlarını alırdık. Aldığımız ders notlarını kendi tuttuğumuz ders notları ile karşılaştırdığımızda hiçbir fark olmadığını görürdük. Söz konusu olay öğretim elemanlarının kendilerini güncel tutmadıklarını göstermektedir.”

Öğretim Elemanı 10’un görüşü:

“Bu bahsettiğiniz sıkıntı, benim öğrencilik zamanlarımdan beri devam eden bir durumdur. Muhasebenin devamlı kendini güncelleştirmesine bağlı olarak bizler de bu değişiklikleri öğrenci ve öğretim elemanı olarak takip etmekte zorlanıyoruz. Öğrencilerime bu konularda gerekli bilgilendirmeleri yapmama rağmen sınav dönemlerinde yakın zamanlardaki kanun ve yönetmelik değişikliklerini sınavın gidişatını değiştirmeyecek şekilde öğrencilere aktarıyorum. Öğrencilerimiz sınavlarda eski mevzuat bilgisine göre sorularımızı cevaplıyorlar.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Muhasebe alanı ile ilgili güncel konuları devamlı takip ettiğimden dolayı böyle bir sorunla karşılaşmıyorum. Öğrencilerime de bu konularla ilgili değişiklikleri araştırmalarını istiyorum ve güncel bilgileri içeren soruları sınavlarında öğrencilere yönlendiriyorum. Bu şekilde güncel bilgileri takip eden öğrenciler, bu konularla alakalı bilgileri unutuyorlar.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Hayır, gerektiğinde kanun ve yönetmelikleri inceliyor ve güncel konuları takip ediyorum. Öğrencilere önerdiğimiz kaynak kitapların güncelliklerinin korunması gerekiyor. Bizler kaynak kitaplarda bulunan eski bilgilerin yerine güncel bilgileri öğrencilerimizi aktarıyor.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Evet, bu konuda sıkıntılar yaşıyorum. Elbette öğrencilerimize teorik bilginin yanında yaşanan mevzuat değişikliklerini de anlatmamız gerekiyor. Öğrencilere vermem gereken bu güncel bilgileri zamanında öğrenip öğrencilerime aktarmadığım durumlarda sıkıntılar yaşanıyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Mevzuatın değişikliği konusunu takip etmekte zorlanıyoruz. Fakat muhasebenin temel işleyişini ve mantığını, mevzuat değişiklikleri ile bağdaştırarak anlattırsanız herhangi bir sorunun kalmayacağını düşünüyorum. Bu hususların ders aktarımını ve öğrencilerin bilgi almasını olumsuz etkileyeceğini düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Hayır, yaşamıyorum. Bu değişikliklerin ders aktarımında ve öğretiminde herhangi bir soruna yol açtığını düşünmüyorum ve benim ders aktarımımı herhangi bir şekilde etkilemiyor.”

Bu soruya karşılık olarak, 4 öğretim elemanı “mevzuat değişikliği takibinde sıkıntılar yaşıyoruz” ifadesini kullanırken; 7 öğretim elemanı ise “mevzuatı yakından takip ediyorum” ifadesini kullanmıştır.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretim elemanlarının çoğunun mevzuat değişikliğinin takibi konusunda sıkıntı çekmediği gözlemlenmiştir.
- Öğrencilere bu konularda gerekli bilgilendirmeleri yapılmasına rağmen sınav dönemlerine yakın zamanlarda gerçekleşen kanun ve yönetmelik değişikliklerini sınavın gidişatını etkilememesi için değişiklik öncesindeki bilgilerin sınavda geçerli olması ve sınav sonrasında değişiklik hakkında öğrencilere bilgilendirme yapılmasının gerekliliği vurgulanmıştır.
- Muhasebe eğitimi alanında belirli bir kıdeme sahip öğretim elemanlarının belirli bir kaynaktan beslendiğini ve güncel konuları çok da takip etmediklerini düşünenlerin de varlığı,
- Üniversitelerin TÜRMOB, Maliye Bakanlığı, SMMM odası, Ticaret Odası gibi paydaşlarla daha sıkı bir iş birliği içinde olarak bu değişiklikler üzerinde çalışmalar yapılabilir ve bahsedilen sıkıntılar aşılabılır yada azaltılabilir.

Soru 15: Özelliklerini belirttiğimiz bu öğretim tekniklerinden hangilerini muhasebe öğretiminde kullanıyorsunuz?

Kuşaklar arasındaki farklılıkları göz önüne alırsak bu öğretim tekniğini değiştirmek gerekir mi?

Soru 15 katılımcılara yönlendirilmeden önce öğretim teknikleri hakkında gerekli bilgiler verilmiştir.

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Ben tercihim daha çok sunuş yoluyla, soru-cevap yöntemi ve iş birliğine dayalı öğretim yönteminden yana kullanıyorum. Kuşakları göz önüne alırsak illa ki değişime ihtiyaç vardır. Bizler hala muhasebe sürecini el ile tutulan kayıtlardan ibaret gibi göstererek muhasebe derslerini işliyoruz. Artık sınıfta tahtada ders işlemek yerine bilgisayar laboratuvarlarında iyi bilgisayarlar ile paket programlar baştan sona sürecin yeniden gözden geçirilerek düzenlenmesi gerektiğine inanıyorum. Az bir miktar sigorta primi ödenmemesi için kaldırılan staj

uygulamasının tekrar aktif bir şekilde, aslına uygun denetim çerçevesinde yapılması ve staj sınavlarının da ciddi bir doğrultuda yapılması kanaatindeyim.”

Öğretim Elemanı 4’ün görüşü:

“Ben özellikle dönemin ilk haftalarında sunuş yoluyla öğretim tekniğini kullanıyorum. Dönemin sonlarına doğru ise tartışma yoluyla öğretim tekniğini ve soru cevap yoluyla öğretim tekniğini kullanıyorum. Kuşaklar arasındaki farklılıkları göz önüne alacak olursak bu öğretim teknikleri değiştirmek gerekir. Buluş yoluyla öğretim tekniğinin muhasebeye uyarlanması yoluyla bir teknik oluşturulabileceğini düşünüyorum. Derslerimizi teknolojiye devreye sokarak anlatmamız, öğrencilerimize daha çok hitap etmemiz anlamına gelebilir.”

Öğretim Elemanı 6’nın görüşü:

“Ben sunuş yoluyla öğretim tekniği tercih ediyorum. Bahsettiğiniz özellikler, ders anlatım yöntemim ile birebir uyuşmaktadır. Karşımızdaki öğrencilerin teknolojiye bağımlı olduklarını bildiğimiz için, bizim de onlara dersleri daha iyi ve verimli bir şekilde aktarmamızın yollarını aramamız gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Sizin de bahsettiğiniz gibi, derslerimde daha çok sunuş yoluyla öğretim ve soru-cevap yoluyla öğretim tekniklerini kullanıyorum. Bunun yanında derslerimizde öğrencilerin daha aktif olabileceği bu saydığımız 5 yöntemin tamamına kapı aralayacak farklı yöntemlerin de oluşması gerekmektedir. Size üzerinde çalıştığım bir yöntemden bahsetmek istiyorum. Bu yöntemde öğrencilerimiz;

- 1. Kendilerine ait sanal bir şirket kuracak,*
- 2. Ticarete kullanılacak bütün belgeleri hazırlayacak,*
- 3. Sınıf içerisinde birbirleriyle ticaret yapılacak,*
- 4. Sattıkları malların ve hizmetlerin irsaliyeleri ve faturalarını düzenleyecek,*
- 5. Ellerine geçen bu ticari belgeleri kendi bilgisayarlarına ilgili paket programlar aracılığıyla kaydedecek,*

6. Muhasebeye ilgilendiren bütün işlemleri dijital bir ortamda gerçekleştirecektir.

Bu simülasyon yöntemi için ciddi bir ön hazırlık süreci gerekmektedir. Bu hazırlık süreci sağlıklı bir şekilde tamamlandığında, bu yöntemin rahatlıkla kullanılabilir düşüncesindeyim.

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

"Sunuş yoluyla öğretim ve soru-cevap yoluyla öğretim tekniğini daha çok kullanıyorum. Kuşaklar arasındaki farklılığı göz önüne alacak olursak öğretim tekniklerinin değişmesi gibi bir düşünceye gerek duymuyorum ve katılmıyorum."

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

"25 yıllık öğretim hayatı boyunca gözlemlediğim bir şey ise; öğretim elemanı öğrenci odaklı ders anlatıp konunun temel kavramları ve tanımlarını yaptıktan sonra, birkaç örnek çözüp bazı soruların cevaplarını öğrencilerden gelmesini sağlayabiliyorsa muhasebe eğitimi açısından başarılı olarak değerlendirebiliriz. Sınıf olarak kalabalık olan öğrencilerin üzerinde grup çalışması yaptırarak iş birliğine dayalı öğretim tekniği uyguluyorum. Bu yöntem ile öğrencilerin ilgili derslere daha fazla önem gösterdiklerinin farkına vardım. Öğrencilerin bu yöntemden kopmalarını engellemek adına ise bu çalışmaların vize puanlarına katkısı olacağını öğrencilerime belirtiyorum. Bu gruplar içerisinde tüm üyelerin bu çalışmayı gerçek manada yapıp yapmadığını kontrol edebilmek için tüm grup üyelerine farklı zamanlarda yaptıkları çalışmalarla ilgili bilgi seviyelerini ölçecek sorular soruyorum. Özellikle şirketler muhasebesi dersinde öğrencilerimden sorduğum soruya ayrı ayrı cevap vermelerini istiyorum. Tüm öğrencilerimden belirli cevaplar aldıktan sonra sınıfta bir tartışma ortamı oluşturuyorum. Öğrencilerin bu şekilde daha aktif olarak derslere katılım noktasında faydalı olduğunu gözlemledim. Kendini problem çözmenin içerisinde bulunan öğrenciler, arkadaşları ile beraber tartıştıkları konunun aslını öğrendikten sonra bunu kolay kolay unutmuyorlar."

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

"Ben konuyu başlangıçta tüm ayrıntılarını varana kadar anlatıyorum, yani sunuş yoluyla öğretim yöntemini kullanıyorum, ardından öğrencilerimle karşılıklı

soru-cevap yöntemine geçiyoruz. Öğretim tekniklerindeki yapılabilecek yenilikler konusuna gelecek olursak, muhasebe öğretimi üzerinde yeni bir öğretim tekniği oluşturulabileceğini düşünmüyorum. Bu zamana kadar da yeni öğretim tekniklerini derslerimde denemedim.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Derslerimde genelde sunuş yoluyla öğretim tekniğini kullanıyorum. Bunun yanında bilanço ve gelir tablosu hazırlarken iş birliğine dayalı öğretim tekniğini kullanmış bulunuyoruz. Konunun teorik kısmını anlattıktan sonra soru-cevap tekniğine geçerek öğrencilerime konu ile ilgili sorular soruyorum ve birlikte bu soruları cevaplandırıyoruz. Muhasebe eğitiminde soru cevap yönteminin çok etkili olduğunu düşünüyorum. Kuşak farklılıklarını göz önüne alacak olursak, bu öğretim tekniklerinin ileride değişebileceğini düşünüyorum. Muhasebe derslerinde çözülen soruları defterine not etmek yerine tahtanın fotoğrafını çekmek isteyen öğrencilerimiz oluyor. Bu kadar rahatlığa ve tembelliğe alışmış bir nesile karşı öğretim tekniklerinin de bu durumu göz önüne alarak geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Ben derslerimde daha çok sunuş yoluyla öğretim ve soru-cevap yoluyla öğretim tekniklerini kullanıyorum. Konunun teori kısmını ve bilgileri öğrencilere ana hatları ve ayrıntıları ile birlikte verdikten sonra dersin geri kalanını soru-cevap şeklinde devam ettiriyorum. Öğrencilerin öğrenme düzeylerinin farklılıklarının, dersin öğretme yönteminin değiştirilmesi üzerinde düşünülmesini uygun bulmuyorum.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Ben derslerimde daha çok sunuş yoluyla öğretim ve soru-cevap yoluyla öğretim tekniklerini kullanıyorum. Muhasebe derslerinin ön lisans ve lisans düzeyindeki eğitimleri daha çok öğretim elemanı odaklıdır, lisansüstü düzeyinde ise eğitimler öğrenci odaklıdır ve iş birliğine dayalı öğretim ve tartışma yoluyla öğretim teknikleri kullanılır. Kuşaklar arasındaki farklılıkları göz önüne alacak olursak muhasebenin temel işleyişini ve mantığını bahsettiğimiz yöntemlerden hariç bir şekilde öğrencilerimize öğretebileceğimizi düşünmüyorum. Z kuşağının bireysel,

içine kapanık ve ilgisiz bir halde olmaları öğretim tekniklerinin değiştirilmesini gerektirmez.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Derslerimde daha çok sunuş yoluyla öğretim ve soru-cevap yoluyla öğretim tekniklerini kullanıyorum. Kuşaklar arasındaki farklılıkları göz önüne alacak olursak muhasebe dersinin öğretimi konusunda farklı teknik veya yöntemi geçmemiz gerekmiyor. Muhasebe dersinin işleyişi ve mantığı bakımından öğrencilerin bu konuları öğrenmesi için bir rehber ihtiyacı vardır. Muhasebenin öğrencilerin evde tek başına ders çalışarak veya kitap okuyarak öğreneceği bir ders olduğunu düşünmüyorum.”

Bu soruya 5 öğretim elemanı “öğretim tekniklerinde değişim gerekir” ifadesini kullanırken; 6 öğretim elemanı ise “öğretim tekniklerinde değişime gerek yoktur” ifadesini kullandı.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretim elemanlarının daha çok sunuş yoluyla öğretim tekniğini uygulamaya koyduğunun tespiti,
- Buluş yoluyla öğretim tekniğinin muhasebeye uyarlanması yoluyla bir teknik oluşturulabileceğini düşünülmesi,
- Kuşak farklılıklarını göz önüne alınarak, sınıflarda tahtada ders işlemek yerine bilgisayar laboratuvarlarında bilgisayara teknolojilerini aktif bir şekilde kullanarak sürecin baştan sona yeniden gözden geçirilerek düzenlenmesi gerekliliğine inanılması,
- Öğrencilerin dijital bir ortamda kendilerine sanal bir şirket kurup bir mali yıldaki tüm işlemlerin yapılması, gerekli evrakların düzenlenmesi ve raporlama işlemlerinin yapılarak analizlerin gerçekleşmesiyle birlikte geleceğe bir projeksiyon oluşturacak bir yöntemin hayata geçirilmesi üzerine çalışılmış bir projenin varlığı,
- Z kuşağının bireysel, içine kapanık ve derslere karşı ilgisiz bir halde olmalarından ve muhasebenin konularının öğrenilmesi için bir rehber ihtiyacının varlığından dolayı öğretim tekniklerinin değiştirilmesinin

gerekmeyeceğini düşünen kişilerin sayısı da azımsanmayacak kadar fazladır.

Öğretim elemanlarının bu soruya verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşan tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 9: Öğretim Elemanlarının En Fazla Kullandıkları Öğretim Teknikleri

Öğretim Elemanı Adı-Soyadı	Öğretim Teknikleri
Öğretim Elemanı 3	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim İş birliğine dayalı öğretim
Öğretim Elemanı 4	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim Tartışma yoluyla öğretim
Öğretim Elemanı 6	Sunuş yoluyla öğretim
Öğretim Elemanı 8	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim
Öğretim Elemanı 9	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim
Öğretim Elemanı 10	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim İş birliğine dayalı öğretim Tartışma yoluyla öğretim
Öğretim Elemanı 11	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim
Öğretim Elemanı 12	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim İş birliğine dayalı öğretim
Öğretim Elemanı 14	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim
Öğretim Elemanı 15	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim
Öğretim Elemanı 16	Sunuş yoluyla öğretim Soru-cevap yöntemiyle öğretim

Soru 16: Sürekli teori ağırlıklı olarak muhasebe derslerinin verildiği hususu, devamlı şikâyet konusu edilmektedir. Bu konuda neler söylersiniz? Teorisiz bir bilim/öğretim olabilir mi?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Ben teori ve pratiğin birlikte verilmesi hususu üzerinde duruyorum. Konuyu anlatırken gereken yerlerde teorik bilgileri arada veriyorum sonrasında daha çok pratik yaptırıyorum. Bu usulü benimsemekteki amacım ise eğitim için ayrılan sürenin çok kısıtlı olmasıdır. Pratikten gelmiş bir insan olduğum için uygulamada en çok hangi kayıtlara önem gösteriliyor ise ben de daha çok onların üstünde duruyorum. Günlük hayatta en fazla karşımıza çıkacak işlemlerin kayıtları yerine, ticari hayattaki kişilerin hayatında yalnızca bir defa gerçekleştireceği işlemler için öğrencinin bu bilgiler ile meşgul olması, piyasaya girdiğinde öğrencide “bu kadar öğrendiğim bilgi boşunaymış” gibi bir yanlış anlaşılmaya sebep vermektedir.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Teorisiz bir bilim veya öğretim olamaz. Başlangıçta teorik olarak bir kavramsal çerçevenin oluşturulması gerekiyor. Sonrasında uygulamaya dönük bir şeyler yaptırılabilir. Muhasebe, sürece yayılan bir öğrenme olduğu için bir yıl içerisinde öğrenilecek bir ders değildir. Özellikle meslek yüksekokullarındaki öğrenim süresinin 2 yıl olduğunu baz alırsak, bu süre çerçevesinde öğrencilerin derslerin temel mantığını kavraması ve işlemlerin nasıl yapılacağına yönelik bilgileri öğrenmesi yeterli olacaktır.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Muhasebe derslerinin verimli bir şekilde anlaşılması için uygulamanın önemi büyüktür. Biz derslerimizde dersin teori kısmını anlatıyoruz, bunun yanında staj uygulamasının sona erdirilmesine rağmen öğrencilerimize staj yapmalarını öneriyoruz. Öğrencilerimden dönem arasında staj imkânı bulanlardan pek çok olumlu dönüşler alıyorum. “Hocam derslerde anlattıklarınızın ne anlama geldiğini şu an daha iyi anlıyorum” cümlesini çokça duyuyorum. Dolayısıyla staj aşamasında öğrencilerimiz derslerde aldıkları bilgileri bu şekilde pekiştirmiş oluyorlar.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Teorisiz bir bilim olamaz fakat yanında pratik de olmalıdır. Çünkü ikisi birlikte el ele yürüdüğünde kalıcı izler bırakır.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Teorisiz bir bilim kesinlikle olamaz, uygulamasız da iş bulunmaz. Öğrencilerimizi dersin teorik bilgilerini vereceğiz bunun yanında da uygulamaya dönük hamleler ile öğrencilerimizi özel sektöre de hazırlamamız gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Teorisiz bir bilim veya öğretim olamaz. Muhasebenin konularının teorik ağırlıklı olduğu doğrudur fakat bunun pratik ile de birleştirilmesi gerekir. Ben derslerimde konunun teorik kısmını anlattıktan sonra konunun daha iyi pekişmesi için monografiler çözüyorum. Bilgisayarlı muhasebe kavramının ortaya çıkmasından önce kırtasiyelerden yevmiye defteri ve Defter-i kebir alarak tüm öğrencilerime dağıtıyordum. Böylelikle konunun ayrıntuları ile birlikte öğrenilmesi yönünde büyük bir adım atmış oluyorduk.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Bence teori ve uygulama birleştirilmelidir. Ben de bir öğretim elemanı olarak bu şikayetlerden yakınıyorum. Öğrencilerin teorik bilgiyi almaktan daha çok sahaya çıkarak tecrübe kazanmalarını, verdiğimiz dersler hakkında daha fazla bilgiye sahip olmaları için Organize Sanayi Bölgesindeki fabrikalar ile iletişime geçerek, en azından bir fabrikanın maliyet sistemini ve üretim sistemini yerinde incelemelerinin gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerimizin derslerimizin teorik anlatımının sona erdiği zaman, irtibat kurduğumuz bir mali müşavir aracılığıyla bu derslere ilişkin uygulamalarında nasıl yapıldığını öğrenmeleri gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Kesinlikle teorisyiz bir bilim ya da öğretim olamaz. Öğrenciye uygulamayı yaptırmamız için öncelikle teori kısmı anlatmamız gerekiyor. Öğrencilerin bu konudaki itirazlarına sebebiyet verecek ortamı ortadan kaldırmak adına, önyargılardan uzak ve önceden öğrenilmiş bütün yanlış bilgileri temizleyecek bir yöntem uygulamamız gerekiyor. Ben bu amaç uğruna girdiğim ilk dersten itibaren

öğrencilerime muhasebenin sayısal bir ders olmadığını, aksine bir mantığa ve işleyişe sahip bir ders olduğunu ifade ediyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Teorisiz bir bilimin ya da öğretimin olacağı düşüncesine katılmıyorum. Öğrencilerin dersinin temel işleyişi ve mantığını kavramadan uygulamaya geçmelerinin çok mantıklı olacağını düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Ülkemizde üniversite-sanayi iş birliği noktasında ciddi bir kopukluk söz konusudur. Konuların teorik ve pratik kısımları arasında kopukluk olduğu için öğretim elemanlarının öğretim teknolojilerinin kullanmasında sıkıntılar çektiğini düşünüyorum. Öğrencilerin derslerde öğrendikleri teorik bilgiyi uygulama sahasına geçiremedikleri için bilgiler hafızalarında kalıcı olmuyor. Burada belirtmem gereken bir husus var ki; teorisiz bir bilim veya öğretim olamaz.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Bilimsel ilkeleri olan bir dersin eğitiminde teorik bilginin olması kaçınılmazdır. Bizler öğretim elemanları olarak bu bilimin teorisyenleriyiz. Tıp fakültesindeki uygulamalarda olduğu gibi 4 yıl teorik eğitim sonrasında 2 yıl stajyerlik yöntemini fakültemize uyarlanarak uygun ölçülerde makul bir taslak hazırlanıp gerekli adımları atmamız gerekiyor. Fakültemizin öğrenci sayısının fazla olmasına bağlı olarak staj uygulaması için şirketlerde yeterli imkân oluşturmak konusunda sıkıntılar çekilebiliyor.”

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bilimsel ilkeleri olan bir dersin teorisiz bir şekilde anlatılmasının mümkün olmayacağı konusunda tüm öğretim elemanları hem fikirdir.
- Teorik bilginin yanında uygulamanın da olmasının gerekliliğini belirten öğretim elemanları, ikisinin birlikte yürüdüğünde kalıcı izler bırakacağı hususundaki düşüncelerinin aynı doğrultuda olduğu gözlemlenmiştir.
- Bu noktada kaldırılan staj uygulamasının denetimli ve detaylarının genişletilerek öğretim elemanları tarafından aktif bir şekilde takibinin

yapılabileceği bir sistem ile tekrar uygulamaya konulmasının gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Fakat bu bölümde öğrenim gören öğrencilerin sayısal olarak fazla olmalarının, bu iş kollarında staj imkânı sağlayabilecek firmanın yetersiz olması da bir açmaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

Soru 17: Derslerde “işlemin “nasıl yapılacağıının” yerine “niçin yapılması gerektiğinin” üzerinde durulması öğrenmedeki başarıyı arttırır” ifadesi hakkındaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Öğretim Elemanı 3’ün görüşü:

“Bu ifadeye tabi ki katılıyorum. Bir işlemi yaparken niçin bu işlemi yaptığımızı ve işlemin mantığını anlamadan bir öğrencinin işlemi yapması doğal olarak ezbere gitmesine ve bir süre sonra da unutmaya yol açmaktadır.

Öğretim Elemanı 4’ün görüşü:

“Kesinlikle katılıyorum. Öğrencilerin öğrendikleri bilgilerin hayatlarında ne işe yarayacağını öğrenmeleri gerekir. Zaten matematik bilgisine sahip olan öğrencilerin, bazı işlemlerin nasıl yapılacağını önceden kestirmeleri şaşılacak bir durum değildir. Aşamalı bir şekilde önce sebebini, daha sonrasında da nasıl yapılacağını öğretmek daha uygun olacaktır.”

Öğretim Elemanı 6’nın görüşü:

“Bu ifadeye kesinlikle katılıyorum. Öğrencilerin öğrendiklerini anlam yükleyebilmeleri için bu işlemin için yapılması gerektiğini bilmeleri gerekir. Bu aşamadan sonra işlemin nasıl yapılacağını öğrenmeli, sonrasında ise yaptığı işlemin ne gibi sonuçlar doğurduğunu gözlemlemelidir. Bu aşamalar öğrenciye neden sonuç ilişkisini tam anlamıyla öğretebilir”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Bu ifadeye katılıyorum. İşlemin mantığını anlattıktan sonra nasıl yapılacağını anlatmanın daha uygun olacağını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Bu ifadeye sonuna kadar katılıyorum. Lisans döneminde dersimize giren öğretim elemanları bir işlemin sadece nasıl yapılacağı hususunda bizlere bilgiler

verdi. Yüksek lisans öğrencisi olduğum vakitlerde çok kıymet verdiğim bir öğretim elemanının işlemlerin nasıl yapılacağından çok niçin yapılması gerektiğinin üzerine durması, benim bu konuların ayrıntılarına kadar öğrenmeme vesile olmuştur. Böylelikle tüm muhasebe süreci hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip oldum ve öğretim hayatım boyunca bu bilgileri öğrencilerime aktaracağımın sözünü veriyorum. Yakın zamanlarda inşaat alanında faaliyet gösteren büyük bir Holding'in muhasebe direktörü bir program icra etmek üzere üniversitemize gelmişti. Program esnasında sarf ettiği bir cümleyi size aktarmak istiyorum. **“Artık kayıt sistemli öğretime son vermemiz gerekiyor. Bizler özel sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte, analitik düşünebilen ve yorum yapabilen kişilerle çalışmak istiyoruz.”** Bu cümlenin ihtiva ettiği düşünceye göre öğrenciler yetiştirmemiz gerektiğine sonuna kadar inanıyorum.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Bence bu ifade çok doğrudur. Benden muhasebe derslerinin öğretiminde bu ifadenin içeriğine uyguluyorum. Hesapların neden aktif veya pasif karakterli olduğunu ve bu hesaplardaki giriş ve çıkışların neden borç ve alacak yazıldığına mantığını anlattığımızda, öğrencilerin bu hesaplarla ilgili olan işlemleri daha rahat yaptığını görmekteyiz.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Bu yöntem kesinlikle başarıya arttırır. Derslerimizde bir yevmiye kaydının yapılması esnasında bir hesap kaleminin neden borçlu ya da neden alacaklı yazılması gerektiğinin mantığını anlatarak bu işlemin nasıl yapıldığına geçilmesi akılda daha kalıcı olmaktadır.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Öncelikle dersin mantığını öğrendikten sonra derse ait işlemlerin nasıl yapılacağı hususunu anlatmak gerekir. Eğer öğrenci bu mantığı anlamaz ise, maalesef dersi sayısal bir dersmiş gibi algılıyor ve önüne geçilemez bir önyargı oluşturuyor.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Bu ifadeye kesinlikle katılıyorum. Öğrencilere işlemin nasıl yapılmasını öğretmeden önce bu işlemi neden yapacağımızı ve bu işlem sonunda hangi sonuçları alacağımızı öğretmemiz gerekir.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Sorunuzda bahsettiğiniz iki husus da birbirini destekleyen süreçlerdir. İşlemin neden yapıldığı konusunda öğrencilerin sorgulamaya yönelik hareketlerde bulunması gerekir. Bu aşamadan sonra işlemin nasıl yapılacağı hususunda gerekli bilgiler öğretilir. Bu iki aşamanın da tam olarak uygulanması halinde öğretimde başarının geleceğine inancım tamdır.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Bu konuya genel olarak bakacak olursak öğrencinin neden muhasebe dersini öğrenmesinin gerekliliğini öğrenciye anlatmamız gerekir. Bu konudaki sıkıntıları ortadan kaldırdığımızda, öğrencilerin ilgi ve isteklerinin arttığını ve dersteki anlama zorluklarının azaldığını görebiliriz.”

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bütün öğretim elemanlarının bu ifadeye kesinlikle katıldığı gözlemlenmektedir.
- Öğretim elemanları tarafından hesapların neden aktif veya pasif karakterli olduğunu ve bu hesaplardaki giriş ve çıkışların neden borç ve alacak yazıldığına mantığını anlatıldığında, öğrencilerin bu hesaplarla ilgili olan işlemleri daha rahat yaptığı gözlemlenmiştir.
- Bu ifadeye yönelik anlatımların gerçekleştirildiğinde özel sektörün ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte, analitik düşünebilen ve yorum yapabilen bireyler yetiştirilmiş olunacağı hususu ortaya konulmaktadır.

Soru 18: Özellikle muhasebe derslerinde aktif-pasif, borç-alacak gibi kavramların ve hesap kodlarının öğrenciler tarafından bilinmesi muhasebeyi öğrenme sorununu azaltır mı?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Bu hususların bilinmesinden çok öğrencilerin meraklı ve derse ilgisinin olması önemli diye düşünüyorum. Yüksek öğretim öncesinde ticaret lisesi mezunu olan bir öğrencinin dersin ilk haftalarında kendinden emin tavırlar sergilemesi çok da gerçeği yansıtmamaktadır. Lise eğitimini ticaret lisesinde almayan bir öğrencinin bu öğrencileri başarı sıralamasında geçtiklerine çokça şahit olduk. Bu hususları bilerek gelmelerinin eğitim hayatında olumlu bir etki oluşturduğunu düşünmüyorum. Bahsedilen bilgileri biz eğitimlerin başlangıcında öğretiyoruz ve paket programlarda gömülü olarak hesap kodları bulunmaktadır.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Tabii ki azaltır. Bahsettiğiniz kavramlar muhasebenin temel kavramlarıdır. Bu kavramları öğrenmiş bir öğrencinin öğrenme konusunda sıkıntı yaşayacağını düşünmüyorum. Bu kavramların mantığını anlayan bir öğrenci ileride muhasebe ile alakalı hiç bilmedikleri herhangi bir konuda mantık yürütme yetisine sahip olacaklardır.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Ticaret Lisesi'nde asgari 3 yıl muhasebe eğitimi görmüş öğrencileri, genel lise mezunu olan öğrencilerle kıyaslayacak olursak, genel lise mezunu öğrencilerin derslerde daha başarılı olduğunu görüyoruz. Ticaret Lisesi mezunu öğrencilerin lise düzeyinde aldıkları eğitimin Meslek Yüksekokulu düzeyinde bir farklılık oluşturduğunu düşünmüyorum. Ezbere bir şekilde öğrenilmiş bilgilerin insanı yarı yolda bırakacağı kanaatindeyim.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Bu temel kavramların öğrenciler tarafından önceden bilinmesi öğretim açısından rahat bir ortam oluşturabilir.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Kesinlikle azaltır. Bir hesap kaleminin temel işleyişi mantığını kavramış bir öğrenci muhasebenin temelini oluşturmuş demektir.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Mutlaka azaltır. Öğrencinin hesap kodlarını ezberlemesi ne gerek yoktur. Elinin altında hesap kodlarından oluşan bir çizelge olması ve daha sonra işlemleri yapa yapa hesap kodlarına aşinalık kazanması, bu konuda öğrenmenin başarılı olmasına katkı sağlayacaktır.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Bu bahsettiğiniz kavramların ve hesap kodların tam olarak öğrenildiğini varsayarsak tabii ki öğrenme sorunu azalır. Fakat öğrencilerin tamamen ezbere dayalı bir mantıkla hareket ettiklerini görüyoruz.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Öğrencinin bu tarz bilgileri önceden bilmesinin eğitime katkıları olacaktır.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Tabii ki bu sorunu azaltır. Bahsettiğiniz kavramları anlayamayan bir öğrencinin herhangi bir muhasebe dersinde başarılı olacağına inanmıyorum. Belki dersi hasbelkader geçebilir fakat öğrenemediği bir bilginin üzerine herhangi bir şeyi bina edemeyecektir.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Bahsedilen kavramların önceden bilinmesi bu konudaki sıkıntıları ciddi manada azaltır. Bu sorudan kastınız üniversite eğitiminden önce muhasebe eğitimi almış öğrenciler ise, bu öğrencilerin bu kavramları tam olarak anlamadığını ve öğrenmediklerini gözlemliyorum.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Öğrencilerin ticaret liseleri haricinde okuması halinde, bu kavramları ve hesap kodlarını önceden bilmesi mümkün değildir. Ancak bu liselerden mezun olmuş öğrenciler ile genel liselerden mezun olmuş öğrenciler arasında farklılıkların olacağını düşünüyorum. Bu durumun aksini ispat etmek gerekirse genel liseden mezun olup fakültemize gelen öğrencilerin ticaret lisesinden mezun olmuş öğrencilere göre muhasebe derslerinde daha başarılı olduğunu söyleyebilirim. Bunun sebebi ise genel liseden mezun olmuş öğrencilerin muhasebe derslerini ilk

defa gördükleri için bu derse olan ilgi ve isteklerinin, ticaret Lisesi mezunu olan öğrencilere göre daha fazla olmasıdır.”

Bu soruda 8 öğretim elamanı, öğrencilerin bahsedilen kavramları önceden bilmesinin öğretimi olumlu yönde etkileyeceğini düşünmekteyken, 3 öğretim elamanı ise bu hususun öğretime bir etkisinin olmayacağı düşüncesine sahiptir.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bahsedilen kavramların önceden bilinmesi bu konudaki sıkıntıları ciddi manada azaltacağı yönünde fikir beyan eden öğretim elemanları çoğunluktadır.
- Bu hususların bilinmesinden çok öğrencilerin meraklı ve derse ilgisinin olmasının önemli olduğunun vurgusu yapılmıştır.
- Öğretim elemanları, lise yıllarında muhasebe eğitimi almamış öğrencilerin yüksek öğretimde ilk defa gördükleri bu derse karşı daha ilgili ve istekli davrandıkları yönündeki görüşlerini belirtmişlerdir.

Soru 19: Bütün haliyle bakıldığında muhasebe eğitimi alan öğrenciler sizce donanımlı birer meslek mensubu olarak yetişmiş oluyorlar mı? Cevabınız hayır ise neler söylersiniz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“İçlerinde elbet kendini yetiştiren öğrencilerimiz olsa da genel manada çok yetişmiş olduklarını sanmıyorum. Çünkü derslerine çalışmadıkları için çok çabuk unutuyorlar. Bir dönem öncesinde gördükleri ders ile ilgili bir soru yönelttiğimizde geri dönüşlerin çok az olduğu gözlemliyoruz. Gayretli ve azimli olarak nitelendirdiğimiz nadir öğrencilerden de ilerideki süreçlerde kendilerini mali müşavir olarak gördüklerimiz de oldu.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Sadece meslek yüksek okullarında ders verdiğim için fakültedeki öğrencilerin durumu hakkında yorum yapamayacağım. Öğretim süremiz olan 2 yıl çerçevesinde muhasebenin temel kavramları ve öğrencilerin karşılıklarına çıkabilecek temel işlem ve kayıtları göstermekle yetiniyoruz. Okulumuzdan mezun olduktan

sonra herhangi bir staja tabi tutulmadıkları sürece, meslek içerisinde başarılı olacaklarını düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Biz öğrenim gördükleri 2 yıl sürecinde ihtiyacı olan bütün bilgileri verdiğimizizi düşünüyoruz. Öğrencilerimizin piyasanın ara eleman ihtiyacını karşılayacak düzeyde bilgi ile donatılmış olduğunu düşünüyorum. Bunun yanında da uygulama noktasındaki derslerde eksik kaldığımızı söyleyebilirim.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Hayır. İnsan kaynakları konusunda aranan nitelikler çeşitlilik göstermektedir. Belirli uzmanlık gerektiren derslerdeki yetkinliğimiz birçok kez iltifata abi olmuştur. Fakat ilgili derslerin tamamını göz önüne alırsak, piyasaya yönelik donanımlı bir meslek mensubu yetiştirdik diyemeyiz. “Muhasebe sürecine tamamen hâkim bir öğrenciyi yetiştirdik.” diyebilmemiz için röportajımızın bundan önceki hususlarının tamamını yerine getirmiş olmamız gerekir. Bu bölümü tercih eden öğrencilerin mezun olduktan sonra devamlı kendini geliştirme çabasında olması ve kendini güncel tutması gerekiyor.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Hayır. Birkaçı haricinde öğrencilere mesleği tam manası ile öğretebilen, teorinin yanında uygulamayı da öğreten öğretim elemanı göremiyorum. Bu sebepledir ki kendini mesleğine adanmış birkaç öğretim elemanı dışında kalanlar yüzünden öğrencilerimiz mezun olduklarında, tam olarak mesleği öğrenmiş olmuyorlar.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Bence bu soruyu evet demek mümkün değil. Genel olarak öğretim elemanı gözüyle bakacak olursak; elimizden geldiği kadar öğrenciyi muhasebe konusunda bilgilendirmeye çalışıyoruz. Muhasebenin temel mantığını anlamış bir öğrencinin hiç görmediği bir soruda bile en az %70 oranında doğru yapabilme ihtimali vardır. Buna rağmen fakültelerden mezun olmuş öğrencinin bir belge alarak profesyonel bir şekilde muhasebe mesleğini yürüteceğini inanmıyorum. Bu durumun Öğretim elemanının derse ayırdığı zaman ve bakış açısı, birden fazla derse giriyor olması, bu

mesleği sadece para kazanmak için mi yoksa gerçekten severek yaptığı bir meslek olarak görmesi gibi öğretim elemanından kaynaklı ve öğrenci sayılarının fazla olması, derslere karşı önyargılı olmaları, öğretim elemanına bakış açısı gibi öğrenci kaynaklı sebepleri vardır.”

Öğretim Elemanı 11’in görüşü:

“Piyasaya hazır bir meslek mensubu olarak yetiştiklerini pek düşünmüyorum. Derse çok fazla ilgi göstermeleri ve dersi sadece geçmek için çalışmaları ve o mesleğe eğilimlerinin olmaması yetişmemelerinin en büyük sebeplerinden birkaçıdır.”

Öğretim Elemanı 12’nin görüşü:

“Genel muhasebe dersine girdiğim öğrencilerin bu konularda kendilerini yetiştirmiş olduğunu görüyorum. Mesleğe başladığım ilk yıllardaki muhasebe dersine girdiğim öğrencilerin birkaçının mali müşavir olduklarına tanıklık ettim.”

Öğretim Elemanı 14’ün görüşü:

“Bizler öğretim elemanları olarak, öğrencilerimizin donanımlı birer meslek mensubu olması için elimizden geleni yapıyoruz. Bizlerin özverili bir şekilde muhasebe eğitimi vermemizin yanında öğrencilerin de bu konularda bilinçli bir şekilde hareket etmeleri gerekiyor. Öğrencilerin sadece dersleri anlatmamızla yetinerek ve bu konuda emek vermeden mesleklerinde başarılı bireyler olacaklarını düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 15’in görüşü:

“Ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim almış öğrencilerin kendini yetiştirmiş olarak mezun olduklarını düşünmüyorum. Bu durumun en büyük sebebinin öğrencilerin öğrendiği teorik bilgi üniversite ortamında uygulamaya sokamamalarından kaynaklandığını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 16’nın görüşü:

“Hayır, olmuyorlar.”

Bu soruda 9 öğretim elemanı muhasebe eğitimi alan öğrencilerin donanımlı bir meslek mensubu olarak yetiştiklerini düşünmediklerini, bunun yanında 2 öğretim elmanı ise yeterli bilgi ve birikime sahip öğrenciler yetiştirdiklerini ifade etti.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin ilgili eğitim kurumundan mezun olduktan sonra herhangi bir staja ya da detaylı bir eğitime tabi olmadıkları sürece, meslek içerisinde başarılı olamayacaklarını düşünen öğretim elemanlarının varlığı,
- Öğrencilerin akademik başarılarının düşük olması, hedefsizliklerinin ve derse ilgi göstermemelerinin de bu konuda etkisinin olduğunun düşünülmesi,
- Öğretim elemanlarının uygulama konusunda zayıf kalmasından dolayı öğrencilerin yeterince pratik yapmadan iş hayatına katılma zorunda kalması,
- Öğrencilerin ilk dönemlerinde muhasebe alanıyla ilgili kendilerine yapılacak bilgilendirme toplantısı sayesinde öğrencilerin bu konuda hedefler koyması ve uygulama noktasında gayretli olmasıyla birlikte bu alanda kendisini yetiştirmiş bir meslek mensubu olabileceği düşüncesidir.

Soru 20: Öğretim hayatı boyunca verdiğiniz derslerde şöyle yapsaydım daha iyi olurdu dediğiniz oldu mu? Bizlere aktarabilir misiniz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Vergi uygulamaları gibi derslerde daha önceden slayt kullansaydım diye düşündüğüm oldu. Şimdi ise vergi derslerini slaytla anlatıyorum. Yıllar içinde eksik taraflarınızı görüyorsunuz ve tamamlama yoluna gidiyorsunuz.”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Hiç aklıma böyle bir şey gelmiyor. Aklıma böyle bir soru takıldığında, kesinlikle gereğini yapmış olurum.”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Hayır. Öğretim hayatı boyunca aynı çizgide devam ettiğimi düşünüyorum. Öğretim tekniğim ile ilgili herhangi bir eksiklik veya aksaklık olduğunu düşünmüyorum.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Tabii ki böyle durumlar ile karşı karşıya kalıyoruz. Geçmiş dönemlerde öğrencimizden birine ilgili konuyu anlatmasını istemiştım. Öğrencimiz bu konuyu benden daha anlaşılır ve güzel bir şekilde anlatmıştı. O öğrencimizi tebrik etmiş ve kullandığı bu yöntemi daha sonraki konularda kullanmışım. Kendimi bu tür konularda devamlı sorgular, eleştirir ve daha iyi bir yöntem arayışına düşerim.”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Sadece muhasebe ile ilgili bir paket program bilmediğim için bu konuda eksikliğimi tamamlama düşüncesindeyim. Bu yaz döneminde de tanıdığımız mali müşavirler aracılığıyla, piyasadaki en fazla kullanılan paket programı öğreneceğim.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Mesleğe başladığım ilk yıllarda belli bilgileri belirli bir kitleye anlatmak konusunda tecrübesizlikten kaynaklı sıkıntılar yaşadım. Eğitim bilimleri noktasında konuyu öğrencilere daha rahat aktarabilmek için gereken bilgilere sahip değildim. Ancak bu eksikliklerimi doktora eğitimi sırasında pedagojik formasyon kapsamında aldığımız derslerle giderdiğimi düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Şimdilik böyle bir durumla karşılaşmadım.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Sanırım olmadı. Öğrencilerin anlaması hususunda en etkili yöntemleri kullandığımı düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Evet, öğretim hayatım boyunca bu tarz düşüncelere yer verdim. Kanun ve yönetmeliklerdeki yenilikleri, öğrencilerime yeri geldiğinde sınıflarımızda bilgi teknolojilerinin ve internet aracılığıyla ilgili sitelerden öğretmek isterim.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Öğrencilerimizi uygulama sahasına yönlendirip ve uygulamadan gelen kişilerle tanıştırap bu süreçlerin nasıl yaşandığına dair bilgiler verebilseydik daha iyi olurdu.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Hayır, olmadı.”

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğretim elemanlarının çoğu en etkili yöntemleri kullandıklarını ve eğer önlerine daha iyi bir yöntem çıkarsa bu yöntemi de öğretim hayatlarında tatbik edecekleri yönünde beyanları mevcuttur.
- Öğrencilerin uygulama konusunda daha iyi koşullarda olması için yapılması gerekenlerin yerine getirilmesi,
- Bilgi teknolojileri kullanımı ve öğretimi konusunda kendini eksik hisseden öğretim elemanları gerekli ortamların oluşturulduğunda bu teknolojileri öğrenerek bu açığın kapatılacağını düşünmektedir.

Soru 21: Mesleğe başladığınız zamanlardaki heyecanınız hala devam ediyor mu? Etmiyorsa veya azaldıysa bunu etkileyen faktörler hakkında neler söylersiniz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Son birkaç yıldır devam etmiyor. Öğrencilerin asker ve polis olmaya ilgilerinin artması gibi nedenlere bağlı olarak öğrencilerin ilgisizliği sonucunda bizler de sanki duvara ders anlatıyormuşçasına derslerimize devam ediyoruz. Öğrenci seviyesindeki düşüş sonucunda, bizler de bu psikolojiyle hareket ediyoruz.”

Bu durum da doğal olarak önceki bilgileri devamlı tekrar etmemize, kendimizi geliştirme isteğinin yok olmasına neden oluyor.”

Öğretim Elemanı 4’ün görüşü:

“Hayır, maalesef devam etmiyor. Bu durumu etkileyen faktörlerin hem benden kaynaklı hem de öğrenci ve iş ortamından kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Eğitim sistemimizde üniversitelere kayıt yaptırmaya hak kazanan öğrencilerin puanlarının gittikçe düştüğünü görmekteyiz. Önceki dönemlerde öğrencilerimiz bu okullara kayıt yaptırabilmek için belirli bir puanı almak zorundalardı. Derslerde başarılı olma kriterlerinden biri olan not ortalaması 60 puanın üzerinde olmadığına öğrencimiz o dersten başarısız sayılıyordu. Bu durumu gözü olan öğrencilerimiz derslerinde başarılı olabilmek için derslere gereken ilgiyi gösteriyorlardı. Ben de onları ders aktarımı konusunda yetebilmek adına kendimi geliştirmeye çalışıyordum. Şu anda ise barajın hemen üstündeki bir puanı aldıklarında okullarımıza kayıt yaptırma hakkını kazanıyorlar. Not ortalamasını önceki puandan aşağıya çektiğimiz için, öğrencilerde derse olan ilgi ve alakalarını o düzeyde azalttılar ve ders çalışmamaya başladılar. Öğrencilerimiz verdiğimiz derslerin içeriğini sorgulamadan kabul ettikleri için kendimizi geliştirme isteğimiz de azalıyor. Bu isteksizlik ise derslerimizdeki motivasyonumuzu düşürüyor.”

Öğretim Elemanı 6’nın görüşü:

“Tabii ki heyecanım devam ediyor. Öğretim süremizin 2 yıl olduğu için, 2 yılda bir mezun veriyoruz. Her yıl işlenmeye hazır öğrenci kitlesi karşımıza çıkıyor. Bu durum her zaman heyecanımı muhafaza etmemi sağlıyor.”

Öğretim Elemanı 8’in görüşü:

“Aynen devam ediyor. Bu işe sevdalı olursanız içinizdeki heyecan hiçbir zaman eksilmez.”

Öğretim Elemanı 9’un görüşü:

“Heyecanım artarak devam ediyor. Yüksek lisans ve doktora düzeyinde eğitimimi aldıktan sonra muhasebeyi ilgilendiren konular hakkındaki bilgi düzeyim ve hakimiyetim arttı. Öğrenmek istediğim konuları araştırıp benimsedikten sonra öğrencilerimi aktarmak bana haz veriyor.”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Mutlaka devam ediyor. Her eğitim dönemi başlangıcında içimde eğitim coşkusu oluyor. Bu coşkuyu hiçbir zaman kaybetmedim inşallah da kaybetmem. “Konuyu daha değişik açılardan ele alıp öğrenciye daha güzel bir şekilde sunabilirim” düşüncesi ile hareket ediyorum. Mesleğini severek yaptığımız zaman bu tür zorluklar da ortadan kalkıyor.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Henüz 10 yıldır bu mesleğin içinde olduğundan dolayı heyecanım hala devam ediyor. Mesleğime olan sevgim de heyecanımı muhafaza etmemdeki en büyük faktördür.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Evet, heyecanım hala devam ediyor. Her yıl karşımıza muhasebeye bilmeyen birçok öğrenci çıkıyor ve bu öğrencilere bu mesleği öğretmek çok hoşuma gidiyor.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Mesleğe başladığım andaki heyecanım devam etmiyor. Fiziksel koşulların çok iyi olmaması ve öğrenci profiline giderek düşmesi heyecanımızı koruyamamamıza yol açıyor.”

Öğretim Elemanı 15'in görüşü:

“Maalesef heyecanım devam etmiyor. Öğretim elemanı olarak verdiğimiz emeğin ve çabanın karşılığını karşımızdaki kişilerde göremediğimizde ve kıymetinin bilinmediğinde öğretim şevkimiz kırılıyor ve heyecanımızı kayboluyor.”

Öğretim Elemanı 16'nın görüşü:

“Aynen devam ediyor. Çünkü ben mesleğimi seviyorum.”

Bu soruya karşılık olarak, 7 öğretim elemanı heyecanının devam ettiğini ifade ederken, 4 öğretim elemanı ise heyecanının devam etmediğini ifade etti.

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin akademik başarılarındaki düşüşün sonucunda, öğretim elemanlarının verdikleri emeğin ve çabanın karşılığını göremediklerinde, bu psikolojiyle hareket ettiği, motivasyonlarının ve heyecanlarının kaybolduğu yönünde beyanda bulunan öğretim elemanlarının varlığı,
- Fiziksel koşulların çok iyi olmamasının bu durumu tetiklemesi
- Bu mesleğe karşı olan sevginin, öğretim elemanlarının içindeki heyecanı hiçbir zaman eksiltmeyeceği yönündeki görüşlerin de varlığı.

Soru 22: Akademik kariyerini yükseltmek için gayret gösteren bir öğretim elemanının muhasebe dersini öğretmede ve bilgiyi aktarmada daha başarılı olup olmayacağı konusunda neler söylersiniz?

Öğretim Elemanı 3'ün görüşü:

“Akademik kariyerinizi yükseltmeniz kendinizi daha donanımlı bir hale getirmeniz demektir. Daha çok araştırma, öğrenme ve okumanın elbette öğretime olumlu katkısı olacaktır. Son zamanlarda öğrencilerin de sizleri zorlamadığı için sizin özel gayret ile akademik kariyer yaparak bu seviyeye gelmeniz gerekir”

Öğretim Elemanı 4'ün görüşü:

“Bir öğretim elemanı kendini akademik kariyer konusunda geliştiriyorsa, “öğrencilere bu konuyu daha rahat nasıl anlatabilirim.” gibi bir düşünce ekseninde hareket edecektir. Bu gelişim sayesinde öğretim tekniklerine hâkim olma konusunda daha ileriye gideceklerini düşünüyorum”

Öğretim Elemanı 6'nın görüşü:

“Bir öğretim elemanının alanında yüksek lisans veya doktora yapması, var olan bilgisinin üzerine yeni bilgiler eklemesini sağlar. Kendini geliştiren bir öğretim elemanının edindiği bilgiyi aktarma konusunda daha pratik olacağını düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 8'in görüşü:

“Araştıran, öğrenmeye gayret eden ve kendini geliştiren insan, edindiği bilgileri aktarmada ve öğretmede de daha başarılı olur”

Öğretim Elemanı 9'un görüşü:

“Tabii ki başarılı olacaktır. Hayatımdan örnek verecek olursam, doktora tezimi muhasebe denetimi üzerinde hazırlamıştım. Sonraki yıllarda fakülte düzeyinde muhasebe denetimi dersi vermek nasip oldu. Hazırladığım bu tez sayesinde muhasebe denetimi alanına hâkim olmam hasebiyle öğrencilerime bu konuları daha rahat ve ayrıntılı bir şekilde anlatabildim. Anlattığım konuyla ilgili güncel hayattan örnekler verebilmem, öğrencilerimin de bu konuya olan ilgisini arttırmıştır”

Öğretim Elemanı 10'un görüşü:

“Yapılan akademik kariyerin öğrencilerin bilgilerine yansımaları açısından büyük yararı olduğunu düşünüyorum. Bu kariyer sayesinde öğretim elemanının olaylara bakış açısı gelişiyor, belli konuları öğrencilere daha rahat aktarabilme konusunda başarıya ulaşıyor.”

Öğretim Elemanı 11'in görüşü:

“Ben öğretim elemanlarının derse giren ve akademik kariyer yapan olmak üzere ikiye ayrılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü ikisini bir arada götürmek konusunda ciddi zorluklar çekiliyor. Bunun yanında kariyer basamaklarını çıkarken edindiğimiz bilgileri aktardığımızda öğrencilerin bilgi seviyesini de arttırmış oluyor.”

Öğretim Elemanı 12'nin görüşü:

“Ben öğretim konusunda daha başarılı olmak için akademik kariyerimi ötelemek zorunda kaldım. Akademik kariyerin kendinizi geliştirme açısından çok önemli olduğunu biliyorum fakat akademik kariyerin hangi aşamada olmasına bakılmaksızın öğrencilere bu dersin heyecanlı ve özverili bir şekilde verilmesi gerektiğini düşünüyorum.”

Öğretim Elemanı 14'ün görüşü:

“Kişisel olarak akademik kariyerimi yükseltmek için çaba gösteriyorum ve bu çabamın öğrenciye doğrudan bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Akademik kariyerimi ilerletmek adına yaptığım çalışmalar neticesinde öğrendiğim bilgileri öğrencilerime uygun zamanlarda aktarmaya gayret gösteriyorum. Öğrencilerime bu bilgilerin,

hayatlarının ilerideki safhalarında faydalı olacağını da belirterek ilgilerini çekiyorum.”

Öğretim Elemanı 15’in görüşü:

“Akademik kariyerini yükseltmiş olan öğretim elemanları bu alanda kendini geliştirmiş olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla onların eğitim tekniklerini ve teknolojilerini daha iyi bildikleri kabul edilmektedir. Fakat bunun yanında akademik kariyer yapamamış fakat derslerini özverili bir şekilde öğrencilerini aktaran, ilk günkü heyecanı ile öğretimine devam eden, güncel bilgileri takip eden öğretim elemanlarını da tanımaktayız.”

Öğretim Elemanı 16’nın görüşü:

“Bilgi aktarma konusunun akademik kariyer ile herhangi bir bağlantısının olduğunu düşünmüyorum. Bilmek kavramı ile anlatmak kavramının farklı olduğunu hepimiz biliyoruz.”

Bu soru için 11 öğretim elemanından elde edilen ortak sorunlar, vurgular veya çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Katılımcılar, akademik kariyerin yükselmesinin öğretim elemanının daha donanımlı bir hale gelmesini sağlayacağından dolayı daha çok araştırma, öğrenme ve okumanın öğretimde ve bilgiyi aktarmada olumlu etkilerinin olacağını belirtmişlerdir. Bunun yanında akademik kariyer yapamamış fakat derslerini özverili bir şekilde öğrencilerine aktaran, ilk günkü heyecanı ile öğretimine devam eden, güncel bilgileri takip eden öğretim elemanlarının da varlığı söz konusudur.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada öğretim elemanlarının bakış açılarıyla muhasebe derslerindeki öğretim ve öğrenme sorunlarının çözümüne ilişkin görüşlerinin tespitine çalışılmıştır. Bu amaçla, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nin çeşitli birimlerinde görev yapan farklı unvanlara sahip 11 öğretim elemanının bahsedilen konulardaki görüşleri nitel araştırma tekniği olan röportaj yoluyla elde edilmiştir.

Araştırma bulgularından hareketle muhasebe derslerinde öğretim ve öğrenme açısından sorunlar ve çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Öğrenme açısından sorunlar;

- Öğrencilerin polis veya subay olmak gibi eğitimini gördüğü bölümün amacına uygun olmayan mesleklere yönelmeleri sonucunda hedef kayması yaşamaları,
- Erkek öğrencilerin askerliği ötelemek için meslek yüksekokullarını tercih etmeleri,
- Muhasebenin işleyiş mantığının öğrenciye ters gelmesi bu derse olan aktif katılımı azaltması,
- Derslerin daha çok teorik ağırlıklı olarak anlatılması; uygulamaya gereken ağırlığın verilmemesi,
- Öğrencilerin derslerine düzenli olarak çalışmaması,
- Muhasebe dersleri, çoğunlukla birbiri üzerine bina edilen konulardan oluştuğundan derse devamda yaşanan aksamaların öğrenmeyi olumsuz etkilemesi,
- Üniversitelerde akademik liyakat düzeyinin genel olarak düştüğü,
- Öğrencilerin ders veya dersin öğretim elemanı hakkında aldıkları olumsuz birtakım bilgiler doğrultusunda muhasebe derslerine önyargılı olmaları ve tedirgin bir tavır içerisinde hareket etmeleri,
- Öğretim elemanlarınca muhasebe dersinin teknolojik aletlerin fazla kullanılacağı bir ders olarak görülmemesi,

Üstte yer alan öğrenme temelli sorunlara dikkat edildiğinde öğrenme açısından sorunların özünde öğrencinin derse olan ilgisizliğinin olduğu

görülmektedir. Yapılan mülakatta öncelikle bu husus vurgulanmıştır. Bir diğer sorun ise dersin daha önceki eğitim hayatında hemen hemen hiç görülmemiş olmasının ve dersin zorluk düzeyini artırdığıdır. Ayrıca üst sınıfların ders/öğretim elamanı hakkındaki olumsuz telkinlerinin de başarısız olma yönündeki ön yargıyı artırdığı söylenebilir. Öğrencilerde oluşan hedef kayması da dersin öğrenilmesi konusunda olumsuz faktörlerdendir.

Öğretme açısından sorunlar;

- Öğrencilerin derslere olan ilgisizlikleri,
- Öğrencilerin düzenli olarak derslerine çalışmamaları
- Muhasebe dersleri, çoğunlukla birbiri üzerine bina edilen konulardan oluştuğundan derse devamda yaşanan aksamaların öğretmeyi olumsuz etkilemesi,
- Öğretim elemanlarının dersleri klasik usulde yani tahtada yazarak ve işlemler üzerinden anlatma yoluna başvurmaları ve öğretim teknolojilerinin aktif kullanımını az olması,
- Üniversitelerdeki laboratuvar imkânının sınırlı olması ve paket programları temin etmekte zorluklar yaşanması,
- Üniversite sayılarının fazlalaşmasının bir sonucu olarak düşük bilgi düzeyli öğrencilerin rahatlıkla yükseköğretim programına kayıt yaptırmaya hak kazanması,
- Hemen üstte sözü edilen öğrencilerin düzenli çalışma alışkanlıklarının olmaması ve bu sebeple bilgi alma düzeyinde sıkıntılar yaşanması,
- Öğrencilerin genelinin kariyer planlaması konusunda bilgilerinin olmamasından dolayı hedef ve ilgiden yoksun, bilgiyi alma düzeyi düşük bir eğitim hayatı geçirmeleri,
- Kariyer planlaması olmayan öğrencilere hitap eden öğretim elemanlarının öğretim kalitelerinin olumsuz olarak etkilenmesi,
- Yeni kuşağın (özellikle Z kuşağı) konular üzerinde odaklanma sıkıntısı yaşaması ve konuyu öğrenmek için kendilerince uzun bir süre olarak düşündükleri ders saatine tahammül edememesi,

- İstedikleri her bilgiye ve ürüne zahmetsiz ve masrafsız bir şekilde ulaşabilen yeni bir nesle nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda öğretim elemanlarınca sıkıntılar yaşanması,
- Yeni kuşağın anlayış ve öğrenme farklılığından dolayı bir kuşak çatışmasının yaşanması,

Öğretme sorunlarına dikkat edildiğinde; öne çıkan en önemli sorun öğrencilerin derse olan ilgisizliği, düzenli ders çalışmamaları ve derse devamda yaşadıkları aksaklıklardır. Bunlar aynı zamanda öğrenme sorununun olarak da ifade edilmiştir. Muhasebe dersi veren öğretim elemanlarıyla görüşüldüğünde bu sorunun sadece araştırma yapılan fakülteye/yüksekokula veya üniversiteye özgü bir sorun olmadığı ülke çapında olduğu dile getirilmiştir. Bir diğer öğretim sorunu ise öğrencilerle yeni kuşakların (Y ve Z kuşağı) öğrenme stilleri, süreçleri, süreleri vb. açılardan farklılıklarının olmasıdır.

Çözüm önerileri;

Araştırma bulgularından hareketle muhasebe derslerinde öğretim ve öğrenme sorunlarına ait çözüm önerileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Öğrencilerin ilgi düzeylerinin artırılmasının gerekliliği,
- Öğrencilerin kayıt yaptırdıkları dönem başında katıldıkları oryantasyon sürecinin detaylı hale getirilmesi ve mezun olduktan sonraki iş potansiyellerinin anlatılması,
- Derslere aktif katılmayan öğrencilerin, özel bir ilgi ile derse katılmalarının sağlanması,
- Öğretim elemanları tarafından, öğrencilere bu mesleğe olan ihtiyacın vurgulanması ve bu mesleğin kariyer basamaklarının anlatılması,
- Öğretim elemanları tarafından hesapların aktif veya pasif karakterli olduğunun sebebinin, işlemlerin niçin borç veya alacak olarak yazıldığının anlatılması
- Muhasebenin temel kavramlarının, hesap kodlarının, hesapların işleyişinin ve mantığının bilinmesinin gerekliliği,
- Öğrenci sayısının optimal seviyesinin 30-40 kişi arası olması,
- Derslerde örneklere ve sorulara daha çok yer verilmesi,

- Öğrencilerin anlamadıkları hususlar için soru sormalarının ve interaktif videolar eşliğinde tekrar etmelerinin sağlanması,
- Ticari belgeler, beyannameler vb. incelenmesi ve bunların nasıl düzenleneceği hususunda öğretim teknolojilerinin kullanılması,
- Öğretim elemanları tarafından öğrencilere, mali tabloları düzenleme çalışmalarının teknolojik imkânlardan yararlanarak öğretilmesi,
- Öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının ve ders saatlerinin yoğunluğunun (müfredatın) azaltılması,
- Ciddi manada bir internet ve sosyal medya bağımlılığının fırsata çevrilmesi,
- Üniversitelerin TÜRMOB, Maliye Bakanlığı, SMMM odası, Ticaret Odası gibi paydaşlarla daha sıkı bir iş birliği içinde olmaları,
- Teorik bilginin yanında uygulamanın da verilmesinin gerekliliği,
- Müfredatın uygulamaya ve gelişime yönelik bir şekilde düzenlenmesi,
- Öğrencilerin dijital bir ortamda kendilerine sanal bir şirket kurup bir mali yıldaki tüm işlemlerin yapıldığı, gerekli evrakların düzenlendiği ve raporlama işlemlerinin yapılarak analizlerin gerçekleştirildiği böylece geleceğe bir projeksiyon oluşturacak bir yöntemin hayata geçirilmesi,
- Kaldırılan staj uygulamasının denetimli bir sistem ile tekrar uygulamaya konulmasının gerekliliği,
- Daha çok kullanılan öğretim tekniği olan sunuş yoluyla öğretim tekniğinden buluş yoluyla ve tartışma yoluyla öğretim tekniklerine gidilmesi,

Genel değerlendirme

Öğrencilerin zorlandığı dersler arasında en fazla vurgulananlar sırasıyla Maliyet Muhasebesi, Genel Muhasebe ve Dönem sonu İşlemleri Muhasebesi dersleri yer almıştır.

Derslerde telefona olan ilgisinin derse olan ilgisinden baskın olduğu için öğrencilerin sadece bedenen derste olduğu, ruhen derste olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin dönem başlarında derslere olan ilgisinin dönem sonlarına doğru giderek azaldığı görülmektedir.

Katılımcılar, akademik kariyerin yükselmesinin öğretim elemanının daha donanımlı bir hale gelmesini sağlayacağından dolayı daha çok araştırma, öğrenme ve okumanın öğretimde ve bilgiyi aktarmada olumlu etkilerinin olacağını belirtmişlerdir. Fakat bunun yanında akademik kariyer yapamamış fakat derslerini özverili bir şekilde öğrencilerine aktaran, ilk günkü heyecanı ile öğretimine devam eden, güncel bilgileri takip eden öğretim elemanlarının da varlığı söz konusudur.

Öğrencilerin ilgili eğitim kurumundan mezun olduktan sonra herhangi bir staja ya da detaylı bir eğitime tabi olmadıkları sürece, meslek içerisinde başarılı olamayacakları yönündeki düşünceler tespit edilmiştir.

Öğretim elemanlarının çoğu en etkili yöntemleri kullandıklarını ve eğer önlerine daha iyi bir yöntem çıkarsa bu yöntemi de öğretim hayatlarında tatbik edecekleri yönünde beyanları mevcuttur.

Öğrencinin bilgiyi alma düzeyindeki düşüş sonucunda, öğretim elemanlarının verdikleri emeğin ve çabanın karşılığını göremediklerinde, bu psikolojiyle hareket ettiğini, motivasyonlarının ve heyecanlarının kaybolduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın bundan sonraki alan içi veya alan dışı çalışmalara kaynak teşkil etmesi ve daha farklı çalışmalara yol göstermesi ümit edilmektedir.

KAYNAKLAR

- ARSLAN Akif, “Yapılandırmacı Öğrenme Yaklaşımı ve Türkçe Öğretimi”, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 13 (2010), <http://dergipark.org.tr/ataunisosbil/issue/2823/38106> , Erişim Tarihi: 17.05.2019.
- BODUR Kübra, “Writing By Putting On Edward De Bono’s Six Thinking Hats: Critical Thinking İn Writing”, Rumelide Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi (2018), <http://dergipark.org.tr/rumelide/issue/41765/504926> , Erişim Tarihi: 15.05.2019.
- BÜYÜKALAN FİLİZ Sevil, “Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları”, Ankara 2013.
- BÜYÜKARIKAN Birkan ve BÜYÜKARIKAN Ulukan, “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Analizi”, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi 3 (2016), <http://dergipark.org.tr/ebed/issue/22327/239288> , Erişim Tarihi: 14.04.2019.
- CİVAN Mehmet ve YILDIZ Ferah, “Globalleşme Sürecinden Muhasebe Meslek Eğitiminin Etkilenmesi”, 6. Muhasebe Denetimi Sempozyumu, 3. Oturum,3. Bildiri 2003, http://archive.ismmmo.org.tr/docs/SEMPOZYUMLAR/SEMPOZYUM_06/3Oturum/MehmetCivan.pdf , Erişim Tarihi:11.09.2014.
- ÇAĞIRGAN GÜLTEN Dilek, ERGİN Hatice, AVCI Recep, “Bilgiyi İşleme Kuramı ve Anlamlandırmanın Matematik Öğretimi Üzerindeki Etkisi”, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, 2009, Sayı:12, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/93115> , Erişim Tarihi: 01.05.2019.
- ÇANKAYA Fikret, DİNÇ Engin, “Powerpoint ve Klasik Usulde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrenciler Arasındaki Farklılıkların Tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde Bir Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009/1,Sayı:17, kosbed.kocaeli.edu.tr/sayi17/cankaya_dinc.pdf , Erişim Tarihi:29.09.2014.

- ÇONKAR Kemalettin vd., “Genel Muhasebe”, Ankara, 2008.
- ÇUKACI Yusuf Cahit, ELAGÖZ İsmail, “Muhasebe Derslerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri İle Öğrenme Stilllerinin İlişkinin Ortaya Konulması Ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi’nde Bir Uygulama”, Dokuz Eylül Üniversitesi İİBF Dergisi Cilt:21 Sayı:1, Yıl:2006, <https://iibfdergi.deu.edu.tr/index.php/cilt1-sayi1/article/view/199/0>, Erişim Tarihi: 29.09.2014.
- DEMİR Mehmet, ÇAM Mustafa, “Muhasebe Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Öğreniminde Başarılarını Olumsuz Etkileyen Faktörlere İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2006), <http://dergipark.org.tr/mufad/issue/35601/395462>, Erişim Tarihi:11.09.2014.
- ERDEM Mukaddes, “Proje tabanlı öğrenme”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 22 (2002), <http://dergipark.org.tr/hunefd/issue/7814/102617>, Erişim Tarihi:15.05.2019.
- EROL Mikail ve ERKAN Gülgün, “Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma”, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008, <http://dergipark.org.tr/kmusekad/issue/10222/125663>, Erişim Tarihi: 18.05.2019.
- ERTÜRK Selahattin, “Eğitimde Program Geliştirme”, Ankara 1994.
- GENÇ ÇELİK Nimet, ŞENGÜL Sare, “Tam Öğrenme Yönteminin İlköğretim 6. Sınıf Matematik Öğrencilerinin Akademik Başarıları İle Kalıcılık Düzeylerine Etkisi”, Eğitim Fakültesi Dergisi XVIII (1), 2005, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/153261>, Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- GÖÇER Ali, “Türkçe Öğretmeni Adaylarının Gerçekleştirdikleri Mikro-Öğretim Uygulamalarının Kendi Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 30

(2016), <http://dergipark.org.tr/eruosobilder/issue/23618/251576> , Erişim Tarihi: 16.05.2019.

GÜVEMLİ Oktay, Arif AYTULUN, “Günümüze Kadar Muhasebe Mesleği”, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Arşivi, tmud.org.tr/Files/Arsiv/OKTAYGÜVEMLİARİFAYTULUNYAZI.pdf , Erişim Tarihi:17.05.2019.

HATUNOĞLU Zeynep, “Muhasebe Eğitiminde Bilgi Teknolojisi Kullanımının Sunum Kalitesine Olan Etkilerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2006), <https://dergipark.org.tr/mufad/issue/35672/396787> , Erişim Tarihi:17.05.2019.

KARA Yasemin ve ÖZGÜN KOCA S. Aslı, “Buluş Yoluyla Öğrenme ve Anlamalı Öğrenme Yaklaşımlarının Matematik Derslerinde Uygulanması İki Terimin Toplamının Karesi Konusu Üzerine İki Ders Planı”, İlköğretim-Online Dergisi, Cilt:3, Sayı:1, 2004, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/91095> , Erişim Tarihi:10.05.2019.

KARASİOĞLU Fehmi, DUMAN Haluk, “Meslek Yüksekokullarında Muhasebe Eğitimi ve Kalitesi Üzerine Bir Not”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 2011 10(1), <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/223439> , Erişim Tarihi:13.04.2019.

KAYA Uğur, “İlk Defa Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin Derse Yönelik Algılamaları üzerine Bir Alan Araştırması: Karadeniz Teknik Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2007, Sayı 36, <https://dergipark.org.tr/mufad/issue/35607/395628> , Erişim Tarihi:13.04.2019.

KELLEY Martin, DAVEY Howard, ve HAİGH Neil,“Contemporary Accounting Education Society”, Accounting Education,volume:8 (4), s. 327, 1999 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/096392899330829> , Erişim Tarihi: 10.09.2019

KESKİNKILIÇ Kadir, “Eğitim Bilimine Giriş”, Ankara 2010.

KÖSE Yasemin, ACAR Elif, “Muhasebe Eğitiminde Modern Yaklaşımlar: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar ve Öğrencilerin Yaklaşımı”, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, ICMEB17 Özel Sayısı, ijmeb.org/index.php/zkesbe/article/download/1901/780 , Erişim Tarihi:11.04.2019.

KUTLU Hüseyin Ali, TAZEGÜL Alper, ELYILDIRIM Ümit Yaşar, “Sayısal Çağda Alternatif Öğretme öğrenme Yaklaşımların Muhasebe Eğitiminde Uygulanabilirliği: Kafkas Ardahan Atatürk Üniversitesi Örneği”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Ekim 2014, <https://www.turmob.org.tr/ekutuphane/detailPdf/04288bb0-248d-4359-b264-bbd98cd56a03/muhasebe-ve-denetime-bakis-dergisi-sayi-43> , Erişim Tarihi:14.04.2019 .

MCVAY Gloria, MURPHY Pamela R. ve YOON Sung Wook, “Good Practices in Accounting Education: Classroom Configuration and Tecnological Tools for Enhancing the Learning Environment”,Accounting Eduation: an International Journal,volume:17(1), s. 47, 2007 <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09639280600843369>, Erişim Tarihi: 10.09.2019

MURPHY Vivienne, “Teaching Note: Thinking About The Accountant In His Bath”, Accounting Education, volume:6 (1),s. 50, 1997 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/096392897331622>, Erişim Tarihi: 10.09.2019

NG Juliana, LLOYD Paul, KOBER Ralph ve ROBINSON Peter, “Developing Writing Skills; A Large Class Expreience: A Teaching Note, Accounting Education, volume:8 (1), ss. 49-50, 1999 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/096392899331035> , Erişim Tarihi: 10.09.2019

ONAT Osman Kürşat, AKIN Osman, “Y Kuşağı ve Muhasebe Eğitimi- Durum Tespiti ve Öneriler; Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde Bir Araştırma”, Lefke Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 7 (2016), <http://dergipark.org.tr/euljss/issue/26777/281349> , Erişim Tarihi:14.04.2019

- ÖZKAN Hasan Hüseyin, “Öğrenme Öğretme Modelleri Açısından Modüler Öğretim” Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 6 (2010), <http://dergipark.org.tr/ataunisosbil/issue/2816/37903> , Erişim Tarihi: 16.05.2019.
- RAVENSCROFT Susan, BUCKLESS Frank A.. ve HASSALL Trevor , “Cooperative Learning –A Literatüre Quide”, Accounting Education, volume:8 (2), s. 167, 1999, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/096392899330991>, Erişim Tarihi: 10.09.2019
- REBELE James E.,“Accounting Education’s Uncertain Environments: Descriptions and Implications for Accounting Programmes and Accounting Education Research”, Accounting Education, volume:11 (1), s. 5, 2002 <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09639280210153245>, Erişim Tarihi: 10.09.2019
- SAVAŞ Behsat, “Öğrenme ve Öğretim Stratejileri”, (Ed. Mehmet Arslan), “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, Ankara 2010.
- SAYIN K. Şevket, YEĞİNBOY Yasemin, TEKTÜFEKÇİ Fatma, “Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F.'nde Öğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2005), <http://dergipark.org.tr/mufad/issue/35595/395291> , Erişim Tarihi:17.05.2019.
- SEFEROĞLU S. Sadi, Cenk Akbıyık, “Eleştirel Düşünme ve Öğretimi”, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 30 (2006), <http://dergipark.org.tr/hunefd/issue/7806/102380> , Erişim Tarihi:15.05.2019.
- SENEMOĞLU Nuray, “Gelişim Öğrenme ve Öğretim, Ankara 1997.
- SERÇEMELİ Murat, “Muhasebe Eğitiminde Yeni Bir Yaklaşım Önerisi: Ters Yüz Edilmiş Sınıflar”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak/2016, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/427790>, Erişim Tarihi:13.04.2019

- SERÇEMELİ Murat, KURNAZ Ersin ve ÖZCAN Muhammet, “Y Kuşağı Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakışı: Atatürk Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 20 (2015), <http://dergipark.org.tr/sduiibfd/issue/20812/222621> , Erişim Tarihi: 13.04.2019.
- SEVER Ertan, “Öğrenme Stilleri: İlköğretim 6-8. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması”, Yüksek Lisans Tezi, Andan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın, 2008, https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/ogrenme-stilleri-olcegi-toad_0.pdf , Erişim Tarihi:30.04.2019.
- SOYŞEKERCİ Serhat, “Örgütlerde Profesyonellerin Yönetimi Sorunu ve Türkiye’de Akademisyenlere Yönelik Bir Nitel Araştırma”, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Kocaeli 2007,
- SÖNMEZ Veysel, “Öğretim İlke ve Yöntemleri”, Ankara 2011.
- SÜRAL Serhat, “Beyin Temelli Öğrenme Yönteminin Öğrencilerin Fen Bilimleri Dersinin Erişimine Etkisi”, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2014, Sayı: 4, s.34, <https://dergipark.org.tr/download/article-file/166395> , Erişim Tarihi: 02.05.2019.
- SÜRAL Serhat, “Öğretmen Adaylarının Aktif Öğrenmeye Yönelik Algılarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi 7 (2016), <http://dergipark.org.tr/ksbd/issue/16232/16999> , Erişim Tarihi: 13.05.2019.
- ŞEN H. Şenay, “Öğrenme Öğretme Stratejileri”, (Ed.Sevil Büyükalın Filiz), Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları, Ankara, 2013.
- ŞEN Ülkü Sevim, ŞENTÜRK Nezihe, “İlköğretim Müzik Öğretiminde Kullanılmak Üzere (Programlı Öğretim Yöntemine Göre) Geliştirilen Öğretim Yazılımı Modeli”, Milli Eğitim Dergisi, sayı:202, 2014, <http://dergipark.org.tr/milliegitim/issue/36162/406512>, Erişim Tarihi: 15.05.2019.

TABAK Gürkan, GÖÇER Ali, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Benzetim Tekniği”, Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi 5 (2014), <http://dergipark.org.tr/baebd/issue/31826/349514> , Erişim Tarihi:16.05.2019.

TEKŞEN Ömer, TEKİN Muzaffer, GENÇTÜRK Mehmet, “Muhasebe Eğitiminin Değerlendirilmesi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi’ne Bağlı Meslek Yüksekokulları Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Finansman Dergisi (2010), <http://dergipark.org.tr/mufad/issue/35625/395937> , Erişim Tarihi:17.05.2019.

Türk Dil Kurumu Resmi İnternet Sitesi – Genel Türkçe Sözlük http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts .

YÜCENURŞEN Mehmet, BEZİRCİ Muhammet, ÖZPEYNİRCİ Rabia, PEKER A. Aykut, “Muhasebe eğitimi ve kalite boyutları”, Journal of Human Sciences, Sayı:13, No.1, s.296-308, <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/3494/1636> , Erişim Tarihi:11.04.2019

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Hasan ÇAŞUT
Uyruğu : T.C.
Doğum Tarihi ve Yeri : 26.09.1990 / Şişli – İSTANBUL

EĞİTİM BİLGİLERİ

<u>Derece</u>	<u>Kurum</u>	<u>Mezuniyet Yılı</u>
Önlisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2010
	Cumhuriyet MYO / İşletme	
Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2013
	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi / İşletme	
Yüksek Lisans	Cumhuriyet Üniversitesi	2019
	Sosyal Bilimler Enstitüsü	
	İşletme Ana Bilimi /	
	Muhasebe ve Finansman A.B.D.	

YABANCI DİL BİLGİLERİ

Yabancı Dil Türü	İlgili Puanlar			
İngilizce	KPDS ()	YDS (46,50)	TOEFL ()	IELTS ()